

PROGRAM

Taslak Metin

HUKUK, ADALET, TEMEL HAKLAR VE SİYASET

Genel olarak Hukuk Siyaseti:

Türk devlet geleneğinin en köklü kurumlarından biri töre yani hukuktur. Türk Devletlerinin yüzyıllar boyunca ayakta kalması, imparatorluklar haline gelmesi, adaletli devlet yönetimi sayesinde olmuştur. Dünya tarihinde “Türk’ün adaletine sığınmak” anlayışının ve “Şeriatın (adaletin) kestiği parmak acımaz” atasözünün kaynağı, hukukun üstünlüğüne ve adaletli yönetime olan inançtır.

Tarihinde birçok devlet ve imparatorluk kurmuş olan milletimizin hukuk bilinci ve adalet duygusu oldukça yüksektir. “**Töre konuşunca Han susar**” özdeyişiyle ifadesini bulan inanış, bütün dönemlerde yazılı olmayan bir temel ilke olarak hukukun devletin temeli olduğunu hep savuna gelmiştir. Hâkimlerin peygamber postunda oturduğunu kabul eden anlayış, adalete verilen önem ile duyulan güven ve saygının ifadesidir.

Devletin varlığını oluşturan vatan, millet gibi maddi öğeler ile birlikte, O’nu ete kemiğe büründüren, şahsiyet veren, adeta canlı bir mekanizma haline getiren manevi öge hukuk düzenidir. Ülkemizin içine düştüğü bütün zorlukların temelinde hukukun üstünlüğü anlayışından uzaklaşma ve adaletsizlik yatmaktadır. Adalet oksijen gibidir, varlığı fark edilmez ama yokluğu öldürür. Toplumda yaygınlaşan umutsuzluk ve mutsuzluk, adaletsizliğin neden olduğu bir boğulmadır. Yargı ve yönetimde adaleti hakim kılarak halkımızı bu boğulmadan kurtarmak ilk ve öncelikli amacımızdır.

Bu bağlamda;

“Hukuk önünde herkes eşittir” ilkesi temel ilkemizdir: Kimseye resmî veya toplumsal konumundan dolayı imtiyaz tanınmaz; özel muamele ve ayrımcılık yapılamaz. Kişiyeye, aileye, zümreye, partiye, cemaat ve tarikatlaraya göre imtiyazlı özel bir hukuk yaratılamaz ve uygulanamaz. Toplumsal dengeyi göz ardı ederek adalet duygusu örselenemez.

Adaleti talep hakkı yasalarda ve uygulamada kolaylaştırılacak, hızlı, ucuz, etkin ve adil bir yargı düzeni kurulacaktır. Hak aramanın önündeki engeller kaldırılacak, mali yetersizliği olanlara uygulanan adli yardım müessesine işlerlik kazandırılacaktır.

Vatandaş ile idare arasındaki davalarda; idare lehine davranış anlayışı terk edilerek hukuk önünde herkesin eşit olması temel ilkesi gereği, yargı kararlarının idarece

akamete uğratılması ya da hiç uyulmaması hallerinde idarenin-kamu görevlisinin mali ve cezai sorumluluğu artırılacaktır.

Adalet kurumunun fiziki ve teknolojik Şartları aędaŐ ölçütlere uygun olarak yenilenecek, adli personel sayı, nitelik ve eğitim yönünden glendirilecektir.

Hâkim ve savcılar; eğitim, bilgi, birikim ve donanımı ÖSYM' nin yaptığı yazılı sınavla ölçülmüŐ, yeterliliği olan hukukçular arasından, Hâkim ve Savcılar Kurulunca objektif, ölçülebilir ve denetlenebilir kriterlere dayalı olarak yapılacak mülakat ile mesleğe alınacaktır. Yeterlilikte mülakat puanı yazılı sınav puanının yarısını aÇmayacak derecede etken olacaktır.

Genel olarak hukuk eğitiminin nitelikli hale getirilmesi için eğitim süresi ve yabancı dil ğretimi konularında Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun, Yüksek ğretim Kurulu ve ilgili kurumlarla ortak çalışma yapması sağlanacaktır.

Anayasa, toplumsal bir sözleşme, temel mutabakat belgesi olup devletin dış dünyaya açıklanan kimlik belgesidir: T.C Devletinin adı, dili, bayrağı, baŐkenti ile cumhuriyetin niteliklerini düzenleyen ilk üç ve değiştirilmesi teklifini engelleyen dördüncü maddesinin dokunulmazlığına inanıyoruz. Bunun dışındaki her hükmün parlamenter demokratik nizamın hakkı ve gereği olarak TBMM'de nitelikli çoğunlukla deęiŐtirilebileceęi gibi aynı nisabın (te ikilik nitelikli oy) halkoyunda da gerekli olmasını savunuyoruz. Çünkü bu oran kamu hukukundaki anayasalar için varlığı gerekli sayılan ulusal konsensüs kuralına yani 2/3 lik ölçütüne de uygundur. Parlamentoda üçte ikilik oyla yapılabilen anayasa deęiŐiklięinin, halkoylamasında yarı+bir ile kabul çeliŐki olacağı gibi temel toplumsal mutabakat belgesi olan sosyal sözleşme için asla yeterli de sayılamaz.

Parlamenter sisteme dönülerek kuvvetler ayrılığı devam ettirilecektir: Yasama organı olan TBMM'nin; Türk halkının serbest iradesiyle teŐekkül etmesi için, siyasi partiler yasası başta olmak üzere gerçekçi bir temsilin önündeki yasal ve fiili engellerin kaldırılmasını sağlayacak gerekli değişiklikleri yapacağız.

Yürütmenin yasama içerisinden çıktığı sistemlerde, bu iki kuvvet arasında ayrılıktan çok aynıleŐme tehlikesi vardır. Bugün lkemizde ciddi sakıncalarını yaşadığımız bu düzen, ancak lider sultanı ve despotizme elverişli "parti disiplini" kaldırıldığında mahzurlu olmaktan çıkabilir.

Demokrasi; hukuk devleti, gcl sivil toplum ve zgr medya ile mümkündür: Bugün lkemizde ne yazık ki her üç unsur da zayıflamıŐ hatta yok olmaya yüz tutmuŐtur.

Çağdaş dünyada bir hukuk devletinin üç temel unsuru olan **Kanuni İdare İlkesi**, **İdarenin Yargısal Denetimi İlkesi** ve **Bağımsız Yargı İlkesi** taviz verilmeyecek ilkelerimizdir. Siyasi talimatla iş gördüğü yaygın kanaat haline gelen **Sulh Ceza Hâkimlikleri** ilga edilerek, ceza yargılamasında sulh, asliye ve ağır ceza düzenine geçilecektir. Böylelikle uluslararası standartlarda kararlara vaki itirazın üst dereceli mahkeme-hâkim tarafından görülmesi ilkesi de yeniden hayata geçirilecektir.

Yargı bağımsızlığını, temin ve tesis edecek olan mevcut anayasal sistemimizde Hâkimler ve Savcılar Kuruludur. H.S.K'nun bağımsız yargı ilkesini hakim kılabilmesi, doğal yargıç ve yargıç güvencesini layıkıyla gerçekleştirebilmesi, yürütmenin etkisiz ancak ilişik, yargıçların etkili ama tarafsız oldukları bir yapıda teşekkülüyle mümkündür. Kurula üyelik seçimlerinin usul ve esasları anayasaya konulacak, her işine gelenin istediği biçimde değiştirmesi engellenecektir.

Siyaset Anlayışımız:

Partimiz;

Türk Milleti'nin Cumhuriyetle kazandığı yönetimdeki egemenliğin, kayıtsız ve şartsız milletimize ait olduğuna inanır. Yönetimini belirleyen yegâne gücün milli irade olduğunu kabul ile Millet adına egemenlik yetkisi kullanan her tür yönetim organ ve kurumun demokratik hukuk devleti ilkesine göre oluşmasını ve öyle kalmasını savunur. Akıl ve bilimin rehberliğinde adaletçi bir düzenle, özgür toplumda demokratik değerlerin güçlendirilmesi, temel hak ve özgürlüklerin korunması ve yönetimde ahlakilik ilkesine gönülden bağlıdır.

Çoğulcu ve katılımcı demokrasiden yanadır. Denetlenebilir, hesap verebilir bir kamu yönetiminin kurulmasında ve sürdürülmesinde sivil toplum örgütlerinin önemine ve sürece etkin katılımlarının gereğine inanır. Yönetimin esas gücü olan milli iradenin herkesin bütün siyasi, sosyal haklarını özgürce kullanımıyla çoğulcu ve katılımcı demokratik bir düzenle mümkün olacağını savunur.

Siyasi faaliyetimizin muhatabı ve yapacağımız hizmetin hedefi insan olup, "insanı yaşat ki devlet yaşasın, oğul" öğüdü düsturumuzdur.

Türkiye coğrafyasında yaşayan tüm insanlarımızı Türkiye Cumhuriyeti Devleti ailesinin, onurlu fertleri, diğer devletleri de saygın komşu aileler olarak kabul eder.

Barış içinde yaşamının, insana verilen değerle mümkün olduğuna inanır. İnsanların farklı dil, din, ırk, inanç, düşünce ve bunu ifade etme, örgütlenme ve yaşama gibi doğuştan sahip olduğu haklara mutlak saygılıdır. Farklılığı ayrışma yerine

korunması gerekli kültürel zenginliğimiz sayar. Yönetimde, birey-devlet ilişkilerinde ve sosyal yaşamın her alanında demokratik toplum gereklerine aykırı her türlü ayrımcı yaklaşımı reddeder.

Devleti; birey ve topluma hizmet için ulusun birlikte inşa ettiği, hukuk devleti, güçlü sivil toplum ve özgür medya sacayağına oturan bir hizmet kurumu, huzur ve güven içerisinde özgürce yaşamayı temin eden vazgeçilmez bir yapı olarak kabul eder.

Millet adına egemenlik yetkisi kullanan yasama, yürütme ve yargı erkleri ile devletin genel idare sisteminde kamusal iş ve işlev gören bütün kişi, kurum ve kuruluşların; yetki kullanımı ve görev ifasında, demokratik hukuk devleti normlarına uygunluk, ahlakilik ve adaleti esas alır.

Herkesin inandığı gibi yaşama tarzı, özgür düşünme ve bunu ifade etme özgürlüğünün tartışılmaz olduğunu kabul ile hukuka uygun tanıtım ve yayma amaçlı örgütlenmesini de hak kabul eder.

Herkesin her kurumda ve yaşamın her alanında eşit haklara sahip olduğunu, anayasada yer alan laiklik ve kanun önünde eşitlik ilkeleri gereği görür. Hiçbir inanç ve düşünceden yana veya karşı tutum sergilemeyeceğini, temel hak ve özgürlüklerin hiçbir oylamaya konu olamayacağını savunur.

Siyaseti büyük Türk milletini değerleriyle birlikte yüceltilmesi için yapılan dünyevi bir iş kabul eder. Yüce dinimiz İslam'ın günlük siyasette kullanılarak ahlaksızca istismarını reddeder.

Aileyi Türk toplumunun temeli kabul eder ve tarihten gelen kültür değerlerimizin, duygu ve düşüncelerimizin, örf adet ve geleneklerimizin yeni kuşaklara aktarılmasında eğitici bir sosyal kurum olduğuna inanır. Kadınlarımızın sosyal ve siyasal hayatta layık oldukları ve hak ettikleri seviye ve konumda olmalarını, yönetim ve üretim süreçlerine engelsiz biçimde katılmalarını sosyoekonomik gelişmenin vazgeçilmezi sayar.

Geleceğimizin teminatı olan gençliğin; çağdaş ölçütlere göre gelişmiş, kalkınmış, tam bağımsız lider ülke Türkiye ülküsüne bağlı, moral değerlerle yüklenmiş bireyler olmalarını önemser. Bu amaçla her düzey ve alanda özgür düşünceli bilgi toplumu olma yolunda bilimsel, çağdaş veri ve araçlarla donanmış bir eğitim ve öğretim anlayışını savunur.

Yönetimde adaletin insanımızı huzurlu, devletimizi onurlu kılacağına inanır. Adaletin devletin temeli olduğunu kabul ile güçlü bir devletin ancak adaletle kaim olacağını düşünür. Hukukun herkes için sığınacak en salim liman olduğunu kabul

eder. Her alanda, doğrunun ve haklının hukukunu yok edici, örseleyici, zedeleyici engelleri kaldırıp, adil yargılanma ve hak arama özgürlüğünü tümüyle gerçekleştirmeyi taahhüt eder.

Türk Milleti'nin Ülkesi ve Devletiyle bölünmez bütünlüğünü savunur. Milli ve manevi değerlerimizi koruyarak, Cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün gösterdiği muasır medeniyet seviyesine ulaşmak, çağdaş dünya ailesinde onurlu ve saygın bir yer tutmak ve daima daha ileriye taşımak için demokratik hukuk devleti norm ve kabullerine uygun faaliyette bulunmak siyasetinin ana merkezidir.

Tek adam ve tek parti sultanı yıkılmalıdır: Siyasal sistemin ana taşıyıcısı olan siyasi partiler halka hizmetin de birincil aracıdır. Ancak iç işleyişi demokratik olan partiler siyasi hayatın vazgeçilmez unsuru olabilirler.

Parti içi demokrasi mutlak surette asıl olacaktır. Siyasal partiler yasası çoğulculuğa, katılımcılığa, dürüst serbest rekabete açık; siyaseti geçim kapısı gören, menfaat temini için yapanlara ise doğal eleme yöntemiyle kapalı bir siyaset düzeni oluşturacak biçimde şekillendirilecektir. Lider sultanı olmayan bir siyasi partiler yasası yapıp, eşitler arasında temsilci olacak bir liderlikle kural ve kurulların egemen olduğu bir yönetim anlayışıyla ilkeli, ahlaklı bir siyasi parti düzeni kurulacaktır

Temel hak ve özgürlükler:

Herkes kanun önünde eşittir. Sosyal, siyasal, etnik, mezhebi veya bölgesel grup hakkı veya özgürlüğü kabul edilemez. Bu veya başka sebeplerle hiçbir kimse yahut guruba imtiyaz tanınmaz. Bireysel hak ve özgürlükler hukukun evrensel ilkeleri ve modern dünyanın ulaştığı seviyelere erişen ölçülerde tanınıp anayasal teminata bağlanacaktır. **Özgürlükler kural, kısıtlamalar istisna olacaktır. İdari yol ve yöntemlerle istisna düzenlemesi, keyfi uygulamalarla da kullanım engellemesi asla yapılamayacaktır.**

Özel yaşamın gizliliği başta olmak üzere, haberleşme özgürlüğü, düşüncelerini açıklama ve yayma özgürlüğü özenle korunacak, ihlal edilmesi hallerinde sert yaptırımlar uygulanacaktır. Genel ahlak ölçüsü sosyal yaşama dair kurulların düzenlenmesine esas alınacak ve hakim kılınacaktır. **Bir grup, kesim ya da mezhebin inanç anlayışı topluma dayatılamayacak ve devlet inançlara karşı her daim eşit mesafede kalacaktır.** Ölçüsü; sosyal devletin kamu hizmeti sunması

esasına dayanacak, **devlet veya kamu idaresi verdiği ya da vermediği hizmetler yoluyla hiçbir inanç ve siyasal görüşü dayatamayacaktır.**

Müstahak olunan muameleye muhatap olma hali olan adalet, devletin tüm yönetim erklerinde ve faaliyetlerinde temel ilke olacak, adaletin yalnızca yargı işlerinde olmayıp tüm kamu hizmetlerinde esas alınan ölçü olduğu bir yönetim sistemi kurulacaktır. **Adalet sadece yargı için değil devletin sevk ve idare ile tasarruf ettiği tüm hizmetlerde, mevki, makam ve iase dağıtımında temel ilke olacaktır.**

Halkın haberleşme ve kamu idaresinin yaptığı her iş, işlem ve eylem hakkında doğru ve gerçek bilgi edinmesinin önündeki yasal ve fiili engeller kaldırılacaktır. Bu bağlamda; **basın-medya özgürlüğü eksiksiz sağlanacak ve bu ilkeye aykırı sonuç doğuracak tekelleşmelerle, güdümlü medya tröstleri oluşması yasayla engellenecektir.**

Ceza yasalarımızda suçun ve cezanın şahsiliği temel ilkesine uygun olarak, internet yoluyla yapılan yayınlarda ve sosyal medyada suç işleyeninin sorumluluğu tekil olacaktır.

Sosyal medyada yahut internet ortamında bu tür yayın veya görüş açıklamalarından dolayı hizmet sağlayıcı yerli veya yabancı kuruluş veya araçların faaliyetlerinin idari kararlarla kısıtlanması veya engellenmesi yasayla imkânsızlaştırılacaktır.

Kanuni idare ilkesi gereğince yürütme, ülkeyi yasalarla yönetecek, Kanun Hükmünde Kararname ile yönetime derhal son verilecektir. Toplumsal ihtiyacın zorunlu kıldığı hallerde ve sebep olan konularla sınırlı olmak kaydıyla yılda en fazla üç Kanun Hükmünde Kararname çıkarabilme yetkisi verilecek yürütme, iki ay içerisinde TBMM'ne getirip onaylatmadığı takdirde başkaca bir işleme gerek kalmaksızın kanun hükmünde kararnameler hükümsüz kalacak ve artık idari veya hukuki herhangi bir işleme esas alınamayacaktır.

Anayasada mevcut sıkıyönetim hali sadece savaş ve seferberlik haline münhasır olacak, olağanüstü hâl uygulaması ise demokratik bir toplumda gerekli olması durumunda ilgili bölgede sınırlı ve süreli olarak uygulanabilecektir. Genel olarak olağanüstü hâl uygulaması asla yapılamayacaktır. Her iki halde yargı yolu olağan usulüne tabi ve açık olacaktır. Temel hak ve özgürlükleri konusunda halkımızın adalet talebi ve yargı istemi hiçbir biçimde sınırlanamayacak, kısıtlanamayacak ve engellenemeyecektir.

Partimizin devlet ve idare anlayışına göre, bugün ülkemizde yıkıcı-bölücü terör başta olmak üzere genel güvenlik sorunlarımızın kaynağında yasa eksigi yoktur.

Eksik olan şey etkin ve kararlı mücadelede siyasi irade yokluğudur. Bu nedenle, **varlığı demokratik hukuk devletinin onuru, korunması da şerefi olan temel hak ve özgürlükler her hâl ve şartta önemli ve değerlidir.** Kötü yönetimden kaynaklı güvenlik sorunları bahane edilerek sınırlandırılması veya kısıtlanması asla kabul edilemez.

Suç ve cezada şahsilik ilkesi gereğince suçla ilgisi olmayan soruşturma veya dava dışı grup veya topluluğa, failin yakınlarına bu nedenle gayri insani muamelede bulunulamaz. Cezalandırmada yasa dışı usul ve yöntemler asla kullanılamaz. Tutuklamalarda kuvvetli suç şüphesinin varlığı esas alınacaktır.

Hükümlü- tutuklu infazlarında tarafı olduğumuz uluslararası sözleşmeler ile evrensel hukuk normlarına aykırı herhangi bir işlem yapılamaz. İnfaz kurumlarında mevcut şartların daha da iyileştirilmesi için çaba sarf edecektir.

Cezanın öç alma duygusu veya intikam saikiyle verilemeyeceği gibi aynı nedenlerle infazı da yapılamaz. Mahkûm ya da tutuklulara hiçbir biçimde insan onuruyla bağdaşmayan muamelede bulunulamaz.

Devletin cezalandırma yetkisinin amacı kamu düzenin korunması için suç işlenmesinin önlenmesidir. Nitelik ve nevi ne olursa olsun işlenen suç faillerinin insan olmaya devam ettiği gerçeği göz ardı edilmeden ıslah ile topluma yeniden kazandırılması temel amaçtır.

Siyasal partiler ve seçim sistemi:

Parti üyeliğinin serbest ve delege ve yöneticilerin de seçimle gelmesini, başlangıçta ilk olacağı için sadece bir kez atama yoluyla teşkilat oluşturulabileceği, parti tüzüğüne aykırı davranışlardan dolayı üyelikten ihraç edilebileceği, bunun da yargı denetimine tabi olacağı, ancak kat'î surette teşkilat kapatmalarının ve yönetimi tümüyle görevden almaların olamayacağı bir siyasi parti düzeni kurmayı taahhüt eder.

Milletvekili adaylığı tespitinde genel başkan ve merkez yönetimi toplam sayının en fazla yüzde on'u kadar kontenjan kullanabilecektir. Diğer adaylar üyeler tarafından doğrudan yapılacak seçimle belirlenecektir. Böylece, milletvekilinin seçmene karşı sorumluluk duygusu yüksek, lider sultasından korkusu ise bugünkünden çok daha düşük olacaktır.

Siyasi partilerin, kurma, yaşatma ve etkin olabilmesinin büyük maliyetlere muhtaç olması, sermayenin doğrudan ya da dolaylı biçimde kolaylıkla siyasi

partileri yönlendirmesi ve karşılığının halktan çıkarılması düzeninin zaman içerisinde fakirin daha çok fakirleşmesi zengin de daha çok zenginleşmesine araç edilmesi önlenecektir.

Partimizin amaç ve hedeflerini benimseyen, demokratik usul ve esaslara göre gerçekleştirmek için maddi manevi gücü ve becerisi ölçüsünde katkıda bulunmayı kabul eden herkese üyelik açık ve medeni siyasi hak mahkûmiyetlerine dair yasal kısıtlamalar dışında serbesttir. **Partinin her kademesindeki görevlendirmelerde ve seçimlerde; parti içi demokrasi temel ilkedir. Liyakat, ehliyet ve fazilet eksenli yarışmacı rekabet serbest, hizipçilik yasaktır.** Üye, parti içi ve dışı çalışmalarını buna göre yapacağını kabul ve taahhüt etmiş sayılır.

Parti liderine sadakat yerine, demokratik ilkelere, yasalara, partinin ilkeleri ile tüzük ve programına sadakat esas olacaktır.

Çoğulcu ve katılımcı bir demokratik siyasi düzen için azınlık görüşlerinin de önemli olduğu ve hakkaniyet gereği her kesimin TBMM de temsili gerektiği düşüncesiyle;

- Milletvekili genel seçim barajı % 5 e düşürülecek,
- Siyasi partilere Hazine yardımı oranı % 5 e indirilecek,
- Hazine yardımının oranları adil hale getirilip, toplamda tüm partiler için azaltılacaktır.
- Milletvekili dokunulmazlığı kürsü masuniyeti dışında tümüyle kaldırılacaktır.

Oy oranı bakımından küçük partilerin temsilinin sağlanması için de TBMM'nin 50 üyesinin ülke genelinde alınan oylara göre Türkiye milletvekilliği sistemiyle seçilmesi gerekir. Bu halde ülke genelinde en az %2 oy alan bir parti seçim çevrelerinden milletvekili çıkaramasa dahi bir tane temsilcisini Meclis'e sokabilecektir. Bu da temsilde adalet ilkesinin gerçekleşmesine katkı sunacaktır.

KAMU YÖNETİMİ

Kamu Yönetimi Genel Politikası:

Modern anlamda devlet, hukukî-rasyonel otoriteden, yani kamu bürokrasisinden ayrı düşünülemez. Modern-demokratik devletin iki ayağı, **toplumsal rıza** ve **hukuktur**. Bir başka deyişle hukuk, devletin özüdür. Hukuk, yasayı aşan, hukukun genel ilkelerini, adaleti ve hakkaniyeti ifade eden bir kavramdır.

Kamu yönetiminin aktörü olan **bürokrasi**, önceden belirlenmiş kurallara bağlı, gayrı şahsî ve hukukî bir yapıdır. Bunun yanısıra kamu bürokrasisi, devlet için gerekli toplumsal rıza ve meşruiyetin üretiminde kritik ve tayin edici bir işleve sahiptir.

Türkiye’de devletin hukuk temelini giderek aşındığı, kamu bürokrasisinin şahsileştiği apaçık bir gerçektir. Partimiz, liyakat, ehliyet ve ciddiyetten uzak politikalar ve partizanca uygulamalarla rayından çıkan devlet müessesesinin itibar ve güvenilirliğini yeniden tesis etmeyi millî, ahlâkî ve demokratik bir görev olarak kabul etmektedir. Bu kapsamda Türk Milletinin birlik ve bütünlüğünün korunması, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin bekası ve ebet müddet devamı için devletin hızla yeniden yapılandırılmasına, rasyonel bir devlet idaresi ve kamu yönetimi anlayışının geliştirilmesine ihtiyaç vardır.

Devletin vatandaşlarına sunduğu tüm hizmetlerin üretimi, dağıtımı ve denetimi kamu yönetimi sistemi içerisinde kamu görevlileri eliyle yürütülür. Hukuk devletin varlık nedeni ise, kamu yönetiminin gerek hizmet sunumunda, gerekse kamu gücünün kullanımında eşitlik, adalet gibi hukukun evrensel ilkelerine uygun davranma zorunluluğuyla birlikte kamu yönetiminin her türlü karar, işlem ve eyleminin yasalara uygun olmasının sağlanabilmesidir. **Hiçbir kişi, makam ya da merci kaynağını anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz. Devlet yararına da olsa kimse hukuku ihlâl edemez.** En üstün kamu yararı ancak hukuka bağlılıkla sağlanır; hukukun dışına çıkılarak bir kamu yararı üretilemez.

Partimiz, kamu yönetiminin temel amacının kamu hizmetlerinin hiçbir ayırım gözetmeksizin vatandaşlarımız için kolay ulaşılabilir ve ekonomik olması gerektiğine inanır. Kamu yönetiminin hedefi ve önceliği devlet değil, millettir. İdarenin asli görevi, vatandaşın hayatını kolaylaştırarak yaşam kalitesini artırmaktır. **Kamu yönetimi politikamızın odağındaki üç ilke, “demokratik katılım”, “vatandaşa güven” ve “toplumsal memnuniyet”tir.**

Kamu hizmetlerinde etkinlik, kalite ve verimliliğinin artırılması, şeffaflığının ve hesap verebilirliğin sağlanması vazgeçilmez önceliklerimizdir. Şeffaf devlet anlayışının dört temel ilkesi olan bilgide açıklık, yerinden yönetim, kurallarda ve kurumlarda basitlik ve bütünlük ile verimlilik denetimi mutlaka hayata geçirilecektir.

Temel hedefimiz, sürdürülebilir bir refah ve huzur ortamını sağlamış, mutlu millet güçlü devlet anlayışını benimsemiş, katılımcı, üretken, adaletli, vicdanlı, ahlaklı, denetlenebilir, öngörülebilir, güvenilir, çağdaş, dinamik ve halkıyla barışık bir kamu yönetimi düzenini kurabilmektir.

Vatandaşlarımızın devlet mekanizması ile muhatap oldukları alanlar kamu idareleri ve onları temsil eden yetkili bürokratlardır. Kamu bürokrasinin yaygınlaşan yolsuzluk, kayırmacılık, yetersizlik, partizanlık ve şahsileşme iddialarıyla itibar kaybetmesi, vatandaşlarımızın devlete olan güven ve adalet duygusunu zedelemektedir. Devletimize olan inanç ve güveni pekiştirmek için, kamu bürokrasisinde giderek değerini yitiren **ehliyet, liyakat, kariyer, tarafsızlık ve eşitlik ilkelerinin yeniden hayata geçirilmesi partimizin öncelikli hedeflerindedir.**

Bu esaslar çerçevesinde;

- **Hukuksuzluğa sıfır tolerans** anlayışıyla devlet makamlarının ve kamu yönetiminin kamu yararı kavramının ardına sığınarak vatandaşın hak ve hukukunu ihlal eden, vicdan ve hakkaniyet ölçülerini aşan tüm faaliyetleri önlenerek idarenin anayasa ve hukuka tam bağlılığı sağlanacak, hukukun üstünlüğü hâkim kılınacaktır.
- İdare-i maslahatçı, ayıplı kamu hizmeti dönemi terkedilerek, **yapılmayanı da sorgulayan, süratli, kaliteli, tam ve eksiksiz hizmet anlayışı** tesis edilecektir.
- Kamu hizmetleri vatandaşlara en yakın ve en uygun birimlerce yerine getirilecektir. **Yerelleşme** ve **yerel demokrasi** tüm kurumlarıyla hayata geçirilecek, kamu hizmetlerinde gerek karar gerekse icra süreçlerinde merkezîyetçilik kaldırılarak yerinden yönetim, yerel yönetim ve birlikte yönetim ilkeleri egemen kılınacaktır.
- Devletin temel fonksiyonları olan **savunma ve güvenlik, adalet, diplomasi, genel sağlık** ve **zorunlu eğitim** dışında kalan kamu hizmetleri alanında yetki ve sorumluluk yerelleştirilecek, bir kısmı ise özelleştirilecektir. Merkezi yönetimin güç ve yetkileri hizmet standardı belirleme, koordinasyon, destek sağlama ve denetleme düzeyine çekilecektir.

- Devleti hantallaştıran, çoğu zaman kamu hizmetini geciktirerek vatandaşlarımızın mağduriyetine sebep olan kırtasiyecilik süratle terkedilerek **vatandaşa güveni ve beyanı esas alan**, süreçler kadar sonuçlarla da ilgilenen yeni bir kamu yönetimi anlayışı tesis edilecektir
- Kamu idareleri ile vatandaşlar arasındaki hizmet ihtilaflarının süratle çözülebilmesi ve vatandaşlarımızın kamu hizmetlerinden zamanında istifade edebilmesi için mahkeme öncesi başvurulacak “**idari hakem**” mercileri oluşturulacaktır.
- **Kamu malı, devletin yani hazinenin malı değildir. Sahipsiz hiç değildir.** Halkın genel yararına tahsis edilmiş, herkesin eşit ve serbestçe istifade edebileceği ve herkesin eşit ölçüde hak sahibi olduğu mallardır. Kamu idareleri bunları istedikleri gibi tasarruf edemezler, niteliklerini değiştiremezler. Bu nedenle, **kamu mallarını devlet mallarından ayırarak koruma altına alacak hukukî düzenlemeler yapılacaktır.**
- Devletin ve kamu bürokrasisine güvenilirliğinin ve inanılabilirliğinin yeniden kazandırılması için ehliyet, liyakat, eşit muamele, tarafsızlık ve hakkaniyet temelli yeni bir kamu personel rejimi geliştirilecektir. Emanet ehline verilecektir.
- Bilgi toplumu için gerekli olan bilgi ve iletişim teknolojileri alt yapı yatırımları hızla yapılarak **e-devlet sistemi** ülke sathında yaygınlaştırılacak, vatandaşlarımızın kamusal bilgiye ve kamu hizmetlerine ucuz ve kesintisiz ulaşımı kolaylaştırılacak, **teknik devletin temelleri** atılacaktır.

Merkezi İdare:

Vatandaşların kamu hizmetlerine kolay ve hızlı biçimde ulaşabilmesi, vatandaşın en kaliteli hizmeti en az maliyetle elde edebilmesi, devletin işleyişinin öngörülebilir ve güvenilir olması, devleti güçlü kılan temel faktörlerdir. Geciken ya da hiç elde edilemeyen, elde edilmesi oldukça yüksek sosyal ve ekonomik maliyetlere sebep olan kamu hizmet sunumu, bir yandan vatandaşlarımızı hayatından bezdirirken diğer yandan devletin gücünü zayıflatmaktadır.

Partimiz ‘**mutlu millet, güçlü devlet**’ anlayışı çerçevesinde kamu hizmetlerinin ‘**vatandaş memnuniyeti odaklı**’ olarak yeniden yapılandırılması gerektiğine inanmaktadır.

Bu nedenle, merkezi idare yeniden yapılandırılarak yerinden yönetim kuruluşlarıyla aralarındaki yetki, görev ve sorumluluklar ile mali ilişkilerin çağdaş demokratik ilkeler çerçevesinde yeniden kurulması sağlanacaktır.

Bu maksatla;

- Merkezi idarenin kapalı, sorgulanamaz ve dokunulamaz yapısını dönüştürerek, merkez teşkilatlarını **insan odaklı, kalite ve verimlilik ilkeleriyle hizmet üreten, kolay ulaşılabilir, şeffaf ve hesap verebilir** bir yapıya kavuşturacaktır.
- Merkezi idarenin sunduğu kamu hizmetlerine ulaşmada bürokratik müdahaleler ve takdir yetkilerinin asgari düzeye indirilmesi için bilgi ve iletişim teknolojileri altyapısını hızla geliştirecek ve **vatandaşların kamu hizmetlerine kolayca ve eşit koşullarda ulaşmasını** sağlayacaktır.
- Merkezi idarenin taşra yapılanması olan il ve ilçelerin coğrafi konumlarını, ekonomik durumlarını, nüfus, hizmete yakınlık, etkinlik, verimlilik ve kamu hizmetlerine erişim imkânlarını gözeterik yeni illerin kurulmasını sağlayacaktır.
- Uluslararası rekabetçi ortamın gereklerine uygun olarak, şehirlerin birbiriyle yarıştığı '**marka şehirler**' projesi kapsamında şehir yönetimlerini yeniden yapılandıracaktır.
- **Cumhurbaşkanlığı makamının devletin başı olma vasfını korumakla birlikte yürütmenin başı olma niteliğini kaldırarak, idareye ilişkin görevleri hükümetin yetki ve sorumluluğuna bırakacaktır.**
- Başbakanlık makamını devasa bir hizmet kurumu olmaktan çıkarıp merkezi idare kapsamında hizmet üreten Bakanlık ve kamu idarelerinin koordinasyon ve denetiminden sorumlu bir kurum haline getirecektir.
- **Bakanlıklarda yetki çatışmasına ve verimsizliğe neden olan bakan yardımcılığı uygulamasına son verecektir.**
- Yetki genişliği ilkesi çağdaş ve demokratik normlara göre yeniden düzenlenecektir. Yerel idarelerin merkeze olan bağımlılığını azaltmak ve merkezi idareyi hantallık ve kırtasiyecilikten kurtarmak üzere merkezi idarenin yetki, görev ve sorumluluklarının önemli bir kısmını hizmet yerinden yönetim kuruluşlarına aktaracaktır.
- Vatandaşlarımızın ekonomik hak ve hürriyetlerini yakından ilgilendiren ve bağımsız idari otoriteler olarak hukukumuza giren düzenleyici ve denetleyici kurullar üzerindeki ölçsüz siyasal baskıları kaldırarak bu kurumların hukuken ve fiilen, idari ve mali özerkliklerini sağlayacaktır.

- İşlevini yitirmiş, verimsizleşmiş ve artık ihtiyaç kalmamış kamu kurum ve kuruluşlarını kaldırarak, birbiriyle benzer görevler yürütenleri birleştirerek hizmetlerin tek bir elden yürütülmesini sağlayacak, bir kısım hizmetleri özel sektöre gördürmek suretiyle yapısal israfı önlenecektir.

Kamu Personel Rejimi:

Günümüz demokratik devleti artık emreden, ceberut bir devlet değil, hizmet ve huzur üreten bir devlettir. Otoritesinin meşruiyetini de kamu hizmetlerini sunarken hukuka ve hakkaniyete olan bağlılığından almaktadır. Bu anlamda, kamu hizmetleri ve bu hizmetleri yürütenlerin nitelikleri, ödev ve sorumlulukları ile sahip oldukları ehliyet, liyakat ve anayasaya sadakat gibi değer ve ilkeler, vatandaşlarımız nezdinde devlete olan itibar ve güvene kaynaklık teşkil etmektedir. Ehliyetsiz, liyakatsiz ve kanun önünde eşitlik anlayışını kaybederek partizanlaşmış kamu personeli, devletin üzerinde oturduğu birlikte yaşama, adalet ve aidiyet duygularının ağır tahribatına sebep olmaktadır.

Modern demokrasilerde bürokrasinin sorumluluğu halka karşıdır. Şahsa karşı sorumluluk, geleneksel/kul bürokrasilerin bir özelliğidir.

Kamu personelinin halka karşı sorumlu, siyaset kurumuna duyarlı, toplumun tüm kesimlerini temsil eder hale getirilmesi, kamu personel rejimi anlayışımızın temelini teşkil etmektedir.

Giderek karmaşıklaşan, kapsamı genişleyen ve nitelikleri değişen kamu hizmetleri, bu gün daha fazla uzmanlık bilgisi, yetenek ve beceri sahibi kamu personeline ihtiyaç doğurmaktadır.

Bu amaçla;

- Halen yürürlükte bulunan, karmaşık, tutarsız ve sistematığı bozulmuş Devlet Memurları Kanunu kaldırılarak kamu görevlilerinin tümünü kapsayan, yalın, anlaşılabilir, dinamik ve esnek bir Kamu Görevlileri Temel Kanunu çıkarılacaktır.
- Kamu personel alımında objektif kıstaslar esas alınıp, ehliyet, liyakat ve eşitlik ilkesi titizlikle uygulanacak, adil ve güvenli bir kamu personel sınav sistemi geliştirilerek ‘kamuda yandaş istihdamı’ düzenine son verilecektir.
- **Kamu görevlileri içerisinde hükümet politikalarının oluşturulmasına doğrudan etki eden ve politik tercihlerle atanan üst düzey kamu yöneticileri dışında kalan diğer kamu görevlilerinin iktidar**

değişikliklerinden etkilenmemesi için kamu görevlilerine sağlam yasal güvenceler sağlanacaktır.

- Devleti doğrudan temsil niteliği olmayan veya bir kısım özel nitelikli kamu görevlilerinin dışında kalan atamalarda cumhurbaşkanı onayı kaldırılacak, atamalar doğrudan hükümetin sorumluluğuna bırakılacaktır.
- İstisnai memurluk sadece politik karar süreçlerine katılan az sayıda ve nitelikli bir kısım personel için uygulanacaktır. Bunların atanmaları ve görevden alınmaları hükümet takdiri anlayışıyla oldukça esnek kurallara bağlanacaktır.
- Kamu görevlileri için özel sektör ve kamu dengelerini gözeten, kaliteli emeği ödüllendiren, esnek ve basit bir ücret sistemine geçilecektir.
- Kamuda aynı işi yapanlar arasındaki ücret farklılıkları giderilerek eşit işe eşit ücret ilkesi hayata geçirilecektir.
- Emekli kamu görevlileri ile çalışanlar arasında oluşan uçurum kapatılarak emekliliğe esas aylık kavramı gözden geçirilerek daha adil bir sistem kurulacaktır.
- Vatandaşlarımızın kamu hizmeti talebi ve kamu personelinin bu talebe karşı izleyeceği yol ve yöntemleri, hizmetin gerçekleşme hızı, performans kıstaslarını ve kurumların stratejik planlarını düzenleyen bir Kamu Hizmetleri İdari Usul Yasası çıkarılacaktır.
- Yönetici kadrolarına atanacak kamu görevlilerinin seçilmesi, yetiştirilmesi, kariyer ve terfi ilkeleri ve uyacakları ahlaki değerler, özel bir yasayla düzenlenecek ve bu maksatla bir Kamu Yönetimi Akademisi kurulacaktır.
- Avrupa Sosyal Şartı ve ILO düzenlemeleri çerçevesinde Kamu görevlilerinin önündeki anti demokratik örgütlenme engelleri kaldırılacak, grev ve toplu sözleşme hakları yanında, salt ücretle sınırlandırılmış olan sendikal faaliyetlerin, yönetime katılma gibi idari, sosyal ve kültürel alana da yayılması sağlanacaktır.
- Makam aracı, lojman ve bina kiralama yöntemine son verilerek kamuda israf ve saltanat önlenecektir. Lojman sistemi değiştirilerek görevlilere bütçeden kira yardımı yapılarak tüm kamu görevlilerinin istedikleri yerde ve konutta ikamet edebilmeleri sağlanacaktır.
- **Kamu kurum ve kuruluşlarında modern kölelik haline gelen personel taşeronluğu sistemi kaldırılarak tüm kamu görevlileri aynı statüye tabi kılınacaktır.**

Kamu Güvenliği:

Devletin temel görevi ÷lkede güvenliği, asayiş ve kamu düzenini sağlamaktır. Devlet; hükümler olduğu topraklarda milli birlik ve beraberliği sarsılmaz biçimde devam ettirmek, iç huzur ve güvenliği sağlamak, can, mal ve tasarruf emniyetini her türlü tehdit ve tehlikeden uzak tutmak, kamu düzeninin bozulması halinde düzeni hızla yeniden tesis etmek, dış tehdit ve tehlikelere karşı daima hazır ve uyanık bulunmak zorundadır.

Partimiz, çağdaş iç güvenlik yaklaşımı çerçevesinde vatandaşlarımızın kendilerini güven içinde hissetmesini, güvenliğin en önemli unsurlarından birisi olarak görmektedir. Güvenlik düşüncesini, salt devletin kendince dayattığı kurallar manzumesi olarak değil, bizzat vatandaşlar tarafından talep edilen güvenlik ihtiyacının karşılanması olarak kabul etmektedir.

Ülkemiz, sahip olduğu jeostratejik konumu, tarihi ve kültürel değerleri, ekonomik ve siyasal yapısı nedeniyle adeta bir ‘tehdit fayı’ üzerinde bulunmaktadır. Bu hassas coğrafyada halen aktif veya her an aktif duruma geçirilebilme potansiyeline sahip dondurulmuş çok sayıda güvenlik sorunumuz mevcuttur. Bu nedenle Partimiz, Türkiye’nin iç güvenlik, emniyet ve asayiş sorununu, dış güvenlik ve milli güvenlik siyasetimizin ayrılmaz bir parçası olarak görmektedir.

Bununla birlikte; hem ülkemizin kendi iç güvenlik sorunlarına hem de bölgesel ve uluslararası sistemden kaynaklı tehditlere sadece güvenlik penceresinden bakmıyoruz. Ülkemizin, milli menfaatlerimiz çerçevesinde çatışma psikolojisinden uzak, çevresiyle işbirliği ve diyalog yaklaşımını esas alan ve bulunduğu coğrafya için istikrar ve barış üreten bir rolü benimsemesi gerektiğine inanmaktayız.

Partimizin güvenlik anlayışının temel ilkeleri, hukuk devleti ilkelerinden taviz vermeden, Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü, Türk Milletinin milli birlik ve beraberliğini, Cumhuriyetin niteliklerini, hür demokratik düzeni, insan hak ve hürriyetlerini, serbest bir iktisadî hayatı, ülkenin huzurunu ve toplumsal barışını hedef alan her türlü asayişsizlik ortamını, suç ve suçlu tehdidini; daha suç işlenmeden önce kaynağında önlemek sureti ile ortadan kaldırmak ve bozulan kamu düzenini hızla yeniden tesis edecek güçlü tedbirler alarak toplumda güven, barış ve huzur ortamını sağlamaktır.

Bu maksatla;

- Temel hak ve özgürlükleri özüne dokunacak ölçüde sınırlayan OHAL ve KHK uygulamaları kaldırılarak özgürlükler aleyhine bozulan güvenlik ve özgürlük dengesi, çağdaş demokratik kıstaslara göre yeniden kurulacaktır.
- Güvenlik siyasetimiz sadece polisiye tedbirlere dayanmayacak, çağdaş bir suç siyaseti oluşturulacaktır. Kriminolojik veriler dikkate alınıp bilimsel suç analizleri yapılacak ve sivil toplumla işbirliği yapılarak ekonomik, sosyal ve psikolojik tedbirler içeren toplumdaki suç ve suçluluğu önleyici politikalar geliştirilecektir.
- Aile içi şiddet, kadın cinayetleri, cinsel istismar, uyuşturucu temini ve çocuk pornosu başta olmak üzere toplum vicdanını kanatan bir kısım suçlar için özel mücadele yöntemi ve modern bir suç ve ceza siyaseti uygulamaya geçirilecektir.
- Bugün birçok demokratik ülkedeki çağdaş polis uygulamalarının çoğuna temel teşkil eden ‘proaktif güvenlik’ uygulamasına geçilecektir. Bu anlayış çerçevesinde, suç daha işlenmeden önce suçu hazırlayan zeminde önlenecektir.
- Kamu düzeni bozulduktan sonra güvenli bir ortam tesis etmek güçleşmekte, suç işlendikten sonra suçluların yakalanması ve yargılanması kamuya oldukça ciddi maliyetler getirmektedir. Bu nedenle Suçların Önlenmesine Dair Kanun çıkarılarak önleyici kolluk güçlendirilecek, yetki, görev ve sorumlulukları ayrıntılı olarak düzenlenerek yeknesaklık sağlanacaktır.
- İllerde iç güvenlikten sorumlu tüm kurum ve kuruluşlar İl Güvenlik Müdürlüğü bünyesinde toplanarak suçla mücadelede tek elden yönetim ve koordinasyon sağlanacaktır.
- Bütünlüğü bozulmuş, caydırıcılığını büyük ölçüde yitirmiş ceza infaz sistemi yerine çağdaş bir Ceza Adalet Sistemi kurulacaktır. Cezaevleri etkili ve modern bir yaklaşımla yönetilerek ıslah edici, eğitici ve topluma kazandırıcı hale getirilecektir.
- Kolluk teşkilatlarının atama ve terfi sistemi yeniden gözden geçirilerek kolluğa siyasi müdahale çağdaş demokratik ölçülere çekilecek, atama ve terfilerde ehliyet, liyakat ve başarı esas alınacaktır.
- Mala karşı işlenen hırsızlık ve şahsa karşı işlenen gasp ve yaralama olaylarının önlenmesine ve genel kolluk hizmetlerine katkıda bulunmak üzere Çarşı ve Mahalle Bekçiliği sistemi modern bir anlayışla yeniden ihya edilecektir.

- Yaya devriye sistemi getirilecek, polisin kendisini halktan izole eden motorlu devriye aracından dışarı çıkararak bölgedeki insanlarla şahsen, yüz yüze ilişki kurması, böylece halktan daha çok bilginin polise akması ve polisin suçla mücadelede etkinliğinin artması sağlanacaktır.
- Polis teşkilatı bulunmayan ilçe merkezlerinde hızla polis teşkilatı kurularak iç güvenlik ve asayiş hizmetleri polise devredilecek, güvenlik hizmeti sivilleştirilecektir.
- Suçun önlenmesi ve güvenliğin sağlanmasında istenilen seviyeye ulaşmak için çağdaş teknolojiler yaygın biçimde kullanılacak, güvenlik güçlerinin bu yöndeki fiziki ihtiyaçları hızlı ve kesintisiz olarak temin edilecektir.

Terörle Mücadele:

Ülkemizin ve uluslararası toplumun günümüzdeki en önemli güvenlik problemlerinden birisi olan terörizm, ulaştığı boyutlarla hem ülkemizi ve bölgemizi, hem de küresel barış ve istikrarı tehdit eden bir olgu olarak tüm insanlığın kronik bir hastalığı haline gelmiştir.

Partimiz terörle mücadelenin asıl sorumlusunun, ülkeyi yönetme yetkisini elinde tutan siyasi otorite olduğunun bilincindedir. Bu nedenle şiddet eylemleriyle başta yaşam hakkı olmak üzere insan hak ve hürriyetlerini ortadan kaldırmayı bir yöntem olarak benimsemiş, ister etnik, ister dini, isterse ideolojik olsun, her türlü teröre karşı topyekûn ve etkili bir mücadele stratejisi geliştirmek Partimizin temel hedefleri arasındadır.

Ülkemizi eylem alanı haline getiren ve sınırlarımızı tehdit eden küresel bağlantılı terör unsurları, devleti ele geçirmeye çalışan darbeci yapılanmalar ve milletimizin başına musallat olan ve bekâ sorunumuz haline gelen başta PKK, FETÖ, Selefi Cihatçı Örgütler olmak üzere tüm terör örgütleriyle askeri, siyasi, ekonomik, sosyal ve psikolojik tüm araçlar kullanılarak kararlı bir mücadele yürütülecektir.

En önemli iç düşman olan FETÖ ile gerçek ve uzun vadeli bir mücadele başlatacaktır. AKP, FETÖ'nün devlet ve toplum içinde örgütlenmesine izin vermiştir. Dünyada örgütlenmesine yardımcı olmuştur. FETÖ, klasik bir terör örgütü değildir. FETÖ, devlet personel ve kaynaklarını kullanan bir casusluk ve terör yapılanmasıdır.

Güçlü dış bağlantı ve kaynakları olan dünyadaki en zengin terör ve casusluk örgütüdür. Bu terör ve casusluk şebekesiyle klasik anti terör yaklaşımını kullanarak mücadele etmek mümkün değildir. FETÖ ile etkin mücadele ancak stratejik

planlamaya dayanan, uzun vadeli, kurumsal işbirliği esaslı bir mücadele olabilir. FETÖ ile mücadele için mevcut hukuki düzenleme de yeterli değildir. Partimiz, FETÖ ile mücadeleyi devletin en önemli görevlerinden birisi olarak görerek, devlet ve toplumu FETÖ'den arındırma çalışmalarını kararlılıkla sürdüreceği gibi bu mücadeleyi yurtdışında da etkin bir şekilde gerçekleştirecektir.

Selefi cihatçı terör, ülkemize yönelik saldırılarını önümüzdeki dönemde artırarak devam ettirecektir. Selefi cihatçı terör ile mücadele dış istihbarat ve iç istihbarat arasında tesis edilecek yeni bir anlayış ve çalışma ile etkisiz hale getirilecektir. Partimiz bu konuda güvenlik ve istihbarat servislerimizi yeniden yapılandıracak, personel sayı ve kalitesini yükseltecektir. Eylem önleyici anlayıştan örgütlerin sosyal tabanlarının gelişmesini engelleyici bir anlayışa geçilerek, selefi cihatçı terörü ülke sınırlarımız dışında tutarken, yurtdışında da etkili bir mücadeleyi hedeflemektedir.

Sivil demokratik düzeni tehdit eden, milli iradeye kasteden ve şiddet içeren her türlü faaliyetin daha eyleme dönüşmeden istihbarî ve önleyici tedbirlerle etkisiz hale getirilmesi terörle mücadelede temel önceliğimizdir.

Bu maksatla;

- Küresel ve bölgesel terörle mücadele kapsamında, terör örgütlerinin amaç ve hedeflerini ayırmaksızın BM, AGİT ve NATO ile uluslararası her türlü işbirliği ve koordinasyon sağlanacaktır.
- Terör örgütlerin sınırlarımızda yerleşmesine ve terör adacıkları oluşturmalarına izin verilmeyecek, bu kapsamda bölgede etkili olan meşru otoritelerle ortak mücadele ve müdahale stratejileri geliştirilecektir.
- Terörle mücadele, hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü prensiplerinden taviz vermeden yürütülecektir.
- Terörle mücadele için Demir Güvercin Politikası olarak adlandırılan politika çerçevesinde tüm kurum ve kuruluşlara düşen görev ve sorumlulukları yeniden belirleyip, kimin, ne zaman, nerede, nasıl, ne yapması gerektiğini ortaya koyacak; toplumun ve kurumların doktrine edilmesini ve hedef birliğine odaklanmasını sağlayacak, bir Demir Güvercin-Terörle Mücadele Strateji Dokümanı hazırlanacaktır.
- Terörle mücadele on bir temel ana ve birbirini tamamlayan süreç şeklinde yeniden örgütlenecektir. PKK ile mücadele, siyasi, bürokratik, psikolojik, toplumsal, ekonomik, kültürel, mali, hukuki, askeri, polisiye, istihbari, diplomatik alanlarda yeniden örgütlenecektir. Bu mücadele, uzun vadeli, stratejik, profesyonel ve eşgüdümlü bir çalışma olarak sürdürülecektir.

- Terör, devletlerin barış zamanı problemidir. Bu yüzden savaş hukukuyla değil, barış zamanı yasalarıyla çözülmesi gerekmektedir. Partimiz, terörle mücadelenin sivil kolluk güçlerince yürütülmesinden yanadır. Temel görevi savaş ve yurt savunması olan TSK, eğitim amacına uygun olarak, zorunlu olmadıkça sivil yaşam ve iç güvenliğe ilişkin görev icra etmeyecektir.
- Terörle mücadelenin meşru zeminde yürütülmesi için tehdidin boyutu ile tehdidi ortadan kaldırmakta kullanılacak fiziki güç, temel hak ve hürriyetlerin korunması bakımından “dengeli” ve “orantılı” olacaktır.
- Terör örgütlerinin milletin dini duygularını istismar etmesini önlemek için başta Diyanet İşleri Başkanlığı olmak üzere Milli Eğitim Bakanlığı ve ilgili kurumların toplumu bilinçlendirmesi sağlanacaktır.
- Köy Koruculuğu sistemi yeniden gözden geçirilerek rehabilite edilecektir. Geçici Köy Korucularına terörle mücadele yanında, emniyet, asayiş ve temel hak ve özgürlüklerle ilgili gerekli eğitimler verilerek; korucuların disiplinli, hiyerarşik yapısı olan ve çağdaş donanımlara sahip birer güvenlik personeli olmaları sağlanacaktır.
- Türkiye mutlaka her türlü teknoloji ve insan kaynağını kullanarak sınır güvenliğini temin etmek zorundadır. Gereken hallerde yeni sınır birlikleri ve fiziki sınır engelleri oluşturulacaktır.
- Uzun vadede kademeli olarak sınır ve gümrük polisi ihdas edilecek, gümrük muhafaza personeli genel kolluğa dâhil edilip sorumlu oldukları alanlarda emniyet ve asayiş yetkileri ile donatılacaktır.
- Zorunlu askerlik hizmetini yapan vatandaşlarımızın jandarma teşkilatında görevlendirilmesine son verilerek jandarmanın tüm personel ihtiyacı profesyonel kadrolardan oluşturulacaktır.
- Partimiz güvenlik hizmetlerinde teknik donanım ve teknik uzmanlaşmanın vazgeçilemez bir gereklilik olduğuna inanmaktadır. Bu nedenle güvenlik güçlerinin çağın en ileri teknolojik donanımlarına sahip olması temin edilecektir.
- Terörle mücadelede istihbarat en önemli hususlardan birisidir fakat kilit kurumlar arası istihbarat akışı istenen düzeyde değildir. Yasal bir düzenlemeyle istihbarat hizmetlerinde koordinasyon ve sürat sağlanacaktır.
- Ülkemizde faaliyet gösteren terör örgütlerine doğrudan veya dolaylı olarak yardım ve destek sağlayan ülkelerle kriz üretmek yerine, güvenlik amaçlı işbirlikleri geliştirilerek ortak mücadele yolları aranacaktır.

Yolsuzlukla Mücadele:

Siyasal iktidarın ve kamusal yetkilerin her türlü kişisel menfaat için kullanımı anlamına gelen yolsuzluk olgusu son yıllarda toplum hayatımızı bir kanser gibi sarmıştır. Artık sıradanlaşan yolsuzluk olayları sosyal adaleti, toplumsal barışı, kalkınma ve ülke güvenliğini tehdit edecek boyutlara ulaşmıştır.

Kamu İhale Kanunu'nda sık sık yapılan değişiklikler, siyasetin finansmanında yaşanan denetimsizlikler, yolsuzluk konusunda yaşanan siyasi duyarsızlık ve kurumlar arasındaki koordinasyonsuzluk ülkemizde yolsuzlukların sistematik hale gelmesine neden olmuştur.

Partimizin yolsuzlukla mücadelede en temel stratejisi; rüşvet, suiistimal ve yolsuzluklara zemin hazırlayan ekonomik, sosyal ve hukuki ortamın hızla ortadan kaldırılması, ahlak ve erdem odaklı yeni bir toplum düzeni tesis etmektir.

Bu maksatla;

- Yolsuzlukla küresel mücadele kapsamında taraf olduğumuz uluslararası sözleşmeler tüm kurum ve kurallarıyla hayata geçirilecektir.
- Onlarca yapılan değişiklikle işlevsiz, etkisiz ve hatta ihale yolsuzluklarına meşruiyet sağlar hale gelen Kamu İhale Kanunu yeniden gözden geçirilecektir. Kamu alımlarında, uluslararası uygulamalar paralelinde şeffaflık, eşit muamele, verimlilik, öngörülebilirlik ve dürüstlük kuralları etkin olarak hayata geçirilecektir.
- Kamu ihalelerinde kamu görevlilerinin yolsuz müdahalelerini en az seviyede tutmak üzere isteklilerin teklif sunma ve değerlendirme işlemlerini gerçekleştirecek bir Elektronik Kamu Alımları Kanunu ve platformu hazırlanacaktır.
- Siyasetin Finansmanı Kanunu çıkarılarak siyasi partilere yardım ve bağışlar ile adayların seçim harcamaları kayıt ve denetim altına alınarak siyasi rekabetin hakkaniyete uygun koşullar altında yürümesi sağlanacaktır.
- Toplumda yolsuzlukla mücadele bilinci oluşturmak ve etkili bir mücadele yürütmek üzere mücadeleyle görevli kuruluşların eğitim kurumları, medya ve sivil toplumla işbirliği yapması ve kara para, mali suçlar ve yolsuzlukla mücadelede koordineli çalışmaları sağlanacaktır.
- Siyasi partilerin üst düzey yöneticileri ile seçimle gelinen kamu makamlarında bulunanların kendilerinin ve ailelerinin mal bildirimleri halkın erişimine açılarak siyasi faaliyetler şeffaf hale getirilecek ve böylece siyaset kurumu üzerinde etkili bir kamuoyu denetimi sağlanacaktır.

- Kamu görevlilerinin verecekleri mal bildirimleri daha sık aralıklı, daha kapsamlı, düzenli ve denetlenebilir hale getirilecektir. Bu maksatla tüm kamu görevlilerinin mal bildirimlerini inceleyecek ve gerektiğinde hukuki süreçlerin başlatılmasını sağlayacak idari bir birim kurulacaktır.
- Kamu görevlilerinin uyması gereken etik kurallar ve müeyyideler, toplumun hassasiyetleri ve uygulamadaki aksaklıklar göz önünde tutularak, yeniden belirlenecektir.

DOĞU-GÜNEYDOĞU SORUNU :

ORTAK MİRAS, BİRLİKTE ORTAK GELECEK İNŞA ETMEK

Genel Yaklaşım

Partimiz, evrensel demokratik değerler, haklar üzerinden, ülke bütünlüğü üniter yapı içinde, hukukun üstünlüğü, hak ve hürriyetleri temel alan, eşit ve onurlu yurttaşlık, ortak bir gelecek tasavvuru ve birlikte yaşama arzusu gibi ortak paydalar etrafında toplumsal bütünleşmenin sağlanarak bu meselenin çözüleceğine inanmaktadır.

Ortak inanca, ortak tarihe, ortak medeniyete sahip, ortak aileler kurmuş toplumların kaderi de ortaktır. Demokratik siyasi araçlar kullanılarak, dillendirilen ve savunulan her toplumsal talep bizim için meşrudur ve Partimiz tarafından değerlendirilecek ve gereği yerine getirilecektir.

Kavgasız, çatışmasız bir ülke, ancak demokratik bir zeminde ve adalet güvencesinde sevgi ve barış toplumu ile mümkündür. Bütün meselelerimizi gönül gözüyle, yani toplumsal sorunlarımızı etnik, ideolojik veya ekonomik temelden değil; insani, ahlaki, eşitlik ve adalet boyutuyla değerlendirmeliyiz.

Bunun için de, dünya görüşümüzün temelini ahlak sistemi oluşturmalıdır ve **‘Hak’** merkezli olmalıdır. Amacımız, bütün farklılıklarımızla kardeş sevgisiyle yoğrulmuş ve adalet ile yönetilen bir topluma dönüşmektir. Etnik, dinî vb. temel sorunlarımızın çözümü, **kendi değerlerimiz üzerinden yola çıkarak evrensel değerlerle buluşmaktır.**

Bütün dünya birlikler arayışı içinde iken bizim ayrılmamız kimin çıkarına olacaktır. Ayrılma değil, aksine Anadolu’da tüm farklılıkların özgür ve kardeşçe yaşayabildiği, **hukukun üstünlüğüne dayalı birliktelik oluşturarak** bölgeye örnek olmalıyız. Bölge barışı, huzuru ve ortak yurdumuz olan bu toprakların esenlik iklimine kavuşması ancak bu şekilde mümkün olur.

Türkiye’nin doğru bir siyaset dili ve çözüm anlayışını geliştirerek **“Ortak dil, ortak gelecek”** ideali ile Türkiye’nin bütün insanlarını bir arada tutmayı başarması gerekiyor. Kürtlersiz bir Türkiye asla düşünülmemelidir. Böyle bir durumda, Fırat’ın ötesinin Kürdistan, batısının da Türkiye olarak kalmayacağını asla akıldan çıkarılmamalıdır. Artık anlaşılmalıdır ki Türkler de, Kürtler de birbirine mecbur ve mahkûmdurlar. Bu gerçeği zaman geçmeden herkesin görmesi gerekiyor.

Siyasal sorunların çözüm merkezi **TBMM** olduğu gibi, uzlaşmanın da öncelikli adresi **TBMM’dir.**

Sorunlarını **düşünce ve ifade özgürlüğü ortamında tartışmayan**, çözümünü demokrasi ve hukuk içinde aramayan, her türlü talebi dayatma ve şiddet yöntemiyle bastıran ve şiddet dışında hiçbir yöntemi tartışma konusu bile yapmayan bir yönetim/siyaset anlayışını geride bırakmak alınabilecek en önemli mesafedir.

Çözüm arayışı için **sağduyu ve makuliyet esastır**. Kaldı ki, muhatap ve temsilin peşinden gidilmesi durumunda birleşme değil ayrışma gelir.

Demokratik siyaset zemininin oluşması, yeni siyasetin olmazsa olmaz amacı olmalıdır. Siyasal sorunlar ancak **demokrasi zemininde** tartışılır ve olgunlaşır.

Birlikte yaşamamız ve toplumsal barışımızın olmazsa olmaz koşulu, Kürt meselesini “**Etnik kimlik**” üzerinden değil, “**Haklar**” üzerinden **ülke bütünlüğü temelinde** çözmektir.

En önemli avantajlarımızdan biri; farklı etnik, inanç ve dini aidiyetlerimiz olsa da, **ortak bir tarih ve kültüre** sahip olmamızdır. Böyle bir tarih ve medeniyet kodlarımızı dikkate aldığımızda birleştirici bir ideolojiye değil, birleştirici yeni ortak paydalara, en önemlisi de ortak bir ‘**Dil**’e ihtiyacımız olduğu açıktır.

Aynı coğrafyanın, müşterek tarihin insanlarıyız. Birlikteliği bu ortak değerlerde aramak gerekir. **Ortak bir gelecek** de bu değerlerin referans alınmasıyla mümkündür. Bu da orta ve uzun vadede ancak hukukun üstünlüğüne dayalı demokratik bir siyasal düzen modeli ile mümkündür.

Partimiz sadece polisiye tedbirlere ya da sadece müzakereye dayalı tek ayaklı bir çözümün kalıcı bir başarı ve barışı getirmeyeceğine inanmaktadır. **Üçüncü bir yaklaşıma** ihtiyacımız vardır. Biz, teröristle mücadele ederken sivil siyasetle konuşmayı ve bölge halkıyla kucaklaşmayı, etkili ve kalıcı bir çözümün temel ilkeleri olarak kabul ediyoruz.

Siyasî partiler, toplumsal taleplere duyarlı olmak ve bu talepleri siyasete taşımakla yükümlüdürler. Demokratik siyasi araçlar kullanılarak, şiddet dışlanarak toplumsal taleplerin dillendirilmesi meşrudur. Burada mühim olan, hak taleplerinin demokratik hak kavramının dışına taşmaması, etnik kurumlaşmayı hedeflememesidir. Kolektif hakları öne çıkaran statü temelli etnik kurumlaşma talepleri, modern liberal özgürlükler içinde mütalâa edilemez. Bizim bakış açımıza göre **demokratik devlet, hukuki bir statü olarak vatandaşlığı esas** alan, etnik ya da dinî kimlik taleplerini de bu çerçevede değerlendiren devlettir.

Partimiz, demokratik sivil toplum ve refah devletinin inşası ile eş zamanlı olarak etkin ve kararlı bir “**teröristle mücadele**” politikasını da uygulamaya koyacaktır. Polisiye tedbirler yanında, ekonomik ve sosyal projelerle toplumun tüm kesimlerinde devlete güven, **eşit ve onurlu yurttaşlık, ortak bir gelecek tasavvuru ve birlikte yaşama arzusu** gibi yüksek ideal ve değerlerin yerleşmesi sağlanacaktır.

İnanıyoruz ki; istismara müsait bir zeminin bırakılmadığı demokratik bir düzende terör yeşerme ve gelişme imkânı bulamayacaktır. Devletin ve milletin bütünlüğünü bir arada tutacak olan yasalar değil, **vatandaşlarımızın sisteme ve devlete olan inancıdır**. Açık, demokratik ve özgürlükçü bir siyasal düzenin inşası ile sağlanacak güven, huzur ve sosyal refah ortamı, toplumdaki memnuniyetsiz kesimlerin terörü politik bir çıkış yolu olarak görmesini mutlaka engelleyecektir.

Türk devlet geleneğinin temelini adalet, fazilet, akılcılık ve gereklilik, yüksek idealler ve değerlere bağlılık, güvenlik, kamu düzeni, kaynakların verimli kullanımı ve kurallara uygunluk gibi kadim değer ve ilkeler teşkil etmektedir.

Çözüm İçin Esas Alınacak İlke ve Yaklaşımlar

- **Ülke Bütünlüğünü Esas Almak:** Kürt meselesinde, ülke bütünlüğünü temel almayan bir çözüm etrafında toplumsal ve siyasal barış sağlamak mümkün değildir.
- **Toplumsal Barışın Tesis Edilmesi:** Toplumsal barışın tesisi önemlidir. Birlikte yaşamın ilk koşulu, bireylerin ve toplumun zihinlerinde iç barışın teminidir. Toplumsal barışın önemli bir yolu da; farklı kesimlerin ortak bir paydaya, ortak amaç ve hedeflere yönlendirilmesidir. Zorla itaat sağlanarak oluşturulan birlikteliklerin çözüm olmadığı açıktır.
- **Dayatmacı Politikalara Son Vermek:** Baskıcı, dayatmacı ve geleneksel güvenlikçi uygulamaların ‘barış’ temelinde birlikteliği sağlamadığı yaşanan çatışmalardan anlaşılmıştır. Dayatmaların tersine toplumsal ayrışmayı derinleştirdiği de bütün çıplaklığı ile ortadadır..
- **Temel Hak ve Hürriyetlerin Sağlanması:** Bu sorun; temel hak ve hürriyetler sorunudur. Toplumun diğer kesimlerinin temel hak ve sorunlarıyla birlikte ele alınmalıdır.
- **Hukuk ve Kanunlar Adaleti Tesis Etmeye Yönelik Olmalıdır:** Devlete, hükümete ve herkese düşen, adil olmaktır. Adalet ise hukuk ile tesis edilir, aksi takdirde toplumun hak taleplerinin ve başkaldırıların sonu alınamaz.
- **PKK Sorununu Çözmek:** Öncelikle PKK sorununu çözmek gerekir. Bu sorun çözülmeden bu alandaki hiçbir sorun çözülmez.
- **Ekonomik Geri Kalmışlığı Gidermek:** Yönetimde, hak ve özgürlüklerin kullanımında ‘adalet’ ihtiyacı olduğu kadar, dağılımda, paylaşımında da ölçülü adalet gereklidir.
- **Medeniyet Kentleri:** ‘Medeniyet kentleri’ merkezli düzenlemelerin adaletin bütün topluma yayılması açısından daha uygun olduğu kanaatindeyiz. Esas olan ayrışmayı, dağılmayı, bölünmeyi önlemek ise, etnisiteye dayalı yapılar yerine ortak aidiyet duygusu verecek ve adaleti esas alacak kurumlar,

kuruluşlar inşa ederek toplumsal barışı ve ülke bütünlüğünü korumak mümkündür.

- **Ortak Miras, Ortak Gelecek inşa Etmek:** Geçmişten farklı olarak ortak kader, günümüzde çok daha zorunlu hale gelmiştir. Türkler, Kürtler ve diğer unsurların hiç birinin kendi kaderini tek başına yaşamaları mümkün değildir. Buna göre doğru ve yaşanabilir olan; Türkiye'nin siyasal sistemini çağın da ruhuna uygun yeniden birlikte inşa etmektir.
- **Bölgesel İttifaklar Kurmak:** Gelişmiş dünya birlikler arayışı içinde iken bölgemizde ve ülkemizde ayrılmalar, bölünmeler kimin çıkarına olacaktır? Türkler ve Kürtler ve bu coğrafyanın kadim unsurları, en azından Türkiye'de, hukukun üstünlüğüne dayalı gönüllü bir birliktelik oluşturarak bütün bölgeye örnek olabilirler. Bütün olumsuzluklara rağmen, ülkemiz Türkiye'nin bu ideali gerçekleştirecek birikime, deneyime ve siyasal kadrolara sahip olduğuna inanıyoruz.
- **Medeniyet Ortak Paydası Tartışılmalıdır:** Ortak bir coğrafyayı paylaşan farklı unsurları, ortak bir paydada buluşturacak ve hepsini ihata edecek bir 'medeniyet kimliği' üzerinde çalışmalıyız. Bu coğrafyayı yeniden kuşatacak bir medeniyet üst kimliğine ihtiyaç vardır. Bugün ihtiyacımız olan siyasal proje, bir medeniyet etrafında birleşmektir. Böyle bir medeniyet anlayışıdır ki; geçmişte bütün etnik kimlikleri ve dinleri bir arada tutmayı başarmıştır. Yakın geleceğimizin birleştirici unsuru yine ve ancak böyle bir medeniyet anlayışı olacaktır.

Partimiz, Doğu ve Güneydoğu Sorununun Çözümü için;

Güvenlik kuvvetlerimizin hiçbir taviz vermeden terör örgütüne karşı silahlı mücadelesini devam ettirmesini, terör örgütünün askeri bakımdan mutlaka **yenilerek psikolojik üstünlüğün sivil anlayışa geçmesini,**

Konuşma kapısının her zaman açık tutulmasını, silahlı mücadele ederken konuşmaya, konuşurken de her an silahlı mücadeleye hazır olunması gerektiğini,

Sivil toplumsal alana pozitif müdahalelerle hukuki, siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel projelerle bir yandan bölge halkıyla kucaklaşırken diğer yandan terör örgütünün elindeki istismar alanlarının ortadan kaldırılmasını temel politika olarak benimsemektedir.

Bu maksatla;

- Bölgede toplumsal memnuniyetsizliğe neden olarak terör örgütünün elini güçlendiren demokrasi açığı ve hukuk devleti eksikliği çağdaş sivil demokratik tahkimatlarla giderilecek, insanımıza '**ayıpsız bir demokrasi projesi**' sunulacaktır.
- Bölgede '**güvenlik hukuku**' düzeni terkedilerek '**hukuk güvenliği**' dönemine geçilecek, ülkenin en ücra köşesinde dahi çağdaş demokratik

değerler ve hukukun üstünlüğü hâkim kılınacak, bölgede özgürlükler aleyhine bozulan **güvenlik-özgürlük dengesi** yeniden kurulacaktır.

- Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinin **ekonomik ve sosyal kalkınmasında** modern, etkin ve verimli projeler uygulamaya konularak, istihdam geliştirilecek, kurumlar arası koordinasyon ve yatırımlarla bütünleşme sağlanarak, dinamik, esnek, hızlı kararlar alıp bu kararları aynı hızla hayata geçirebilecek yeni bir bölgesel ekonomik, idari teşkilat kurulacaktır.
- Bölgenin tarımsal kalkınmasına yönelik **modern bir tarım reformu** programı hazırlanarak yatırım ortamı iyileştirilecektir. Tarımsal kalkınmaya yönelik, katma değer yaratan, tarımsal sanayi ürünlerinin ağırlıklı olduğu, bozulan tarımsal yapıyı düzelterek, tarımsal gelirleri artırıcı, arazi ıslahı ve tarımsal alanların korunmasını sağlayacak, teknoloji yoğun, sanayi destekli, üretim maliyetlerini azaltacak ve gelir düzeyi yüksek çiftçiler yaratabilecek bir tarım reformu gerçekleştirilecektir.
- Bölge için yöresel uzmanlaşma ve iş bölümüne dayalı bir **üretim tarzı ve sonuç odaklı teşvik sistemi** uygulanacaktır. Bölge illeri ekonomik potansiyelleri açısından yeni bir tasnife tabi tutulup mukayeseli üstünlükleri tespit edilecek ve benzer koşullara sahip iller aynı yöresel kalkınma projesi içerisine alınacaktır. Proje kapsamında merkezi iller ve lokomotif sektörler tespit edilerek kalkınma bu merkezlerden başlatılacaktır.
- Bölge ile ilgili kamu personel politikaları yeniden gözden geçirilecektir. Bölgede görev yapacak **kaliteli ve kalifiye personel**, görevle mütenasip özel mali ve özlük haklarına sahip kılınarak bölgede görev yapmak kamu görevlileri için cazip hale getirilecektir.

Sonuç

Kürtler ve Türkler de aynı coğrafyanın, aynı tarihin insanlarıdır. Birlikteliği bu ortak değerlerde aramak gerekir. Adalet ortak paydasında çözülemeyecek hiçbir sorunumuz yoktur. Sorunun çözümünü; farklı unsurlarıyla birlikte aynı medeniyet anlayışını esas alan ve baştan aşağı yeniden yapılandırılacak, haklar temelinde adaletin hüküm süreceği bir “hukuk devleti” modelinde görmek gerekir. Böyle bir Türkiye, hem coğrafyamızın çoğulcu yapısı hem de uygarlık adına model bir devlet olacaktır.

ŞEHİRCİLİK VE YEREL YÖNETİMLER

Şehirleşme

Ülkemizde yaşayan nüfusun yaklaşık yüzde yetmişinden fazlasının şehirlerde olduğunu ve kent nüfus artış hızının seyri, kırsal kesimden şehre olan göçün devam edeceğini göstermektedir. Dengesiz, plansız, programsız ve kontrolsüz gelişen şehirleşme, telafisi mümkün olmayan sorunları da beraberinde taşımaktadır. Yirminci yüzyılın ikinci yarısından beri devam eden düzensiz ve kontrolsüz göç, büyük şehirlere yığılma, altyapı hizmetlerinden yoksun gecekondulaşma, plansız, programsız bir kentleşme, estetik ve mimariden yoksun betonlaşma, kaybolan şehir kültürü, tahrip olan doğal yapısı, kirlenmiş çevresiyle, ekonomik sosyal ve altyapı sorunlarıyla yaşanması zor alanlar haline gelmiştir.

Kalkınma planlarında ve siyasi parti programlarında, alınması gereken tedbirlerle ve izlenecek politikalarla ilgili yazılmadık, söylenmedik söz kalmamıştır. Bize göre mesele, plan veya hukuki eksiklik değil, şehirleşme sorunun çözümüne yönelik kararlı bir siyasi iradenin ortaya konulamamasıdır.

Kamu arazilerin işgaline yönelik gecekondulara, kimi zaman oy uğruna su, elektrik, yol götürülmesi, kimi zaman af kanunlarıyla tapu verilmesi şehirleşmenin önündeki sorunları büyütüştür. Neticede geline nokta şehirleşmeye yönelik sorunlar hala artarak devam etmekte ve daha da karmaşık hale gelmektedir. Sorunların çözümü bir taraftan eski yapıların yıkılarak yenilenmesi diğer taraftan konut talebinin karşılanmasına yönelik imar düzenlemeleriyle betonlaşmaya devam edilmektedir.

Bugün Türkiye’de şehirleşme politikası yok, rant politikası vardır. Şehirlerimiz, tarihiyle, doğasıyla rant ekonomisine kurban edilmektedir.

Demokratik katılım, şeffaflık ve etkin denetim ilkeleri çerçevesinde halkın hesap sormasının önüne türlü engeller çıkarılırken, imar planlarındaki olağanüstü değişikliklerle, şehirlerimizin geleneksel dokusunun değiştirilmesi ve şehrin cami mihverli medeniyet olmaktan çıkarılarak AVM mihverli mega kentler, daha doğrusu ne olduğu belirsiz yığınlar haline getirilmesi, toplum huzurunu bozmakta ve çatışma kültürünü körüklemektedir.

Ülkemizde kentsel yerleşmelerin mekânsal anlamda çevresiyle birlikte yaşam kalitesinin artırılması gerekmektedir. Gerek kentlerimizin plan dışı büyümesi gerekse doğal afetlerin ortaya çıkardığı gerçekler, bütünleşik bir kentsel gelişme ve eylem planının yapılmasını zorunlu hale getirmiştir.

Sağlıklı, dengeli ve güvenli kentlerin oluşturulması için hukuki, teknik sosyal ve idareye ilişkin sorunların çözümünü sağlayacak yeni politikaların oluşturulması kaçınılmazdır.

Kentleşme, yerleşme ve mekânsal planlamaya ilişkin değerler sistemini ve bu sistemin ilkelerini evrensel ölçekte benimseyen bir anlayışla şehirleşme politikalarımızı belirleyeceğiz.

Partimiz, göçü önlemeye yönelik kırsal alanın refahını artırma ve tarımsal dönüşüm ve verimlilik stratejimizle nüfusu doğduğu topraklarda doyurma, düzensiz ve kontrolsüz göçün metropollere yığılma yerine bölgesel bir planlama yaklaşımıyla, geliştirilecek orta büyüklükteki şehirlere yönlendirme ve mevcut şehirlerimizi kendi finansmanını yaratan mekânsal anlamda yaşam standartlarını yükselten mimari dokusuna uygun, ekonomik, sosyal ve kültürel her türlü altyapıyla donatılmış ve çevreyle bütünleşmiş bir kentsel dönüşümü gerçekleştirme olmak üzere, şehirleşme sorununu üç boyutlu yaklaşımla ele alma ve çözme konusunda siyasi iradesini ortaya koyma kararındadır.

Bu amaçla,

- Kentleşme politikalarımız; tabiat kuralları çerçevesinde modern kentleşme ilkelerine uygun, doğal afetlerden en az etkilenecek tarzda tarihi ve kültürel değerlerin korunması ilkeleri ile uyumlu, insan ihtiyaçlarını karşılayacak sosyal, ekonomik ve rekreasyonel fonksiyonlara sahip yaşam kalitesini yükseltmeyi amaçlayacaktır.
- Şehirlerin çağdaş bir fiziki görünüme kavuşturulması yeterli değildir. Çok boyutlu ve çok faktörlü kentsel sorunların çözülmesi aynı zamanda bir kültür sorunu olup, şehirleşmeye ilişkin toplumsal kültürün de değiştirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, kent bilincinin, demokratik değerlerin yerleştirilmesi ve sivil toplum örgütlerinin desteklenmesi de sağlanacaktır.
- Partimiz, sürdürülebilir kent yaklaşımı görüşünü benimsemiştir. Bu kapsamda iklim değişikliği, çevre sorunları, doğa ve kaynaklarının sınırları, sürdürülebilir kent yönetiminin temelidir. Kentsel alan genişlemesi bilimsel ilkelere dayandırılacaktır. Kentin yeşil alanlarının genişletilmesi, kent içi, park ve bahçelerin alan sayılarının arttırılması yanında, yeşil alanlarının arttırılması çabalarında yeşil çatı ve çatı ormanı sistemleri desteklenecektir.

- Kentsel Dönüşüm, yık yap anlayışı yerine bütünlüklü bir kent planının bir parçası olarak ele alınacaktır. Deprem tehlikesi ve riski karşısında yapı stokunu daha güvenli hale getirmek anlayışıyla başlatılan kentsel dönüşüm uygulamaları, bölgenin kendi özellikleri de dikkate alınarak plan bütünlüğündeki ilke ve kararlar doğrultusunda çözülecektir.
- Kentsel dönüşüm projelerinde, istihdam boyutunun da düşünülerek, işyeri konut veya sanayi konut dengeleri gözetilerek planlanması, kişilerin seyahat etme ihtiyaçlarını azaltılması, şehir içi trafik sorununun çözümüne katkıda bulunacak şekilde planlanması sağlanacaktır.
- Yeni ve köklü değişikliklerle tarım, sanayi kentleri kurulacak ‘turizm, liman’ şehirlerinin ekonomik ve ticari yapıyı yukarı çekici hale getirilecektir. Ayrıca sağlık serbest bölgeleri oluşturularak jeotermal kaynakların ve deniz suyunun sağlık sektöründe kullanımı teşvik edilecek sağlık turizmi geliştirilecektir. ‘kültür ve tarihi» kentlere gerekli önem verilecektir.
- Kamu vicdanını kanatan imar yolsuzlukları, rant ve kent yağmacılığının önlenmesi için yerel yönetimlerin imar yetkileri yeniden düzenlenecektir. İmar planı yapma yetkisi yerel yönetimlerce, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve meslek odalarının görüşleri alınıp merkezi idarenin denetim ve kontrolünde güncellenip ihtiyaçlara cevap verir hale gelecek ve sık sık değiştirilmesine izin verilmeyecektir
- Rantın artmasıyla sahillerin, göletlerin, tarım alanlarının, ormanların, yeşil alanların, deprem toplanma alanlarının, toplumun sağlıklı yaşaması için zaruri olan sosyal donatı alanlarının imara açılması, amaç dışı kullanılması önlenenecektir.

Yerel yönetimler:

Çağdaş katılımcı demokrasiler, vatandaşların kamu politikalarının belirlenmesinde, uygulanmasında ve denetlenmesinde yer alabilmesine, seçmenlerin kamu gücünü kullanan kişi ve kuruluşların kararlarını etkilemesine imkân sağlayan siyasal sistemlerdir. Bu kapsamda, yerel yönetimler siyasal katılım ve temsil ilkelerinin etkin olarak hayata geçirilebildiği, vatandaşlarımıza en yakın yönetim kademeleridir.

Yerel yönetimlerin demokrasimizin tabana yayılması için siyasal bir teminat olarak görmekle birlikte, yerel yönetimlerin demokratikleştirilmesi de temel hedeflerimiz arasındadır. Yerel yönetimler, demokrasinin olmazsa olmazıdır. Dolayısıyla demokrasiyi güçlendirmenin en bilinen yollarından biri yerel yönetimlerin

güçlendirilmesidir. Mahalli ölçek, vatandaş katılımına elverişli olduğu, izin verdiği için demokratikleşmeye hizmet etmektedir.

Türkiye’de yerel yönetimlerin güçlendirilmesi konusunda yanlış bir kavrayış gelişmiştir. Merkezin elindeki hizmetlerini yerel yönetimlere devri, o hizmetleri demokratikleştirebilmek için yeterli değildir. Esas olan halkın hizmete katılımının sağlanabilmesi, bunun için uygun katılım mekanizmalarının tesis edilmesidir. Yerel demokrasinin daha iyi işleyebilmesi için mahalli idareler bünyesinde yer alan temsili demokrasi kurumlarının doğrudan demokrasi kurumlarıyla desteklenmesi gerektiğine inanmaktayız.

Bu bağlamda Partimizin yerel demokrasi anlayışının temelini demokratik mahalli idare, halka hizmet, etkin katılım, adil ve eşit temsil, birlikte yönetim, siyasal sorumluluk, verimlilik, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri oluşturmaktadır.

Yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılarak;

- Yerel yönetimlerin vatandaş duyarlılığını artırmak ve karar süreçlerini etkilemek amacıyla komisyon ve kurullarda ilgili toplum kesimlerinin, muhtarların, meslek odalarının ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerine yer verilecektir.
- Yerel idarelerin meclis üyelerinin seçim çevreleri köy, mahalle ve semt düzeyi şeklinde belirlenerek temsilde adalet ve eşitlik sağlanacaktır.
- Bağımsız belediye başkan adaylarının da kendi belediye meclis üye listeleriyle seçime katılabilmesine imkân sağlanacaktır.
- Yerel yönetimlerin karar organlarının gündemlerinin ve aldıkları kararların yerel medya organlarında yayımlanması zorunlu hale getirilerek kamuoyu denetimi sağlanacaktır.
- Yerel yönetimlerin başta kamu malları ve ortak kullanıma tahsisli alanlar üzerinde yapacakları tasarruflar için referandum yöntemi mecburi hale getirilecektir.
- Büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyeleri arasındaki yetki, görev ve sorumluluk ilişkileri vatandaşa kolaylık, katılım, hizmette sürat ve ulaşılabilirlik, kalite ve verimlilik anlayışı üzerinden yeniden tanzim edilecektir.
- Turizm kentleri, sanayi beldeleri ve bir kısım kentlerin yönetiminde kalkınma, çevre koruma ve ulaşım odaklı özel yönetim usullerine imkân sağlanacaktır.
- Belediyelerin birer şehir yönetimi olduğu göz önünde tutularak büyükşehir uygulaması yeniden gözden geçirilecektir. Kent ve kırsal ayrımında nüfus

kıstası yanında coğrafi koşullar, ulaşım imkânları, hizmet sunumu, kırsal kalkınma hedefleri, vatandaş memnuniyeti ve ölçek ekonomisi gibi unsurlar dikkate alınarak yeni bir kentsel idari yapılanmaya gidilecektir.

- Turizm beldeleri gibi özel koşullara sahip yerel idarelerin ihtiyaç duyduğu hizmetleri gerçekleştirebilmeleri için genel bütçe gelirlerinden daha fazla pay alması, kendi özel durumlarına uygun daha nitelikli personel istihdam edebilmesi sağlanacaktır.
- Kıyılarda ve kamuya açık alanlarda her türlü işgal ve tecavüzler ortadan kaldırılacaktır. Bu alanlar hiçbir şekilde şahıs ve özel şirketlere kiralanmayacaktır. Kıyı kenar çizgisi milli güvenliğimizin gerektirdiği zorunlu yapı ve tesisler ile liman, rıhtım ve iskele, deniz feneri tesisleri haricinde yapılaşmaya açılmayacaktır.
- SİT alanları korunacak, bu alanlarda yapılaşma, kanunların izin verdiği ölçüde olacaktır.
- Katı vesayet sistemi gözden geçirilerek merkezi idarenin; bütçe, imar ve personel rejimi üzerinden yerel idareler üzerinde kurmuş oldukları antidemokratik ve dayatmacı sistem ortadan kaldırılacaktır.
- Devlet memurlarının memuriyetten istifa etmeden belediye meclis üyeliğine aday olmaları sağlanarak hem mahallî düzeyde temsil genişletilecek hem de belediyelerin uzmanlık bilgisine olan ihtiyaçları giderilecektir.

EKONOMİ

Güçlü, Huzurlu ve Kalkınan Bir Türkiye İçin Ekonomik Program

Türkiye'nin 21. yüzyılda hak ettiği konuma ulaşabilmesi için inşa edeceğimiz ekonomik düzen aynı zamanda gelişmiş bir demokrasinin de ön şartıdır. Ekonomi programımızın ana felsefesi öncelikle istikrarlı ve kapsayıcı aynı zamanda hızlı büyümek zorunda olan Türkiye'nin, erişilen refahı toplumun her kesimine adil bir şekilde dağıtabilmesini sağlamaktır.

Mustafa Kemal Atatürk, "Siyasî, askerî zaferler ne kadar büyük olursa olsunlar, iktisadi zaferler ile taçlandırılmazlarsa meydana gelen zaferler devamlı olamaz, az zamanda söner. Bu bakımdan en kuvvetli ve parlak zaferimizin bile sağlayabildiği ve daha sağlayabileceği yararlı kazançları belirlemek için ekonomimizin, iktisadî hâkimiyetimizin sağlanması ve sağlamlaştırılması ve genişletilmesi gerekir." sözleri ve de sanayi grubunun aldığı "Sanayinin Korunması", "Sanayicinin Eğitimi", "Sanayinin Finansmanı", "Sanayinin Özendirilmesi" kararları ekonomide bağımsız hareket tarzı ile sanayileşmenin geliştirilmesi hedef alınmıştır.

Sürdürülebilir büyüme ancak katma değeri arttıracak yapısal reformların hayata geçirilmesi ile gerçekleşebilir. Bundan dolayı eğitim sistemimizi istikrarlı kalkınmanın yolunun sanayinin ihtiyacı olan işgücünün yetiştirilmesinden geçtiği bilincinden hareketle Okul-Sanayi ilişkisi güçlü ve teknik öğretime ağırlık verilen bir orta öğretim sistemi ve aynı anlayışla yükseköğrenimin yapılandırılması, genç nüfusumuz bir avantaj olarak kullanılması sağlanacaktır.

Kadınların işgücüne katılımını ve etkinliğini artıracacağız. Kadınların işgücüne katılımını mevcut yüzde 30'lardan OECD ortalaması olan yüzde 80'lere çıkaracağız. Bu çerçevede, kadın girişimcilerin desteklenmesi, borsada işlem gören şirketlerde kadınların yönetim kademelerinde yer alması, kadın dostu çalışma ortamlarının sağlanması önceliklerimiz arasında yer alacaktır.

İletişim Teknolojisi, Nükleer Teknoloji, Savunma Sanayi Teknolojisi, Kara Taşıtları ve Uçak ve Uzay Teknolojisi, 4.0 Teknolojisi olmak üzere, katma değeri yüksek ürünler sağlayacak ileri teknoloji konularında dış bağımlılığın sona erdirilmesi öncelikli stratejik hedeflerimizdendir. Bu amaçla AR-GE ve İnovasyon

Milli gelirin yüzde 0,8'ini oluşturan araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) harcamalarının 4 kat artırılarak OECD ortalamasının üstüne çıkartılacaktır.

Ekonomik yapının güçlendirilmesi amacıyla, öncelikle Yüksek Teknolojiye dayalı sürdürülebilir bir üretim altyapısının oluşturulması amacıyla yönelik olarak, ithal teknoloji ve ithal makinaya bağımlılığın azaltılması ve yerli teknoloji üretim ve yatırım kapasitesinin artırılması sağlanacaktır. Türkiye'yi bir teknoloji ihracatçısı haline getirmek ve girişimcilik ve yenilikçi alanlarda, ekosistemini desteklemek üzere, **Girişimcilik ve İnovasyon Bakanlığı** kurularak, dinamik, dengeli, kamu ve özel kesimin içte ve dışta rekabet gücü yüksek, ileri, modern ve bilgi çağı teknolojilerini kullanımını desteklenecektir.

Ekonomi politikası uygulamalarında istikrar ve güven vazgeçilmezimizdir. Yatırımcının uzun dönemli plan ve program yapabilmesi için, idari siyasi ve ekonomik yönden öngörülebilir bir yapının oluşturulmasına, para maliye, finansman ve ekonomiyi ilgilendiren uygulamaların sürekliliğine özen gösterilerek, sürdürülebilir bir büyüme ortamı sağlanacaktır.

Son on beş yılda iç talep ve tüketime odaklı cari açığa dayalı ekonomi politikalar izlenmiştir. İnsanlarımız, şirketlerimiz ve devletimiz, iç ve dış piyasalara kaldıramayacağı kadar borçlanmıştır. Borçlanma devletin üzerinden, çok daha riskli olan hane halkı ve reel sektöre kaymıştır. Reel sektörün artan borçluluğu, makro dengeleri hassaslaştırırken öte yandan enflasyonla mücadelede uygulanması gereken sıkı para politikasının uygulanmasını imkânsız kılmaktadır. Çünkü bir diğer önemli makro sorun da enflasyondur. Artan borçluluk, finansman maliyetlerine yansırken, firmalar kazançlarını finansman maliyeti ile bankalara transfer etmekte ve yatırım alanına yönelememektedir. Borçlanma ve cari açığa dayalı ekonomik politika uygulamaları hala sürdürülmekte ve sahte ve sürdürülemez bir refah algısı yaratılmaktadır. Orta gelir tuzağına düşmüş, istikrarlı büyüme, refah ve istihdam üretmez hale getirilmiş ekonomimiz, dünyada en kırılgan ekonomiler arasındadır.

Türkiye'nin son 10 yılda içine düştüğü orta gelir tuzağından kurtulması için hızla bilgi çağını yakalayıp gereken sanayi dönüşümünü tamamlayacak, çok iyi tasarlanmış bir ekonomik ve sosyal kalkınma atılımını başlatacağız. Bu hedefe varmak için, bu güne kadar yapıldığı şekilde ucu açık bir dizi temenniler manzumesi yerine, ölçülebilir performans kriterleri ile desteklenen gerçekçi ve yalın bir ekonomi politikası ortaya koyacağız.

Ekonomik büyüme ve gelişme, sıcak paraya, ithalata, verimsiz kamu tüketim harcamalarına ve sanal değerlere bağlı olmaktan çıkartılıp, gerçek yatırımlara,

verimlilik, üretim, ihracata ve toplam talep artışına bağlı hale getirilecektir. Ekonomik, sosyal gelişme ve kalkınma için kamu ve özel kesimin arasında sürekli ve uyumlu bir işbirliği sağlanacaktır. Kamu kurumları, bütün kişi, kurum veya kuruluşlara hukuk ve adalet içinde eşit mesafede, duracak ve özel mülkiyet, serbest girişim, serbest sözleşme ve çalışan haklarının evrensel hukuk kuralları ile güvence altına alındığı bir ekonomik yapı oluşturulacaktır.

Makro istikrarın sağlanması sürdürülebilir para ve maliye politikasına bağlıdır. Vergilerin sık ve yüksek oranlarda arttırılması yerine, vergi oranlarının düşürülerek, vergi tabanının yaygınlaştırılması, kayıt altına alınması ve toplam vergi gelirlerinin milli gelir içindeki oranlarının OECD ortalamasına yükseltilmesi sağlanacaktır. Yönetilemeyen vergi politikası hem kayıt dışı ekonomiyi beslemekte hem de doğrudan vergi gelirlerini düşürerek, devletin ihtiyacı olan vergi gelirini vatandaşın omzuna dolaylı vergiler yolu ile yüklemektedir. Ek olarak dolaylı vergilerin enflasyon üzerindeki etkisi de vatandaşın satın alma gücünü düşürmektedir. Maliye politikasında şeffaflığı ve hesap verebilirliğini arttırmak üzere bağımsız **Ulusal Mali Konsey** kurulacaktır.

Sürdürülebilir bir büyümenin sağlanması, yeni yatırım alanları yaratarak istihdam sağlamak için sermayeye olan ihtiyacımız her zamankinden daha fazladır. Sermayenin temelini oluşturan tasarruf oranlarının milli gelir içindeki payının yüzde 10'lardan yüzde 20'ler seviyesine, OECD ortalaması üstüne, hızla yükseltilecek, bu bağlamda, faiz geliri ve sermaye üzerinden alınacak vergiler gözden geçirilerek bireylerin ve kurumların tasarruflarını olumsuz etkilemeyecek bir sistem geliştirilecektir.

Yatırımların arttırılmasında ve sermayenin tabana yaygınlaştırılmasında sermaye piyasaları ile bu piyasada işlem yapma yetkisine sahip finansal kuruluşlar ve finansal aracılık türleri, sektörün derinleşmesini ve uluslararası rekabet gücünü arttıracak şekilde yeniden organize edilecektir

Makro ekonomik politikamızın temeli, ileri teknolojiye dayalı uluslararası rekabete açık dış ticaret politikamızda yüksek katma değer üreten bir üretim altyapısını oluşturarak, ihracata dayalı olarak gelişmesini sağlamaktır. Bu amaçla Ekonomi Bakanlığı, Gümrük İşlemleri ve Eximbank bağlanarak "**Dış Ekonomik İlişkiler Bakanlığına**" dönüştürülerek, güçlendirilecektir. Bakanlık ve sektör bileşenlerinin dış ticaret alanında eğitim ve strateji geliştirmek üzere bir **Dış Ekonomik İlişkiler Stratejik Araştırmalar Enstitüsü** kurularak, üretimin ve ihracatın yönlendirilmesi sağlanacaktır

Türkiye dış ticaret açığını düşürmek ve ihracatını hacim olarak artırmak için Gümrük Birliğine girmiş, ancak ülkemizin ihracatı karşılama oranı %60 seviyesinden öteye maalesef geçememiştir. Bu sebeple Gümrük Birliğinde bizim de çıkarlarımızı koruyacak şekilde revize yapılması, diğer taraftan AB'nin dış ticaretimiz içindeki payının dikkate alınarak, dış politik kararların ülkemiz ekonomik çıkarlarının düşünülerek belirlenmesi gerekmektedir.

Ekonomik sistemin akılcı, etkin ve adil bir kurallar bütünü içinde işleyebilmesi için gereken yasal düzenlemeler yapılacaktır. Ekonominin ülke çıkarlarını her türlü kişisel çıkarın üzerinde tutan, siyaset kurumu ile organik bağları olmayan ve temelde liyakata dayalı bir devlet bürokrasisi tarafından yürütülmesinin gerekli olduğuna inanmaktayız.

Devletin rant yaratabilme kapasitesi bir yandan kısıtlı kaynakların verimsiz ve spekülatif alanlara kaymasına, diğer yandan siyaset ve bürokrasiden başlamak üzere toplumun geneline yayılma riski içeren çok derin bir ahlaki çöküşe yol açmaktadır. Bu bağlamda ekonomi bürokrasisinin, siyaset kurumu ile olan ilişkisinin en üst düzeyde ahlaki değerler çerçevesinde, insan odaklı, bireylerin haklarını koruyan ve kamu yararını gözetten bir temele oturtulmasını sağlayacağız.

Kamu ekonomi bürokrasisinde stratejik planlamanın önemini artıracaktır. Performans ölçüm, değerlendirme ve değerlendirme sonuçlarına bağlı politikalar üretme ve uygulama önündeki tüm engelleri kaldıracak bu yolla şeffaflığı ve hesap verebilirliği destekleyeceğiz.

Ekonomi politikalarımızın nihai hedefi dengeli, sürdürülebilir, kapsayıcı ve dışa bağımlılığı azaltacak bir büyüme ve paylaşım modelini yaşama geçirmektir. Fırsat eşitliğinin ve kişisel gelişimin önünü açan bir sistemin, vatandaşlarına onurlu bir yaşam sağlayacak çalışma koşullarını da yaratabileceğine inanıyoruz. Erişilen refahı toplumun tüm katmanlarına adilce yayabilen bir ekonomik düzen, güçlü ve huzurlu bir ülkenin en önemli temel yapı taşlarından bir tanesidir.

Ekonomi politikalarımızda yeni küresel ve bölgesel, ekonomik ve finansal çerçevenin önemli bir etkisi olacağına inanıyoruz. Bu nedenle küresel ekonomi politığın parametrelerini doğru okuyan, buna uygun politika geliştirilmesini önceleyen ve nihai olarak Türk ekonomisinin küresel ve bölgesel düzenin güçlü ve saygın bir aktörü olabilmesini sağlayan bir modeli temel alacağız.

Temel İlkeler

- Ekonomik gelişme kapsayıcı, dengeli ve sürdürülebilir olmalıdır.
- Yüksek büyümenin bedeli yüksek enflasyon, yüksek dış açıklar ve yüksek kamu açıkları olmamalıdır. Enflasyonun kalıcı olarak düşmesi ve fiyat istikrarının sağlanması için dış açığın kapatılması (kur istikrarı), kamu harcamalarının enflasyonist olmayan bir yapıda olması, ve en önemlisi toplam üretimin verimliliğin artması gerektiğine inanmaktayız. Bu hedefe ulaşmak için yüksek verimlilik içeren özel ve kamu yatırımları ile desteklenen, dengeli ve sürdürülebilir bir kalkınma modeli ortaya koyacağız.
- Maliye politikalarımız enflasyonun kalıcı olarak düşük tek haneli seviyelere indirilmesine destek olacaktır. Diğer yandan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın operasyonel ve araçsal bağımsızlığı çerçevesinde kalıcı düşük enflasyon ve fiyat istikrarını hedefleyen para politikaları izlemesi desteklenecektir.
- Piyasa ekonomisinin etkinliğinin artırılabilmesi ve özel sektör öncülüğünde bir büyümenin sağlanabilmesi amacıyla tüm tedbirleri alacak, bu çerçevede öncelikle Rekabet Kurulu'nun etkin çalışması sağlanarak, bazı sektörlerde gözlemlenen eksik rekabetin yolaçtığı yüksek fiyatlandırma ve verimsizliğin önüne geçilecektir.
- Yaratılan refah toplumsal tabana yayılmalı ve hiçbir birey ekonomik ve sosyal olarak geri kalmış olma hissine kapılmadan, insanlık onuruna yaraşır bir yaşam sürecektir. Geçim kaynaklarına ve girişim fırsatlarına özgürce erişebilmelidir.
- Ekonomik büyüme istikrarlı, yüksek verimlilikli, yüksek ücretli ve kaliteli iş yaratabilme kapasitesine sahip olmalıdır.
- Kadınların işgücüne katılımının artırılması için başta eğitim yardımı olmak üzere, çocuk ve yaşlıların bakımı için ayrılan sosyal yardım kaynakları hızla ve büyük oranda artırılabilecektir.
- Günümüzde hem reel sektörün hem de bireylerin güçlerinin ötesinde aşırı borçluluğa sahip olması ekonomik, sosyal ve finansal istikrarı tehdit eder hale gelmiştir. Bu bağlamda şirketlerin özkaynaklarının, hanhalklarının ise harcanabilir gelirlerinin üzerinde aşırı borçlanmaması için gereken tedbirler alınırken, finansal sistemin sağlıklı bir biçimde faaliyetlerine devam edebilmesi için makro-ihiyati önlemlere önem verilecektir.
- Özel mülkiyet ve sözleşmeler evrensel hukuk ilkeleri çerçevesinde tam güvence altına alınacaktır. Ulusal ve uluslararası yatırımcılar hiçbir şekilde evrensel hukuk standartları dışında bir muamele ile karşılaşmayacaklardır.

- Özel sektör ve genel anlamda girişimcilerin hukuksal çerçevesi iyi belirlenmiş ve keyfiyete bağlı olmayan, rekabetçi piyasa koşullarında ekonominin yeniden itici gücü olmasının önü açılacaktır. Devlet siyasi görüşünden bağımsız olarak her girişimciye eşit mesafede duracaktır.
- Ekonomi bürokrasisi ve düzenleyici kurumlar liyakat ve yüksek ahlak kriterlerine uygun, siyasetle hiçbir organik bağı olmayan bir personel politikası ile kamu yararını gözeten, hesapverilebilirlik ve şeffaflık ilkeleri çerçevesinde yeniden inşa edilecektir.
- Özellikle doğal tekel konumundaki sektörler başta olmak üzere, düzenleyici kurumlar aracılığıyla rant yaratılmasının önüne geçecek, yatırımcı, girişimci ve tüketici haklarının korunmasını sağlayacağız.
- Kamu kesimi, özel sektörün uzun dönemli kaynak eksikliği nedeniyle yeterince yatırım yapmadığı alanlarda, özel sektöre sermaye desteği de dahil gerekli kaynakları sağlayacaktır. Özel sektör yatırımlarının yetersiz olduğu alanlarda Kamu doğrudan yatırımcı olarak ekonomiye destek olacaktır.
- Dış ticaret açığını kısa vadede önemli oranda düşürecek, orta ve uzun vadede ise ortadan kaldıracak bir ekonomi politikası izlenecektir. Başta tarımsal ürünler ve ara malları olmak üzere sanayinin birçok alanında ülkemizin uluslararası yükümlülükleri çerçevesinde dış ticaret fazlası vermek orta ve uzun vadeli hedefimizdir.
- İhracat destekleme politikalarımızda verimliliği ve etkinliği temel alacak, sektörel fizibilite analizleri yapmak suretiyle gelişme potansiyeli yüksek, mal ve pazar çeşitliliğine katkı sunan alanlara öncelikler sunacağız.
- Toplam tasarrufları artırmak için kamu kesimi açıklarının azaltılmasının yanısıra, özel sektörün yüksek verimlilik, karlılık ve ücret seviyelerine erişmesinin siyasi, sosyal ve ekonomik altyapısı hazırlanacaktır. Hanehalkı tasarruflarının artması için gereken altyapı düzenlemeleri hızla yürürlüğe sokulacaktır.
- Yabancı yatırımcılara siyasi, yasal, düzenleme ve ekonomi politikaları bağlamında güvenilir, öngörülebilir ve her şeyden önemlisi her türlü yolsuzluk ve kayırmacılıktan arındırılmış bir yatırım ortamı sağlanacaktır. Her türlü yabancı yatırımı desteklemekle birlikte, teknoloji ve know-how transferi yapacak olan, katma değerli ihracata dönük ve yüksek ücretli istihdam yaratan yabancı doğrudan yatırımları öncelikli olarak teşvik edeceğiz.

Kamu Maliyesi

- Temel hedefimiz kısa vadede bütçe açıklarının sürdürülebilir bir seviyeye düşürülmesi, orta ve uzun vadeler de ise bütçenin yapısal ve kalıcı açık vermemesidir.
- Kamu harcamalarının ekonomik istikrarın sağlanması amacıyla döngüsel olarak durgunluğun görüldüğü zamanlarda ekonomiye destek vermesi gereklidir. Diğer yandan yüksek büyümenin kaydedildiği zamanlarda bütçe fazlası verilmesini hedeflemekteyiz.
- Kamu maliyesini kapsamlı bir reforma tabi tutarak, kamu kaynaklarının en etkin şekilde yönetilmesini sağlayacağız. Bu hedefe ulaşmak için gelirler tarafında bir yandan etkin vergi denetimi yoluyla vergi tabanını genişletirken, diğer yandan vergi adaletini sağlayacak reformları gerçekleştireceğiz. Refah toplumuna vergi adaleti sağlanmadan erişilemez gerçeğinden yola çıkarak vergi sistemini köklü bir şekilde reforme edeceğiz.
- Dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payı kademeli olarak OECD ortalamasına indirilecektir.
- Düşük gelirli vatandaşlarımız başta olmak üzere, işçi, memur, esnaf ve küçük işletmelerin vergi yükü azaltılacaktır. Öncelikle asgari ücret üzerinden alınan her türlü vergi ve kesintiyi kaldıracağız. Küçük esnaf ve işletmelerin vergi yükü ve mevzuatı basitleştirilerek vergi yükü azaltılacaktır.
- Vergilendirmenin öngörülebilir, ve buna bağlı uygulamaların düzenli olması sağlanacaktır.
- Harcamalar tarafında ise bütçede gözlemlenen kuralsız ve israfkar harcama rejimine son verip, özellikle yatırım kalemlerinde milli ekonomiye katma değer ve yüksek pozitif dışsallık sağlayan altyapı, tarım ve sanayi yatırımlarına ağırlık vereceğiz.
- Kamu'nun verdiği eğitim ve sağlık hizmetleri özel sektör kalitesinde ve ücretsiz olacaktır. Bu amaçla gereken kaynaklar hizmet kalitesi, verimlilik, ve bölgesel dengesizlikler göz önünde tutularak tahsis edilecektir.
- Bütçe harcamalarının denetimi için anayasal kurumlardan birisi olan Sayıştay'ı tekrar çalışabilir duruma getireceğiz.
- Bütçe harcamalarında, kamu yararı, adalet, şeffaflık ve hesap verilebilirlik ana ilkeler olarak ivedilikle tesis edilecektir.

Para Politikaları

- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, para politikalarının belirlenmesi ve uygulanmasında operasyonel ve araçsal bağımsızlığa sahip olacaktır.
- TCMB'nin bağımsız olması ilkesinin siyasi otorite tarafından içselleştirilmesi ve bu ilkeye uyumlu siyasi ve mali politikaların etkin bir şekilde ortaya konması sağlanacaktır.
- Yasal olarak kendisine verilen ana hedef fiyat istikrarı olmaya devam edecektir.

Finansal Hizmetler

- Bankacılık sektörü başta olmak üzere, ülkemizde finansal hizmetlerde çeşitliliğin artması, piyasaların derinleşmesi ve en önemlisi finansal piyasaların ekonomik büyümeye istikrarlı bir şekilde destek olması için gereken yasal düzenlemeler hızla hayata geçirilecektir.
- Finansal sistemin denetim ve düzenlemesinden sorumlu kurumlar tekrar bağımsız ve akılcı bir yapıya kavuşturulacaktır. Uluslararası standartlarla uyumlu etkin bir denetim mekanizması için gereken yasal çerçeve güçlendirilecektir.
- Bankacılık sektörünün sermaye yapısının güçlendirilmesi ve ölçek ekonomisinden azami yararlanılması için birleşme ve satın almaları kolaylaştırıcı düzenlemeler yapılacaktır.
- Bankacılık sisteminin kamu hizmet işlevinin güçlendirilmesi, istikrarlı ve güvenli işleyişinin sağlanması amacıyla bankalar belirli aralıklarla stres testlerine tabi tutularak, varlıklarının gerçek piyasa değerini yansıtması sağlanacaktır.
- Küresel ekonomik şoklara dayanıklılığın artırılması amacıyla bankaların sermaye yapısının ağırlıklı olarak birincil sermaye kabul edilen kaynaklarla güçlendirilmesi teşvik edilecektir.
- İhtisas bankacılığı için gereken yasal düzenlemeler hızla yapılacaktır. Ziraat Bankası ve Halk Bankası'nın ticari bankacılık faaliyetleri yeniden tanımlanarak, kuruluş amaçlarına uygun olarak öncelikle çiftçi, esnaf, zanaatkar ve KOBİ'lere kaynak yaratmaları sağlanacaktır.

- Düşük ve orta gelirli vatandaşlarımıza uzun dönemli, düşük faizli konut kredi sağlaması amacıyla Emlak Bankası tekrar faal hale getirilecektir. İpotekli kredilerde ikinci el piyasası kamu desteği ile kurulacaktır.
- TOKİ ve Emlak Konut'un rant yaratan ve lüks konut üreten kurumlar olması önlenecektir. Bu kurumlar düşük ve orta gelirli vatandaşlarımıza konut edindirme amacı ile Emlak Bankası ile uyumlu çalışan bir yapıya kavuşturulacaktır.
- Türkiye Kalkınma Bankası'nın sermaye yapısı güçlendirilerek, uzun dönemli sanayi ve altyapı yatırımlarına kaynak yaratması için gereken her türlü destek verilecektir.
- Exim Bank'ın sermaye yapısı güçlendirilerek, ulusal kalkınma hamlesine en üst düzeyde destek verecek işlevselliğe kavuşması sağlanacaktır.
- Varlık Yönetim Şirketleri'nin (VYŞ) bireysel alacaklar başta olmak üzere birer tahsilat şirketi olarak çalışması önlenecektir. VYŞ'lerin esas faaliyet alanı kurumsal alacakların yeniden yapılandırılması ve finansal olarak zor durumda olan şirketlerin tekrar ekonomiye kazandırılması olmalıdır.
- Sermaye Piyasaları Kurumu (SPK) her türlü siyasi etkiden arındırılarak, sermaye piyasalarında etkin ve akılcı denetim ve düzenleme görevini yerine getirmesi sağlanacaktır. Sermaye piyasası hizmet ve ürünlerinin çeşitliliğinin artması, tabana yayılması ve finansal piyasalarda derinliğin artırılması amacıyla gereken yasal düzenlemeler yapılacaktır.
- Yatırımcılara sunulan ürün ve hizmetlerin rekabetçi olması ve şeffaflığa azami önemin verilmesi için gereken yasal düzenlemeler yapılacaktır.
- Halktan herhangi bir sermaye aracı vasıtasıyla fon toplayan şirketlerin finansal raporlamalarının uluslararası kabul görmüş norm ve standartlarda olması; şeffaflık ve anlaşılabilirlik kriterlerine en üst düzeyde uyulması sağlanacaktır. Özellikle küçük yatırımcıların tasarruflarının korunması sağlanacaktır.

Özelleştirme

- Bugüne kadar yapılan özelleştirme uygulamalarında devlet tekelinden vazgeçilen alanlarda doğrudan veya dolaylı "özel sektör tekelleri" oluşmasına izin verilmeyecektir. Kapsamı yersiz ve süresi belirsiz tüm imtiyaz devirleri gözden geçirilecektir.
- Özelleştirme uygulamalarında blok satış yöntemine son verilerek, sermayenin tabana yayılması amaçlanacaktır.

BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ

Sağlıklı ve sürdürülebilir büyüme; sanayi kalkınma planları, hukukun üstünlüğü ve demokrasi, bilgi ve liyakate dayanan insan kaynakları politikaları, kalite ve standardizasyona dayalı üretim, inovasyona dayalı bilim ve sanayi politikaları ile tüketici hak ve menfaatlerinin korunduğu serbest piyasa ortamında gerçekleşebilir.

Tarih büyümenin arttığı dönemlerde üretimin arttığını bunun da üretkenliği devrim niteliğinde artıran araçların devreye girmesiyle gerçekleştiğini göstermektedir. **Dördüncü endüstri devrimi** olarak adlandırılan yaşadığımız bu süreçte, ülkemizin üreterek büyümesine katkı sağlayabilecek gelişmeleri tüm sektörlerde uygulayabilecek altyapının oluşturulması gerekmektedir. Türkiye'nin sağlıklı ve sürdürülebilir büyümeyi yakalaması için Dördüncü endüstri devrimini kaçırmaması elzemdir.

Bilim ve teknolojiyi kullanarak ihracata yönelik katma değeri yüksek mal üreterek ekonomik sürdürülebilir büyümeyi sağlamak ancak çağın gerektirdiği bilgi donanımı ve akılcı politikalar belirlemekle mümkündür Bilgi teknolojisindeki gelişmeler, verimlilikte artış, malzeme fiyatlarında azalış, yüksek büyüme, değer zincirlerine uluslararası yoğun ilişkiler, yoğun katma değer oluşturmak, yüksek gelir düzeyine ve yüksek nitelikli işgücü yapısına sahip çalışan, rekabet yapısı güçlü sanayi şirketleri çıkaracaktır.

Sanayi şirketlerinin teknolojiyi takip ve sahiplenmesinde, farklı iş planlarının gündeme sokulmasında, elektronik-telekomünikasyon, bilişim teknolojileri ve donanımının geliştirilip altyapısının kurulmasında kamu öncü görevini eksiksiz yerine getirmesi yanında eğitim ve araştırma faaliyetlerini de destekleyecektir.

Bu doğrultuda partimiz;

- **Yeniden üretme isteğini**, doğru devlet politikaları ile destekleyerek yurt içinde üretimi maliyet etkin ve sürdürülebilir kılacaktır. Öncelikli alanlarda üretim ve ihracat kapasitesini artıran uluslararası doğrudan yatırımlara öncelik verecek, ithal girdilerin yanı sıra stratejik ürün ve sektörlerde yerli üretimi teşvik edecek düzenlemeler yaparak istihdama da katkı sağlayacaktır.
- **Gelecek 10 yılda** ekonomimizin düşük-orta teknolojiye dayanan, tüketim malı ağırlıklı sanayi üretimini; ihracat odaklı, rekabetçi, orta-yüksek teknolojiye dayalı, ara malı ve sermaye mallarının ağırlığının önemli oranda arttığı bir üretim yapısına kavuşturmak için gereken siyasi, ekonomik ve sosyal iklimi ivedilikle tesis edecektir.
- **Bölgesel Kalkınma Ajansları** tek bir çatı altında birleştirilerek, milli kalkınma stratejisinin, özel ve kamu sektörlerinin işbirliğiyle akılcı ve bütünlüklü bir sistem çerçevesinde yapılmasını sağlayacaktır. Bu hedefe erişebilmek için özel sektör için bağlayıcı olmayan, ancak yönlendirme ve teşvik edici çerçevede bir **Türkiye Kaynak Kullanım Strateji Kurumu** oluşturacaktır.
- **Ar-Ge ve yenilik destek programlarının** sayısını ve aktarılan kaynak miktarını artıracak; destekleri büyük ölçüde öncelikli alanlara yönlendirecektir. Yenilikçi üretim altyapısını güçlendirmeyi temin etmek amacıyla ölçülebilir kıstaslara dayanan **Sektörel Sanayi Stratejileri** oluşturacaktır.
- Devletin piyasalara müdahalesinin en aza indirgenmesi temel hedef olmakla birlikte, ekonomik gelişmenin tamamen piyasa tercihlerine bırakılmasının olumsuz etkileri aşıkardır. Bu bağlamda devletin özellikle **imar yoluyla rant yaratıp**, kısıtlı kaynakların verimsiz alanlara yapay bir şekilde yönlendirmesi engellenecektir.
- Özel sektörün yetersiz kaldığı durumlarda, özel sektörle rekabet etmeyecek bir yapıda **Kamu'nun temel ara malların üretiminde** doğrudan yer almasını sağlayacağız.
- **Sanayi envanter** çalışmasını hızla sonuçlandırıp, mevcut bilgilerin düzenli olarak güncellenmesini yapacak **Sanayi Kaynak Kullanım İzleme Birimi** oluşturacaktır.
- Sanayimiz için gerekli olan ve çoğunlukla ithal edilen ara malların ve makina/teçhizatın yurtiçinde özel sektör tarafından üretilmesini sermaye desteği de dahil olmak üzere uzun dönemli kaynak tahsisi ve gereken yasal

düzenlemelerle teşvik edeceğiz. Yine bu amaç çerçevesinde Dâhilde İşleme Rejimini'ni yeniden gözden geçirecek yurtiçi kaynak tedarikini teşvik edecek şekilde yeniden düzenleyecektir.

- Gerek enerji güvenliğini sağlamak gerekse dış ticaret açığını sürdürülebilir seviyelere çekebilmek amacıyla, enerji üretim tesislerinde kullanılan **araç, gereç ve ekipmanın** yurtiçinde üretilmesini destekleyeceğiz
- Sanayinin uluslararası rekabet gücünü artırmak amacıyla uluslararası **marka oluşturulmasını ve patent tescilini** destekleyeceğiz. Bu çerçevede uluslararası tanıtım ve pazarlama konusundaki teşvikleri artıracacağız.
- **KOBİ'lerimizi ve girişimcilerimi** geleneksel üretim yöntemleri ile emek yoğun sektörlerde düşük katma değer üreten taşeron rolünden kurtaracak, **Endüstri 4.0** ile yenilikçi mal ve hizmetleri dünyadaki rakipleri ile fiyat ve kalitede yarışacak işletmeler haline getirecektir.
- Sanayi tesislerinin **ara eleman ve teknik eleman** ihtiyacını kısa vadede karşılayabilmek için OSB bölgelerinde **KOBİ Sanayi Teknik Eğitim Merkezleri** kuracaktır. Yine aynı maksatla uzun vadede yetişmiş personel ihtiyacını çözmek adına bölgesel ihtiyaçlar göz önüne alınarak teknik okulları Millî Eğitim Bakanlığı ile eşgüdüm içinde yeniden yapılandıracak ve ihtiyacı karşılayacak şekilde kapasitelerini düzenleyecektir.
- KOBİ'leri rekabet edebilir ve teknolojik gelişmelere hızlı intibak sağlayabilir kılmak için ihtiyaçları belirleyecek, gerekli yatırım ve teşvik ortamını hazırlayacak, gerekli idari ve bürokratik dönüşümü sağlayacak, bilgilendirme, bilinçlendirme yapacak, özel sektör ve diğer paydaşlarla birlikte yönetilecek her işletme için dinamik bir **KOBİ Danışmanlık Müessesesi** oluşturacaktır.
- **Rekabet ortamının** düzgün işlemesi için; rekabeti sınırlayıcı teşebbüsler ve devlet erkini kötüye kullanmaya yönelik davranışları önleyecektir. Yatırımcılara ve işletmelere yönelik izin, onay ve işlemlerle ilgili bürokrasiyi azaltacak, saydam ve objektif kurallar getirerek denetim mekanizmalarını işletecektir.
- **Yenilikçi fikirlere** devlet imkânları dışında da yatırımcı desteğinin sağlanabilmesi için kuluçka ve hızlandırma olanakları sağlayan özel sektörle işbirliği yapacaktır.
- **Tekno-girişimcilerin** yatırım süreçlerinde yaşadıkları sorunların aşılması ve fikri ve sınai mülkiyet haklarının daha iyi korunması için gereken yasal düzenlemeleri süratle gerçekleştirecektir.

- **Bilim ve Teknoloji** alanında belirlenen öncelikli teknoloji alanları başta olmak üzere, kamu kurumları ve üniversitelerde araştırma altyapıları oluşturarak özel sektörün yatırım yükünü hafifletecektir.
- **Milli hedeflere** ulaşmak için özel sektör ile kamu kurumları ve üniversitelerin ortak faaliyetler yürütmesini ve eşgüdüm içinde çalışmasını sağlayacaktır.
- **Uzun dönemli ve yüksek riskli araştırmaların** devlet tarafından fonlanması sağlanarak bilim dünyasına özgüven aşılacaktır. Bu tür uzun vadeli araştırmalar için öncelikle bölgesel ve uluslararası işbirliği mekanizmaları tesis edilerek ortak zorlukların bilgi paylaşımıyla aşılması için çalışmalar yapılacaktır.
- **Avrupa Birliği fonları** başta olmak üzere yurtdışı fonlarından yararlanılabilmesi için özel sektör paydaşları ile ortak çalışmalar yapacaktır.
- **Öncelikli bilim sanayi ve teknoloji alanlarının** kısa, orta ve uzun vadeli olarak belirlenmesi ve belirli aralıklarla güncellenmesi ve bu alanlara gerekli yatırımların yapılması için BTYK'nın yapısı yeniden düzenlenerek özel sektör ve meslek örgütlerinin desteğinin alınması için yeni mekanizmalar oluşturulacaktır.
- Sanayi Bakanlığı bünyesinde kurulacak eşgüdümünden sorumlu **Türk AR-GE Bankası**, TÜBİTAK başta olmak üzere KOSGEB gibi ilgili kamu kurumları tarafından yürütülen programların birbiri ile çakışmasını ve kaynak israfını önleyecek, mükerrer çalışmaları engellemek adına çakışan veya çalışmayan süreçleri takip edecek ve düzeltici faaliyetler yürütecektir.
- Sanayi, Bilim ve teknoloji politikalarını, başta eğitim ve tarım olmak üzere diğer politikaları tamamlayıcı ve kapsayıcı şekilde yürütecektir.
- Üniversite ve özel sektör iş birliğini daha kolaylaştırıcı ve teşvik edici önlemler alacak ve ara yüzler oluşturacaktır. Bu çerçevede, **üniversite döner sermaye sistemini** yeniden yapılandırarak akademisyenlerin ve öğrencilerin AR-GE ve girişimcilik faaliyetlerinden daha fazla katkı elde etmesini sağlayacaktır.
- **Kamu alımlarında** yerli ve milli olarak üretilen sanayi ürünlerinin öncelikli olarak tedarik edilmesine yönelik düzenlemeler getirecektir. Talepler, Sanayi Bakanlığı ile koordine edilerek yatırım yapılması gereken alanların belirlenmesinde girdi olarak kullanılacaktır.
- **Dördüncü endüstri devrimi**; nesnelerin internetinin (IoT) yaygınlaşması ve özellikle bilişim sistemlerinin bütünleşmesi ile beraber makine öğrenmesi, otonom robotlar, yapay zekâ, bulut bilişim ve büyük veri analizlerinin yoğun

kullanımı sayesinde tüm sektörlerde etkisini gösterecektir. Bu nedenle, Endüstri 4.0 için bir **Enstitü** kuracak; kamu, özel sektör ve üniversite temsilcilerinin de bulunduğu bir koordinasyon kurulu ile yasal altyapı dâhil olmak üzere yapılması gerekenleri hayata geçirecektir.

- **Mühendislik eğitimi**, gençlerimizi Endüstri 4.0'a hazırlayacak şekilde dizayn edilecektir. Üniversitelerin ilgili bölümlerinin müfredatlarını yenilemeleri ve çağa uygun hale getirmeleri sağlanacaktır. Endüstri 4.0'ın ana omurgasını oluşturan teknolojiler müfredatta hızla kendilerine yer bulacaktır
- **.Kız öğrencilerimizin** bu tür faaliyetlerde yer almasının sağlanması için Sivil Toplum Kuruluşları ile birlikte projeler geliştirilecektir. Benzer şekilde, **engelli vatandaşlarımızın** da fiziksel yükü hafif ancak katma değeri yüksek yazılım ve tasarım gibi alanlarda değerlendirilmesi için programlar hazırlayacaktır.
- Millî Eğitim Bakanlığı ile gerçekleştirilecek ortak çalışma ve müfredat değişikliğiyle gençlerimizin ortaöğretimde **programlama dilleri ve algoritmalar** konusunda temel eğitim almalarını sağlayacaktır.
- Ankara'da kurulacak **süper bilgisayar laboratuvarı**; modelleme ve simülasyon başta olmak üzere gerektiğinde şifreleme algoritmalarının testleri ile biyo-nano teknoloji vb. gibi alanlarda devlet tarafından ileri teknolojilerin geliştirilmesi için kullanılacaktır. Böylelikle, katma değeri yüksek ürünlerin geliştirilmesi, üretilen bilgilerin teknolojiye dönüştürülmesi mümkün olacak ve bu teknolojileri üretebilecek nitelikli eleman sayısı da kademeli olarak artacaktır. Bu altyapının akademik başarısı yüksek üniversiteler ile bilimsel araştırma kuruluşlarının hizmetine sunulması süreci hızlandıracaktır.
- **Savunma alanında**; savunma ve güvenlik sistemleri, yazılım, kara, hava, deniz araçları ve bunların teçhizatı, elektronik harp sistemleri, destek sistemleri ve lojistik hizmetleri, AR-GE, mühendislik, imalat hizmetleri faaliyetlerinde tüm firmaların üniversite ve kamu ile ortak yürüttükleri projeler için teknolojik alt yapı hizmetlerinin ücretsiz karşılanması amacıyla **fon** ayıracaktır.
- Milli savunma sanayine yönelik destek ve kaynaklar artırılacaktır. Özel sektör, üniversite ve devlet kurumlarının savunma sanayine yönelik ortak proje geliştirmesi için gereken **finansal ve organizasyonel destekler** genişletilecektir

- Yenilikçi ve ileri teknolojilere hızla ulaşmak adına **teknoloji transferinin** kolaylıkla sağlanabilmesi için yasal düzenlemeler gerçekleştirilecektir.
- Sanayi Bakanlığı, TÜBİTAK Başkanlığı, KOSGEB vb. bakanlık, kurum ve kuruluşlardaki destek programları yeniden yapılandırılarak AR-GE için gerekli ortam sağlanacak akabinde üniversitelerle kurulacak koordinasyon vasıtasıyla bu konuda **başarılı üniversiteleri destekleyerek tüm kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşları ile ortak çalışma imkânı yaratacaktır.**
- Bilgiye erişimini kolaylaştırmak için **mahallelerde kütüphane ve sürekli yayın merkezleri** oluşturulacak, internet erişimi de olan bu merkezlerde Millî Eğitim Bakanlığı Halk Eğitim Genel Müdürlüğü ile sivil toplum kuruluşları arasında yürütülecek ortak çalışma ile toplumun önemli konularda bilinçlendirilmesi ve üretken bir topluma dönüştürülmesi için sosyal sorumluluk projelerine hız verilecektir.

ENERJİ VE MADENCİLİK

ENERJİ VE MADENCİLİK

ENERJİ

Ülkelerin toplumsal gelişimlerinin sürükleyici unsurlarının başında gelen enerji, günlük yaşamımızın ve üretimimizin en önemli girdilerden birisidir. Bu nedenle ülkenin ve enerji sektörünün yönetimini üstlenenler, toplumun ve ekonominin ihtiyaç duyduğu enerjiyi yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevre ile uyumlu bir şekilde sunmak yükümlülüğü yanında, ülkenin enerji arz güvenliği açısından da bu kaynakları çeşitlendirmek zorundadırlar.

Ülkemizde bütün yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarına öncelik ve önem veren, enerji kaynağı ve kaynak ülke çeşitlemesi özelliğini gözeten, dışa bağımlılığının sakıncalarını ülke içi önlemlerle ve stratejilerle en aza indirgeyen, teknolojik araştırma ve geliştirme çalışmalarını teşvik eden, rekabetçi bir enerji piyasası oluşturarak, teknolojik-ekonomik-sosyal-çevresel faktörleri optimize eden bir enerji politikası izlenecek ve enerji arz-talep dengesi oluşturulacaktır.

Enerjinin kaliteli, zamanında, yeterli, ucuz ve kesintisiz olarak kullanıcıya ulaştırılması hedefimizdir. Sürdürülebilir kalkınma için enerjide ileri teknoloji ve kaynak çeşitliliği sağlamak suretiyle, maliyeti düşük, güvenli ve çevreye duyarlı bir arz sistemi oluşturmak ise enerji politikamızın temelidir.

Enerji politikamız enerji arz güvenliğini sağlamak için, enerji üretiminde rüzgar, güneş, hidrojen, jeotermal ve biyokütle gibi yeni, yerli ve yenilenebilir kaynaklardan etkin biçimde yararlanılmasının yanında ileri ve güvenli teknolojiyi kullanan nükleer enerji üretimine hızla geçilmesi gerektiğini de savunmaktadır.

Bu kapsamda,

- Enerji arz güvenliğini sağlamak ve dışa bağımlılığı azaltmak için yerli kaynaklarımızı azami oranda değerlendirilecektir. Önümüzdeki beş yılda elektrik üretiminde yerlilik oranı %75'e çıkarılacaktır.
- Elektrik üretiminde yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının payını yükseltecek ve nükleer santrallerin sisteme hızla dâhil edilmesini

sağlayacağız. Yerli kaynaklara dayalı üretimin % 60'ı yenilenebilir kaynaklardan sağlanacaktır.

- Yerli, yenilikçi ve bağımsız enerji teknolojilerini geliştirmek ve kullanımını yaygınlaştırmak için gereken düzenlemeler hızla hayata geçirilecektir.
- Enerji tasarrufu ve verimliliğini artırmak ve sektördeki faaliyetlerin çevre duyarlılığı ile yapılmasını sağlayacağız.
- Rekabetçi enerji piyasasının oluşumunu temin edecek ve tüketiciye ucuz enerji sağlamak için gereken önlemleri hızla alacağız.
- Enerjinin kaliteli, zamanında, yeterli, ucuz ve kesintisiz olarak kullanıcıya ulaştırılması hedefimizdir. Enerji kullanımında kaçak kullanım önlenecek, verimlilik artırılacak, tüketiciye ucuz ve kaliteli enerji temin edilecektir.
- Yurt içi ve yurt dışında geliştirilecek uluslararası projeler ile ülkemizin etkinliğini artıracaktır. Komşu ülkelerle enterekonekte kapasitesi artırılarak, teknik ve ticari imkânlar geliştirilecektir.
- Özel sektörün yanısıra kamu da gerektiğinde kritik yatırımlarda bulunacaktır.
- Alternatif enerji kaynakları alanında Ar-Ge ve yatırımlar özendirilerek, hidrolik, rüzgar, jeotermal, hidrojen ve güneş enerjisi gibi yeni ve yenilenebilir kaynaklardan en yüksek düzeyde yararlanılacaktır.
- Doğal kaynaklarımız etkin ve çevreci bir anlayış içerisinde ekonomik değere dönüştürülecektir. Çevreye ve insan sağlığına duyarlı bir enerji politikası izlenecektir.
- Uluslararası stratejik ortaklıklar tesis edilmek suretiyle yurt içinde ve yurt dışında petrol ve doğalgaz arama ve üretim çalışmalarına hız kazandırılacaktır.
- Türkiye'nin enerji üreten ve tüketen ülkeler arasında enerjinin transit geçişine imkan sağlayan terminal bir ülke olmasının yanında; katma değeri yüksek enerji ürünleri üretim teknolojisi ve alt yapısına sahip olarak piyasanın önemli aktörlerinden birisi olması sağlanacaktır.
- Yerli kaynak olan kömür; gaz ve sıvı yakıt üretimi dâhil olmak üzere değerlendirilecektir. Mevcut kömür santralleri rehabilite edilecek, yerli kömüre dayalı yeni santraller yapılacaktır.
- Enerjide şebeke altyapısı çalışmaları hızlandırılacak akıllı şebekeler sisteme entegre edilecektir.
- Elektrik, doğalgaz ve petrol iletim hatları ülkenin önemli alt yapı projeleri kapsamında işletilecektir.

- Uluslararası işbirliğine açık yerli enerji teknolojileri sanayi geliştirilecek, enerji teknolojileri stratejik sanayi sektörü olarak belirlenecek ve sanayici bu alana yönlendirilecektir.
- Afşin Elbistan, Karapınar, Eskişehir, Trakya gibi bölgelerde kömürden elektrik üretmek için gerekli tüm fizibilite çalışmaları kamu tarafından yapılacak ve özel sektörle işbirliği yapılarak elektrik üretimine başlanacaktır.

MADENCİLİK

Bilimsel ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak madencilik sektörü bütün dünyada önemli bir yapısal değişim sürecinden geçmektedir. Günümüzde madencilik eski emek yoğun karakterini büyük ölçüde kaybetmiş, teknoloji ve sermaye yoğun bir nitelik kazanmıştır. Zorunlu hale gelen çevre koruma tedbirleri de dikkate alındığında, yeterli sermayeye ve teknolojik güce sahip olmayan kuruluşların madencilik alanında faaliyetlerini sürdürebilmeleri giderek güçleşmektedir. Bu durum nedeniyle, ulusal madencilik politikasının etkin bir biçimde uygulanabilmesi için teknik ve mali açıdan güçlü madencilik kuruluşlarına ihtiyaç bulunmaktadır.

Özel madencilik şirketlerinin yaptığı faaliyetlerin teknolojik ihtiyacı kamu sektörü desteği ile giderilecek, iş güvenliği ve sağlığı konularında, çevreye uyum hususlarında uluslararası şirketlerle rekabette finans ve mevzuat desteğine sektör temsilcileri ile karar verilecektir

Stratejik öneme sahip madenlerin çıkarılmasından işletilmesine ve yoğun katma değer oluşturmaya kadar geçen sürede şirketlere verilecek destekler uluslararası ölçekte olacak, madencilik şirketlerin uluslararası çevrelerle uluslararası rekabet şartlarında çalışanlarının hak ve hukukunu gözetecek şekilde yaptığı faaliyetler kamu tarafından yoğun şekilde desteklenecektir.

Madencilik sektöründe katma değer kaybını önlemek için yapılacak kamulaştırma ve özelleştirmeler için toplumsal yarar, teknolojik gelişme ve insan haklarına ait kural ve kararlar göz önünde bulundurulacaktır. Devlet eliyle işletilmesi gereken madenlerin daha verimli işletilmesine ve ilk cevher olarak satılma yerine, gerekli üretim aşamalarında geçirilerek mamul mal şeklinde ihracatının yapılmasına özen gösterilecektir.

Doğal kaynakların var olan kısıtlı kaynakları israf etmeden ve gelecek nesillerin haklarına zarar vermeden, gelişme açısından bir darboğaz oluşturmayacak ve çevre

açıcısından yeni sorunlara yol açmayacak şekilde geliştirilmesi, yeterli miktar ve kalitede, makul maliyetle ekonominin kullanımına sunulması temel ilkimizdir

Madencilik politikamızın esasları, tüm maden kaynaklarının arama ve araştırma faaliyetleri bilimsel veriler ve teknolojik gelişmeler ışığında devam ettirmek, maden kaynaklarımızı etkin biçimde değerlendirmek, ihracatını ve ülke ekonomisine katkısını artırmak, yerli, yenilikçi ve bağımsız madencilik teknolojilerini geliştirmek, kullanımını yaygınlaştırmak, madencilik faaliyetlerinin insan ve çevre duyarlılığı ile yapılmasını sağlamak ve madencilik sektöründe etkin kamu yönetimi ve denetimini sağlamaktır.

Bu amaçla,

- Madenciliğin ülke kalkınmasındaki önemi ve itici gücünden hareketle, bir Milli Maden Strateji belgesi oluşturulacak. Tüm faaliyetler bu belgeye göre düzenlenecek, izlenecek ve sonuçlandırılacaktır. Madencilikte devlet, alt yapı yatırımlarını gerçekleştirecek ve tüm madencilik faaliyetlerini denetleyecektir.
- Ülkemize yetecek ve ithalatına ihtiyaç duyulmayan maden kaynaklarımız kullanılabilir hale getirilecektir. Bor, trona, toryum, altın, krom, alüminyum, demir gibi maden kaynaklarımızın hammadde olarak satılması yerine katma değer üreten ileri teknolojilerde kullanılması sağlanacaktır.
- Yerli kömür kullanımının artırılması sağlanacak, bu konuda mevzuat düzenlemeleri yapılacaktır.
- Ülkemiz altın ve benzeri madenlerinin değerlendirilmesi için altın madenciliği sektöründe yeni yatırımların özendirilmesi ve kaynakların ekonomiye kazandırılması sağlanacaktır.
- Dünya genelinde en büyük rezerve sahip olduğumuz bor madeninde uluslararası pazardan yeterli oranda pay alınması sağlanacaktır.
- Bor araştırma–geliştirme çalışmaları hızlandırılacak ve yeni tüketim alanlarının bulunmasına yönelik olarak sanayi kuruluşları ile işbirliği yapılması sağlanacaktır.
- Jeotermal kaynakların ekonomiye gereken katkıyı sağlamaları için gereken çalışmalar ilgili tüm tarafların görüşleri alınarak hızla yapılacak ve sıcak kayaların da etkin kullanımı sağlanacaktır.
- Temiz kömür teknolojileri alanında, çevre ile uyumlu tüm teknolojiler teşvik edilerek, karbon emisyonlarının azaltılması için alternatif kaynakların geliştirilmesi yönündeki araştırma çalışmaları desteklenecektir.

- Ülkemizin maden kaynakları işletilirken çevresel hususlar dikkate alınacak, doğal kaynaklar, tarihi zenginlikler ve insan sağlığı açısından, maliyet-etkin yeni ve temiz teknolojilerin uygulanması sağlanacaktır.
- Dış kaynaklı projelerde yerli makine ve ekipman kullanımını teşvik edilecek, teknoloji transferi ile ortak ekipman ve malzeme üretimi öncelikle değerlendirilecektir.
- Ülkemizin uluslararası ortak araştırma-geliştirme projelerinde yer almasına yönelik yasal düzenlemeler yapılacak ve bununla ilgili teşviklerin kapsamı genişletilecektir.
- Hammaddelerin üretimi, taşınması ve tüketimi alanında verimlilik artışı sağlanarak, daha az maliyet ve daha az birincil kaynak kullanımıyla aynı miktar işin daha az hammadde tüketilerek yapılması sağlanacaktır.
- Madencilik sektörünün yüksek katma değerli ürünlere yönelmesi teşvik edilecek, maden kaynaklarımızın üretimine yönelik Ar-Ge çalışmaları desteklenecektir.
- Madencilik alanında Nano Teknoloji etkin olarak uygulanmak suretiyle, üretim süreçleri kısaltılarak zaman ve maliyet kaybı önlenecek, ürün kalitesinin yükselmesi sağlanarak rekabet gücü artırılacaktır.
- Yurtdışında rezerv işletim hakkı temini bir politika olarak benimsenecek, bu hususta kamu ve özel sektör kuruluşları teşvik edilecektir.
- Madencilik sektöründe kurumlar arası yetki karmaşasının ortadan kaldırılması ve mevzuat bütünlüğü için gerekli düzenlemelerin yapılması sağlanacak, madencilik sektöründe bürokrasi azaltılacaktır.
- Yapılacak etkin çalışmalar ile madencilik faaliyetlerinin ülke ekonomisine sağlayacağı katkılar hususunda kamuoyu bilgilendirilecektir.
- Madencilik sektörü çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliği önceliğimiz olacak, sektörün gelişimi hususunda sürekli bilgilendirme ve eğitime tabi tutulmaları sağlanacaktır.

ULAŞTIRMA VE HABERLEŞME

Ulaştırma

Türkiye'nin ulaştırma politikası, Osmanlı döneminden başlayan ve Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde hız kazanan demiryolu eksenli olarak gelişmiştir.

20. yüzyılın ilk yarısında artarak süren demiryolları yatırımları, yüzyılın ikinci yarısına gelindiğinde hız kesmiş ve uluslararası ittifaklar, uluslararası yardım anlaşmaları ve otomotiv sanayinin büyümesine paralel olarak karayoluna ilgi artmıştır.

Bütün dünyada karayoluna yatırımlar, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra otomotiv şirketleri ve petrol tekellerinin teşvik etmesiyle artış göstermiştir. Bu durum, ülkemizdeki yolcu ve yük taşımacılığının ağırlığını, batı dünyasına paralel olarak, karayolları üzerine yoğunlaştırmıştır.

Petrol fiyatlarındaki aşırı artışlar ve enerji piyasasındaki istikrarsızlıklar üzerine, gelişmiş ülkeler ulaşım altyapılarını çeşitlendirip daha yüksek taşıma kapasitesine sahip alanlara yönelirken, Türkiye gelişen süreçte karayollarına yatırım yapmayı, demiryollarını ihmal etmeyi sürdürmüştür.

Ülkemizin ulaşım altyapısındaki sorunların temelinde uluslararası alandaki gelişmeleri takip edememe, nüfus artışı, ekonomik büyüme ve iç göçlerin hesaba katılmamasının büyük payı vardır.

Partimiz, ulaştırma sistemlerini ülke ekonomisinin ve sosyal hayatın en önemli altyapısı olarak görmektedir. Bu nedenle Uzun dönemli stratejik planlar çerçevesinde hızlı, güvenli ve ekonomik ulaştırma sistemlerini geliştirecek, bilimsel yöntemlerle ulaşım sistemleri arasında uyum ve dengeyi sağlayacak, çevreye duyarlı çözümlere ve teknolojik yeniliklere uyumlu bir ulaştırma altyapısı oluşturacaktır.

Ülkemizin önemli ticaret merkezleri arasındaki stratejik köprü konumunu en üst düzeyde işlevsel olarak kullanarak, bundan maksimum ekonomik faydayı sağlamak hedefimizdir. Bu bağlamda, öncelikle batıda, Osmanlı bakiyesi soydaşlarımızı da kapsayacak, Avrupa ulaşım sistemleri ile tam bir entegrasyon gerçekleştirilecektir. Güneyde Ortadoğu ve Afrika ülkeleriyle İslam coğrafyasına, doğuda İran ve Gürcistan üzerinden, kuzeyde Rusya ve Rusya üzerinden Türk

cumhuriyetlerine, en hızlı ve güvenli ulaşım sistemlerinin geliştirilmesine büyük önem verilecektir.

Bu ulaşım koridorlarındaki altyapı eksiklerinin giderilmesi, sınır ötesi bağlantılarda ilgili ülkelerle koordinasyon ve işbirliğini artırarak, maliyet fayda ve finans dengeleri oluşturulmuş yeni projelerin geliştirilmesi de önceliklerimiz arasında yer alacaktır.

Partimiz, gerek şehirlerimiz arasında gerekse de yurtdışına yönelik olarak; ucuz ve güvenli demiryolu ulaşımına ve üç tarafı denizlerle çevrili ülkemizin coğrafi avantajını kullanarak deniz ulaşımına öncelik verecek, karayolu ulaşım ağının her köye, mezraya kadar uzanan altyapısını güçlendirecektir. Yaklaşık bir milyarlık nüfusa 3 saatlik uçuş mesafesinde bulunan Türkiye, havayolu ulaşım altyapısını da uluslararası standartlara yükselterek, ulaşımın Türkiye'nin ekonomik gelişime katkısını artıracaktır.

Uluslararası ulaşım sistemleriyle en üst seviyede bütünleşmiş, vatandaşın can ve mal güvenliğine ve çevre korumasına duyarlı, ucuz maliyetli, ülkemizin her noktasına emniyetle ulaşan, modern ve çağdaş bir ulaştırma sisteminin kurulması partimizin temel ilkesidir.

Bu amaçla partimiz,

- Ulaştırma ana planları, teknolojik gelişmelere ve geleceğin ihtiyaçlarına göre yenilenecek, karayolu, demiryolu, deniz yolu ve hava yolu ulaştırma sistemleri arasında en uygun dengeyi ve bütünleşmeyi sağlayacak çözümler uygulamaya konulacaktır. Planlamalarda, raylı sistemlerin, deniz yolunun ve hava yolunun, büyükşehirlerin şehir içi ulaşımında da raylı sistemlerin (havaray- monoray, teleferik ve metro sistemleri) payının artırılmasına önem ve öncelik verecektir.
- Karayollarının uluslararası ulaşım yollarıyla bütünleşmesini engelleyen altyapı eksikleri uluslararası standartlara uygun olarak süratle giderilerek, ulaşımında can ve mal kaybını en aza indirecektir.
- Kazaların önlenmesi ve trafik güvenliğinin en üst düzeyde sağlanması için, trafik kontrol ve denetimini artıracak 7/24 hizmet anlayışı ile çalışan kontrol merkezleriyle, yeterli ikaz ve uyarı işaretleriyle donatılmış Akıllı Ulaşım Sisteminin ülkenin dört bir yanına tesisi sağlanacaktır. Şehir içi ulaşımında, ulaşım modları arasındaki bütünleşmeyle ekonomik, güvenli ve hızlı ulaşımı tesis edecek Akıllı Ulaşım Sistemleri altyapısının oluşturulmasına öncelik verecektir.

- Karayollarında yap-işlet-devret modeli ile özel sektöre inşa ettirilerek işletilen otoyolların şeffaf, denetime açık, finansman ve yatırım maliyetleri konusunda hesap verilebilir bir ihale sistemi ve sözleşme yapısı ile hayata geçirilmesi için yeni bir yasal düzenlemeye gidilecektir. Finansman maliyetlerinin uluslararası piyasa koşullarına uygun olmasına dikkat edecektir.
- Demiryolları altyapısının uluslararası standartlara yükseltilmesi, ülkemizin doğu-batı ve kuzey-güney aksında önemli merkezleri ve limanları birbirine bağlayan bölünmüş (çift hatlı ve elektrikli) demir yolu ağının oluşturulmasını planlayarak süratle tamamlayacaktır.
- Demiryolu altyapısının inşasında devletin öncülüğü ve sahipliği esas olmak üzere demiryolu işletmeciliği, üstyapı teknolojileri ve teknolojik donanım üretimi için Ar-Ge çalışmaları konusunda özel sektörle işbirliği yapılacaktır. İşletmeciliği özelleştirerek, yolcu ve yük taşımacılığında uluslararası rekabet gücü olan, kaliteli donanımlar üreten ve işleten demiryolu politikasını hayata geçirecektir.
- Deniz taşımacılığının uluslararası taşımacılıkla bütünleşmesini sağlayacak liman altyapı eksikliklerinin (uygun rıhtım ve geri saha, demiryolu bağlantısı gibi) giderilmesine öncelik verilecek ve ülkemizin jeo-stratejik konumu dolayısıyla transit taşımacılıktan azami pay almasının önünü açacaktır.
- Türkiye'nin uluslararası deniz taşımacılığındaki rekabet gücü ve taşımacılıktan aldığı payın artırılması için gemi filosunun gençleştirilmesi desteklenecek, hizmet kalitesi ve taşıma güvenliğindeki zafiyetleri gidererek uluslararası standartlara uygun hale getirecektir.
- Gemi inşa sanayi ve tersanecilik altyapısındaki eksiklikler, sektördeki uluslararası gelişmeleri dikkate alan bir plan çerçevesinde, her tür gemiyi inşa etmeye çalışan bir tersanecilik anlayışı yerine, belirli tip ve boyutlarda, yeni teknolojilerin uygulanabildiği gemilerin imalatı için Ar-Ge çalışmalarına önem ve öncelik veren projeler teşvik edilerek giderilecektir. Böylece, uluslararası rekabet gücü yüksek, markalaşan bir gemi inşa sanayi, gemi bakım-onarımı merkezinin oluşturulmasıyla azami istihdam yaratarak, ülke ekonomisine üst seviyede katma değer sağlanacaktır.
- Havayolu taşımacılığındaki artışın önümüzdeki yıllarda da artarak devam edeceği göz önünde bulundurularak, kapasite artışı ve önemli merkezlere ulaşımdaki havaalanı altyapı eksikliklerinin giderilmesine öncelik verecektir.

- Havaalanı altyapı yatırımlarında da devletin öncülüğü esas alınacak, yolcu ve yük terminali yatırımları ile işletmelerde yap-işlet-devret yatırım modeli uygulamalarını daha şeffaf yapıya kavuşturacak yasal düzenlemeler yapılacaktır. Özel sektör hava taşımacılığı, kuralları önceden belirlenmiş, objektif bir yapıya kavuşturularak rekabetçi, uluslararası sivil havacılık standartlarına uygun kalitede hava taşımacılık piyasanın oluşmasını özendirilecektir.
- Boru hatları ile taşımacılık, ülkemizin enerji hammaddesi üreticisi ülkeler ile tüketici ülkeler arasındaki köprü konumu dikkate alınarak, milli menfaatlerimizi en üst düzeye çıkaracak şekilde yeniden düzenlenecektir. Özellikle yanıcı, parlayıcı, çevreye ve insan sağlığına zararlı kimyasalların trafikte tankerler yerine, boru hatları ile güvenli şekilde taşınması çözümlerini özendirilecektir.
- Çevreye duyarlı altyapı yatırımlarının projelendirilmesinde ve yapımında çevre tahribatının önüne geçilmesi ve bu konularda uluslararası standartlara uygun düzenlemeler ve denetlemeler yapılabilmesi için meslek odaları, sektör temsilcileri ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliğini artıracak yasal platformlar oluşturacaktır.

Elektronik Haberleşme ve Bilgi Teknolojileri

İçinde bulunduğumuz bilgi çağında; bilgi ve iletişim sistemleri diye de tanımlanan elektronik haberleşme teknolojileri, her bireyin vazgeçilmezi haline gelmiştir. Elektronik haberleşme ve bilgi teknolojileri yatırımlarını, muasır medeniyet seviyesine ulaşmanın temel altyapısı ve aynı zamanda gelişmişliğin en önemli göstergesi olarak görmekte, haberleşme, bilgi ve iletişim teknolojilerini sadece kullanan bir ülke değil, bu alanda bilgi ve teknoloji üreten bir ülke konumuna getirmeyi hedeflemekteyiz.

Önümüzdeki yüzyıl, akıllı cihazlar, akıllı taşıtlar, akıllı ev ve işyerleri, akıllı bölgeler, akıllı şehirler ve hatta akıllı ülkeler gibi bilgi ve iletişim teknolojilerinin günlük hayatımızı ve toplum hayatımızı daha çok etkilediği ve şekillendirdiği bir yüz yıl olacaktır.

Bunun için partimiz;

- Fiber altyapıları güçlendirerek her eve ulaşmasını sağlayacak, herkesin iletişim teknolojilerindeki gelişmelerden üst düzeyde yararlanabilmesi için gerekli altyapı eksikliklerini süratle giderecektir.

- Ülkemizi, sahip olduğu jeo-stratejik pozisyonu ve kullanım hakkına sahip olduğu uydu yörüngesini en üst düzeyde değerlendirmek suretiyle bölge ülkelerine bilgi ve iletişim altyapı hizmeti sağlayabilen teknolojilere sahip bir ülke konumuna getirmek temel hedefimizdir. Bunun için kendi uydu fırlatma sistemimizin oluşturulması, uzay ve iletişim teknolojilerimizde yerli üretimin payının süratle artırılmasını teşvik edecektir.
- Elektronik haberleşme teknolojilerini kullanan sektörler arasında stratejik öncelikler belirlenecek, öncelik yerli ve milli yazılım ve donanıma verilerek, ülke güvenliğinde milli haberleşme teknolojilerinin payının artırılmasını sağlayacaktır.
- Elektronik haberleşme teknolojilerinin her alanında eğitilmiş insan kaynağını oluşturmak ve bu kaynağı zenginleştirmek için, “Bilişim ve Teknoloji Vadisi” projesi hazırlanarak belirli merkezlerde uygulamaya geçirilecektir. Bu merkezlerde, yapay zeka uygulamaları, “Endüstri 4.0 “ olarak tanımlanan yeni endüstri alanında AR-GE faaliyetlerine destek verilecek, yapay zeka uygulamalarına yönelik yazılım ve donanım geliştirmesi için özel sektör kuruluşları ile üniversitelerin projelerini desteklemek üzere, “Bilişim ve Teknoloji Fonu” oluşturacaktır.
- Serbest rekabet ortamında hizmet veren, telekomünikasyon, internet, radyo ve televizyon, sanal medya-sosyal medya gibi hizmetlerin ucuz, kaliteli ve güvenli bir şekilde kurulmasını, yaygınlaşmasını sağlayacaktır.
- Sunulan hizmetlerin içeriğinin kişilik hakları ihlalleri, toplum sağlığı ve güvenliği açısından etkin denetiminin sağlanması, tüketici ve kullanıcı şikâyetlerinin süratli bir şekilde değerlendirip sonuçlandırılmasına yönelik fiziki ve yasal düzenlemelere önem ve öncelik verecektir.

TARIM VE KIRSAL KALKINMA

Ülkemizde tarımın birçok konudaki sayısal üstünlüğünün nitelikli üstünlüğe dönüşmemiş olması birçok nicelik, nitelik sorunlarının yanında idari, hukuki ve yapısal sorunlardan kaynaklanmaktadır. Bütün bu sorunlar tarımda verimliliği düşürürken, siyasi amaçlı taban fiyat uygulamaları ile tarımda verimlilik ve dönüşüm, oya tahvil edilerek, Türkiye tarımda kendine yeter ülke konumundan ithal eden ülke durumuna düşürülmüş, hayvancılık gerilemiş, köylümüz yoksullaşmıştır.

Gelinen noktada, çiftçi özgüvenini yitirmiş, sermayesini, üretimden gelen gücünü kaybetmiştir. Kendisini yalnız ve sahipsiz hissetmektedir. Bölünmüş, parçalanmış; adeta köyüne, mekânına hapsedilmiştir. Türk Çiftçisi işleyemez, üretemez, satamaz, satsa dahi maliyetleri karşılayamaz, yıllık borç stokları nedeniyle, bir sonraki yılın ürününü dahi, ipotek altından kurtaramaz duruma düşürülmüştür. Sanki üretene suçlu, üretileni cezalı duruma düşüren bir sistem çalışmaktadır.

Türk tarım politikaları, en az eğitim ve savunma kadar milli olmalıdır. Tarım, Türk ekonomisinin yükü değil, aksine stratejik sektörü ve gıda güvencesidir. Tarım ve gıda krizinin tüm dünyayı giderek daha çok sarstığı, küresel ısınma gerçeğinin iklim ve üretim koşullarını değiştirdiği, gıda temininin stratejik bir önem kazandığı süreçte, Türkiye'nin hızla artan nüfusunu doyurabilmesi ve üretim gücünü dış ticaret kazancına dönüştürebilmesi için, tarım potansiyelini harekete geçirmek ve doğru kullanmak zorundadır.

Gerek üretimin yeterliliği ve sürdürülebilirliği, gerekse de yapısal sorunlar itibarıyla Türk tarımının hiç de iyi bir durumda olmadığı, gelişmelerin Türk tarımının aleyhinde artarak devam ettiği, dolayısıyla da Türk tarım politikalarını yeniden ele almak, sürdürülebilir bir vizyon kazandırarak, bütünsellik içinde yeniden yapılandırmak gerekmektedir.

Türk tarımının en önemli sorunu; verimliliği artıramamak, gelişmiş teknoloji ve girdilerden yararlanamamaktır. Devletin destekleme politikaları, bu alanlara yönelirken, tarımsal işletmelerin gelişmesini ve tarımsal ürünleri işleyecek sanayi yatırımlarının yapılmasını teşvik edecek altyapı sağlanmalıdır.

Tarımsal kesimde sulamaya önem verirken, gıda teknolojisini geliştiren projeler desteklenecektir. Tarımsal alanlarda eğitim faaliyetleri yöresel ürünlerin

değerlendirmesini yapacak becerileri geliştirme üzerine kurulmalıdır. Ürün temelinde teknoloji geliştirme ve pazarlama faaliyetleri desteklenmelidir.

Gıda güvenliğini esas alan, üretici ve tüketici odaklı, çevre ve doğayla uyumlu, kırsal yaşam, kırsal aydınlanma ve kırsal kalkınmanın temel ekonomik gücü olan sürdürülebilir bir tarım sektörünü hedef alıyoruz. Ülkemiz, sahip olduğu iklim çeşitliliği ve tarıma elverişli alanlar itibariyle büyük bir üretim potansiyeline sahiptir. Ülkemizin bölgeler itibariyle tarımsal üretimde çeşitliliğe sahip olmasının yanısıra bölgeler arası ve ülkeler arası tarımsal ürün ticareti ile bu potansiyelini harekete geçirebileceğine olan inancımız tamdır. Bu inancımız, ülkemiz tarımının bir bütünsellik içinde ele alacak, Türk tarımı dönüşüm ve verimlilik stratejisiyle, üreticisi işletmecisi; işletmecisi ihracatçı; ihracatçısı uluslararası rekabetçi nihai hedefine ulaşma kararlılığımızın ve cesaretimizin de kaynağıdır.

Tarımın, sosyal, siyasal, ekolojik, stratejik niteliklerini gözardı etmeden; ülke gıda talebini karşılama ve ihracata yönelik kalite ve standarda bir tarımsal üretim gerçekleştirme hedefimizdir. Bu hedef doğrultusunda; tüm ekosistemi koruyan, dengeleyen ve yaşatan bir alan kullanım planlaması, koruma, kullanma dengesi gözetilmiş bir doğal kaynak yönetimi, bilgi ve ileri teknoloji ile donatılmış bir tarımsal üretim planı, hedef ve amacı belirlenmiş nitelikli destek ve teşvik mekanizması, üretimden başlayarak son tüketiciye ulaşıncaya kadar her kademesinde örgütlenme, toplum yararını gözetilen üretici ile tüketiciyi buluşturan bir pazarlama zinciri oluşturma, Partimizin Tarımda Dönüşüm ve Verimlilik Stratejisi programının ana ilkelerini oluşturacaktır.

Bu amaçla,

- **Toprak ve Su Kullanımı**
- Milli servet olan, işlenmeyen ve terkedilmiş Trakya kadar büyüklüğe ulaşan ekilmeyen tarım arazilerinin tespiti yapılacak ve hızla üretime, ekonomiye kazandırılacaktır. Tarım topraklarını koruma, uygun ve verimli kullanma konusunda medeni kanun, toprak koruma kanunu, mera kanunu vb. kanunlar gözden geçirilerek, yeni hukuki tedbirler alınacaktır.
- Dağınık parsellerin toplulaştırılması ve işletme ölçeğinin büyütülmesi, sulama ve tarla içi geliştirme hizmetlerine yönelik altyapı hizmetleri, etkin ve yerinde mühendislik uygulamalarıyla kısa süre içinde tamamlanacaktır. Halen 59 dekar olan ortalama işletme büyüklüğümüz, optimum işletme büyüklüğüne çekilecektir.
- Su ve toprak kaynaklarımız, topraklarımızın üzerindeki ürün deseni ile de birlikte ele alınacaktır. Su ve toprak kaynaklarımızın muhafazası ve

geliştirilmesi için, Tarımda Dönüşüm ve Verimlilik programımıza bağlı olarak bir strateji – yönetim eylem planı hazırlanacaktır. Bu eylem planı çerçevesinde suyu ve toprağı kullanan bütün tarafların yer alacağı bir milli su konseyi kurulacak ve bu konseyde uzun vadeli bir stratejik yönetim planı ortaya konacaktır.

- Kıt su kaynakları yönetimi, suların daha geniş havza doktrini içinde hakça ve akli kullanımı, erozyonla mücadele, uygun ürün deseni ve daha birçok konu bu stratejik eylem planının içinde yer alacaktır. Havza bütünlüğü çerçevesinde, bütün ürün havzaları ile su havzaları bütünleştirilecek ve hedef birliği sağlanacaktır
- Milli karakterli özgün politikalar çerçevesinde, yeni su ve toprak kaynakları yönetim vizyonumuz, Suyu ve Toprağı Koruma ve Verimli Kullanma Bilinci ve Havza Ölçeğinde Uyumlaştırılmış Entegre Yönetim Anlayışı üzerine inşa edilecektir.
- Sulanabilen arazi miktarı artırılırken, başta damlama sulama sistemi olmak üzere, yeni basınçlı sulama sistemleri uygulanarak suyun etkin ve verimli kullanımı ve enerji tasarrufu sağlanacaktır.
- Toprak ıslahı, erozyon kontrolü ve drenaj yönetimi konusunda yetkililerin aktif desteği ve katkısı sağlanmalıdır. Meteorolojik veriler çiftçiye en hızlı bir şekilde iletilmelidir.
- Stratejik tarımsal üretimde 5 yıllık sürelerle ürün planlaması yapılacaktır

Kırsal Alan Refahının Artırılması

- Türk çiftçisinin refahının artırılması öncelikli hedefimizdir. Çiftçimiz üretimde tutularak ülkemizin gıda güvenliği ve gıda güvencesinin birlikte karşılanması, ayrıca milletimizin uygun fiyatlarla nitelikli beslenmesi hedeflerini birlikte gerçekleştirilecektir.
- Kontrolsüz göçlerle köy ve beldelerimiz hızla boşalmakta, topraklarımız tarım dışına çıkmakta, diğer taraftan demografik yapı hızla değişmektedir. Köylerin daha fazla boşalmasına fırsat vermeyerek, vatandaşın doğduğu topraklarda doymasını sağlayabilecek, çocukluk ve gençliğini yaşayabilecek destek ve teşvik önlemleri alınacaktır.
- Köy ve beldelerimiz, sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerinin gelişmesine paralel gelişen şehirleşmeye heba edilmemelidir. Köyde yaşam standartları da hızla yükselterek şehirdeki yaşam standartlarına yaklaştırılarak; hatta bazı yaşam standartları daha cazip hale getirilerek, köy yolları, mahalle yolları

asfaltlanacak, güneş enerjisi, ısı yalıtımı, katı yakıt, kat kaloriferi vb. imkânlar teşvik edilerek köy ve belde refahı yükseltilecektir.

Tarımda Örgütlenme

Bakanlık organizasyon ve politikaları, gözden geçirilerek sürdürülebilir ve milli stratejilere uygun olacak biçimde yeniden yapılandırılacaktır. Bakanlığın isminin tek başına “Tarım Bakanlığı” olması bütün alt bileşenlerini kapsamaya yeterlidir. Bakanlık ana birimleri ile bağlı kuruluşları yeniden yapılandırılarak; uluslararası yapılarla uyumlu, fonksiyon esaslı, bütünselliğe uygun, kaynakların dağılmadan ve dağıtılmadan etkin kullanımını amaçlayan bir kurumsal anlayış izlenecektir.

- Uluslararası yapılara uyum; Çiftçi Muhasebe Bilgi Ağı (FADN), Parsel Tanımlama Sistemi (ICC), Entegre İdare ve Kontrol Sistemi (IACS) gibi kurumsal yapılar etkin hale getirilecektir. AB’deki, Tarımsal Yönlendirme ve Garanti Fonu (FEOGA) benzeri bir yapı kurularak faaliyete geçirilecektir.
- Türkiye’nin; su ve toprak kaynakları yönetiminde “bölgesel bir danışma merkezi ve uluslararası bir aktör’ olmasını sağlayacak tüm adımlar atılacak, ülkemize ve komşularımıza hizmet verecek bir Ortadoğu Hidroloji ve Tarım Enstitüsü kurulacaktır.
- Gerek ülkesel ölçekte tarımsal araştırma, tarım teknolojileri, bilişim, bilgi teknolojileri ve gerekse de Asya, Avrupa ve Ortadoğu arasında tarımsal araştırmalar geçiş merkezi hüviyetinde faaliyet göstermek üzere Atatürk Orman Çiftliği Tarımsal Bilişim Araştırma ve Tarım Bilim Teknolojisi Akademisi kurulacaktır. Bu akademi, bölgesel düzeydeki alt enstitülerle desteklenecek ve bölgemizin en yüksek düzeyli araştırma, bilgi ve bilişim merkezi olması sağlanacaktır.
- Toprak koruma ve kullanma ile tarımsal amaçlı su ve sulama yönetimlerinin, toprak ve su kaynakları olarak, Tarımsal Planlama ve Destekleme hizmetlerinin tekelden yönetilmesi sağlanacaktır Projelerin uygulanmasında; “liyakat ve başarı esaslı bir ödüllendirme” yöntemi üzerinden, “teknik sorumluluk” esası getirilecektir.
- Tarımsal eğitim ve yayım çalışmaları, gelişen teknolojileri de kapsayacak şekilde çiftçinin bilgiye kolayca ulaşabileceği bilgi ve iletişim sistemleri kurulacaktır.
- Tarım ürünleri piyasası düzenleme ve denetleme kurumu kurulacaktır. Ülkemizde müdahale alımlarının olmadığı tarım ürünleri piyasalarında güçlü tüccar/alıcılar karşısında çiftçimiz hep yalnız ve zayıf kalmaktadır.

Tarım satış kooperatifleri ve tüm birlikler yeniden yapılandırılarak çiftçinin yanında ürün piyasasında güçlü piyasa aktörleri olarak yer almaları sağlanacaktır.

- Tarım Kanunu, haller kanunu ve diğer kaynaklar gözden geçirilerek Türkiye Tarım Ürünleri Piyasa Düzenleme Fonu oluşturularak piyasa oluşumları, ürün tanıtımları, ürün işleme ıskontoları, dış piyasalarla rekabet vb. araçların etkin kullanılmasına tahsis edilecektir.
- Kooperatifler ve birlikler yeniden yapılandırılarak, çiftçinin dayanışma ve güç birliği ile tarım ürünleri piyasasında güçlü olan alıcının karşısında güçlü piyasa aktörü olarak yer alması sağlanacaktır.
- Üretici örgütlenmelerinde, katılımcı bir yönetim şekli getirilerek, üretici örgütlerine devlet desteği verilmeli ancak siyasi müdahalelerden uzak tutulmalıdır. Bir başka deyişle, üretici birliklerini özerk, maddi bağımsızlığı olan ve zorunlu üyelik veya üyelerine bir takım imtiyazlar sunabilen kurumlar haline dönüştürülecektir.
- Aile işletmeleri dikkate alınarak küçük üreticilerimizin yarattığı optimum ölçek, girdi kullanımı, pazarlama vb. sorunlar, ticari ve ekonomik kuralların geçerli olduğu sürdürülebilir kooperatifçilik temelinde çözümlenerek, geliştirilecektir.
- Tarım danışmanlığı ve sertifikalı üretim, kurumsal altyapıya kavuşturulacaktır. Her yerleşim birimine en az bir “Tarım ve Sertifikasyon Danışmanı” istihdam edilmelidir. Tarım sektöründe, tahminen altmış binin üzerinde ziraat mühendisi, veteriner hekim, gıda mühendisi, su ürünleri mühendisi ana başlığındaki lisans eğitilmiş meslek mensubu ile bu mesleklerin teknisyen ve teknikerleri nitelikli işsizleri oluşturmaktadır. Bu kaynak iş arayan değil; iş, istihdam, ekonomi ve refah yaratan unsurlar olarak değerlendirilecektir.
- Tarım ve Sertifikasyon Danışmanları, iyi bir mesleki ve motivasyon eğitimlerinden geçirilerek üretim planlaması, verimlilik ve kalite yönetimi ile gıda güvenliği bakımından en önemli araç haline getirilecektir. Bu sistem sayesinde, bu alanda görev yapacak mühendis ve veterinerlerin girişimcilik kapasiteleri geliştirilecektir.

Hayvancılık

Hayvancılık yeni bir anlayış ve strateji ile yapılandırılacak ve desteklenecektir. Damızlık Hayvan ve Sertifikalı Tohumluk, tarımın olmazsa olmazıdır. Her iki konu

stratejik önemde ele alınacak ve hiçbir kaygıya heba edilmeyecektir. Tarım politikaları, bitkisel üretimin hayvansal üretimi geliştirmesi ana fikri üzerinden yeniden yapılandırılacaktır.

- Her damızlık hayvan bu ülkenin gıda güvencesidir ve stratejik değeri vardır. Bu sebeple, hayvancılıkta damızlık üretimi her türlü olumsuz şartlarda muhafaza edilecek şekilde desteklenecek, dönemsel olumsuzluklar karşısında damızlık kesimleri mutlaka engellenecektir.
- Kırmızı et sorunun çözümünde küçükbaş hayvan yetiştiriciliği öne çıkarılacak, teşvik edilecek, özellikle şehirlerde koyun ve keçi eti aleyhinde gelişmiş bulunan tüketici alışkanlıklarının tersine çevrilmesi için kamu spotu başta olmak üzere etkili yayın ve tanıtım çalışmaları yapılacaktır.
- Et ve Süt Kurumu (ESK), meraya dayalı hayvancılığın, aile işletmeciliğinin can simidi olacak şekilde yeniden yapılandırılacaktır. Özellikle, özel sektörün yeterli gelişme gösteremediği Doğu, Güneydoğu, Karadeniz, İç Anadolu ve Çukurova Bölgelerimizde kesimhane, et, süt ve balık işleme ve depolama tesisleri kurarak hem canlı hayvan piyasasında, hem de işlenmiş ürünler piyasasında güçlü oyuncu haline getirilecektir.
- TİGEM, tohumluk ve damızlık hayvan üretim misyonunu artık yerine getirememektedir. Bağlı işletmelerden tasfiye edilen damızlık hayvan üretimi yeniden tesisi edilerek ve bu amaçla TİGEM İşletmeleri Damızlık Üretim merkezleri oluşturularak ve bölgelere göre uygun damızlık buralarda üretilerek üreticilere dağıtımı sağlanacaktır.
- Hayvancılığın tarımsal üretim içindeki payının artırılması amacına yönelik olarak; 5 yıllık bir süre içerisinde üretim desen ve planlarına uygun olarak, Hayvancılığı Geliştirme Projesi kapsamında küçük ve orta ölçekli “25.000 işletme” kurulması sağlanacaktır. Hayvancılığı Geliştirme Projesi kapsamında bu işletmelerde öncelik, “Damızlık Düve Nüve” işletmelerinin kurulmasına verilecektir.
- Gerek gıda güvenliğimiz, gerekse de geleceğin sağlıklı nesillerinin yaratılması ve sağlıklı süt tüketimi için, Süt ve Süt Ürünleri İşleme ve Değerlendirme işletmelerinin sayısı hızla artırılacaktır.
- Tohumculuk tüm alt üretim dallarında yerli çeşit ve yerli üretime ağırlık verilmelidir. Bu amaçla; ar-ge ve biyoteknoloji altyapısı güçlendirilecek, ıslahçı hakları ile sanayici ve üretici haklarını korunarak teşvik edilecektir.
- Hayvancılığın desteklenmesi için canlı hayvan ve et ithalatı önceden açıklanacak bir plan dâhilinde kademeli olarak azaltılacak ve 5 yıl sonunda damızlık hayvan dışında tamamen yasaklanacaktır.

- Bu hedeflere ulaşılabilmesi için besicilere yeterli düzeyde gerekli yem ve diğer mali destekler verilecektir.
- Yerli hayvan yemi üretimi artırılarak yeni canlı hayvan ithalatı en az düzeye indirilecektir.

Su Ürünleri

Ülkemiz; su ürünleri konusunda önemli bir potansiyele sahip olmasına karşın su ürünlerinin genel ekonomiye katkısı çok düşüktür. Denizlerimizde, kıyı balıkçılığına dayanan avcılıkla yapılan üretim; kirlilik, ekolojik değişimler ve kaynakların rasyonel kullanılmaması sonucunda azalmıştır.

Su ürünleri stoklarının miktarı, bunları etkileyen faktörler ve her yıl avlanabilecek miktarların belirlenmesi için gereken araştırmaların yapılması, desteklenmesi, sağlanacaktır.

- Sosyal ve politik yönetim kararlarının alınmasında avlanan türlerin biyolojik ve av sahalarının ekolojik kapasitelerinin limitlerin üzerinde zorlanması balık stokunu sınırlamıştır. Aynı durum iç sularda avcılık için de geçerlidir. Bu alanda koruma kontrol ve denetime yönelik gerekli tedbirler alınacaktır.
- Yetiştiriciliğin çevre, turizm, orman, ulaştırma ve diğer ilgili sektörlerle etkileşimi dikkate alınarak geliştirilmesine ve yaygınlaştırılmasına önem verilecektir.
- Etkin bir kıyı alanları yönetimi politikasının Sorumlu Balıkçılık İlkesi balıkların içinde bulunduğu ortamı ve aynı ortamı paylaşan diğer türlerle birlikte ele alınmasını tavsiye eden ekosistem esaslı balıkçılık yönetimi anlayışı sürdürülecektir.

Tarımsal Destekleme

Tarımsal desteklemelerin temel esasları, üreticiyi üretken kılmak suretiyle refahını artırmak olmalıdır. Tarımsal destekleme politikalarının kurgulanması, uygulanması ve denetlenmesi amacıyla, Tarımsal Destekleme ve Denetleme Kurumu oluşturularak tüm desteklerin tek elde toplanması sağlanacaktır.

Gelişmiş tüm ülkelerde, tarım sektörüne ciddi kaynaklar aktarılır. Kaynak aktarmada, sadece ekonomik normlar değil, “stratejik ve sosyal normlar” da uygulanmaktadır. Kendi aşkın üretimlerine pazar bulmak için çeşitli yol ve yöntemlerle, ülkemize ve benzer ülkelere kısıtlar koyan, uluslararası örgüt ve

kurumlar için karşılıklar belirleyip, tarımsal dış politikamız, eş yapısal koşullar oluşturma prensibi ile şekillenecektir.

Tarımda piyasa rekabetinin temel şartı olan, “sürdürülebilir üretim koşullarının” yaratılması için Türk tarımının ihtiyaç duyduğu finansman ve sermaye teminini, sübvansiyon, destekleme ve teşvik sistemi yeniden ele alınacak ve kamu sektörünün tarımsal yatırımlar ile ilgili tüm finansman transferlerinin uygulanmasında, bütünsellik esas alınarak, tarımsal üretimin verimliliği ve sürekliliği sağlanacaktır.

- Tarımsal desteklemeler ürün, üretim bölgesi, verimlilik, kırsal kalkınma amaçları yönüyle bölgesel bazda ele alınarak, tarımsal destekleme uygulamaları ile amaçları arasındaki ilişki sürekli sorgulanarak güncellenecektir.
- Tarım Kanunu ile belirlenmiş olan; Gayri Safi Milli Hasıla'nın %2'si ölçüsündeki kaynağın her yıl mutlaka tarımsal destekleme amaçlı tarım sektörüne kullandırılmalıdır. Bu durum, Türk ekonomisi için bir yük değil, önemli bir itici güç olarak değerlendirilecektir.
- Üretim maliyetlerini dengeleyecek desteklemeler yapılmalıdır. Tarım ürünlerinin maliyetlerini düşürücü destekleme araçları etkin olarak kullanılacaktır. Tarımda maliyetleri düşürmek, öncelikle ÇKS'e kayıtlı her çiftçi için asgari ücret üzerinden ücret, vergiden arındırılmış mazot desteği verilerek, yenilenebilir enerjinin kullanımı teşvik edilecektir.
- Tarımsal girdilerin ulaşılabilir olmasını sağlamak amacıyla, tarımsal üretimde kullanılan tohum, gübre, mazot, tarım ilacı gibi girdilerin piyasaları yeniden düzenlenecek ve destekleme ödemelerine devam edilecektir.
- Tarım sigortası yaygınlaştırılarak çiftçilerimiz doğal afetlerin yol açtığı zararlara karşı düşük maliyetli sigorta olanaklarına kavuşturulacaktır. Tarım Sigortaları Kanunu değiştirilerek yoksul çiftçilerin sigorta primlerinin tamamı devlet tarafından karşılanacaktır.
- Üretim pirim ve destekler etkin bir şekilde uygulanacaktır. Üretim havzalarına göre öne çıkan ve mukayeseli üstünlüğe sahip ürünler üretim pirimi ile sertifikasyona dayalı üretim pirimi ile desteklenecektir. Bu yöntemle üretim havzalarında öngörülen ve ülkemizin öncelikle ihtiyacı olan ürünlerin üretimi teşvik edilirken, diğer taraftan üretimin iyi tarım ve organik tarım uygulamaları çerçevesinde Tarım ve Sertifikasyon Danışmanın nezaretinde üretilmiş olacağından sağlıklı ve güvenli gıdaya erişim de sağlanacaktır.

- Üretilen ürünlerde sırasal destek yerine; ülkemizin için özel olarak planlanmış bir primlendirme ve destekleme sistemine ihtiyaç vardır. Bu çerçevede “hedef fiyat”, “eşik fiyat”, “müdahale fiyatı” ve gerektiğinde “telafi edici fiyat” uygulamasına geçilecektir.
- Tarımsal destekler, temel olarak bileşimlerde doğrudan gelir ödemesi esaslarına göre gerçekleştirilmelidir. Çiftçi, ürettiği her üründen hak ettiği bedeli ve primi zamanında alacak, ürünü elinde kalma kaygısı duymayacaktır. Bu sürece Kooperatif Birlikleri ile Üretici Birliklerinin katkı ve katılımları mutlaka sağlanacaktır.
- İşletme ve yatırım kredisi desteği sağlanacaktır. Tarım İşletmelerimizin büyük bir kısmı küçük ve orta ölçekte olduğundan, her üretim döneminde işletme kredisine ve başta mekanizasyon olmak üzere diğer altyapı tedariklerinde yatırım kredilerine ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak, yapılan kredi destekleri çiftçinin yükünü değil, üretim ve verimlilik kapasitesini artırmalıdır. Ölçek işletmeciliğine uygun yapılmış veya yapılacak olan, tekniğine ve projeye uygun her türlü hayvancılık, bitkisel üretim, su ürünleri, kırsal turizm, ARGE, basınçlı sulama, tarımsal kalkınma kooperatiflerince hazırlanmış usulüne uygun projeli yatırımlara; %50 ile 100 arasındaki oranlarda hibe desteği sağlanacaktır. Ayrıca sübvansiyonlu kredi desteklerine devam edilecektir
- Ziraat Bankası, sadece bitkisel üretim, hayvancılık, balıkçılık, ormancılık ve gıda sektörüne yönelik üreticilere ve tarımsal sanayi işletmelerine hizmet sunan kamu ihtisas bankacılığı anlayışına yöneltilerek, tarımsal kredilere uygulanan faiz oranlarının üreticiye yük olmayacak düzeye çekilmesi sağlanacaktır.

Ürün İşleme, Depolama ve Pazarlama

- Ürün işleme, depolama ve pazarlama kapasitesi artırılabilecektir. Aracıların dışlandığı, üretici ve tüketici yararına çalışan pazarlama kanalları hayata geçirilecektir; Lisanslı Depoculuk sistemi yaygınlaştırılarak, üreticinin ürününü her an paraya çevirebileceği, teminat olarak kullanabileceği, lisanslı depolarda depolayıp fiyatın en uygun olduğu zamanda satabileceği bir yapı kurulacaktır.
- Özel sektörün yatırım ve işletim maliyetlerinin düşürülmesi için gerektiğinde Milli Emlak düşük kira bedelli arazi tahsisi yapacaktır. Soğuk hava ekipmanına sahip yurt içi ve yurt dışı taşımacılık yapabilen araç filosu

bu amaca uygun hızla büyütülecektir. Bunun için gereken vergi ve yatırım teşvikleri sağlanacaktır.

- Yurt içindeki tedarik zincirlerinin en etkin şekilde işletilebilmesi için bir Türkiye Lojistik Gözetim ve Yönetim Merkezi kurulacaktır.
- Özel sektörün yetersiz kaldığı durumlarda, kamu soğuk hava zinciri için gereken depolama, ekipman ve araç filosu yatırımlarını yapacaktır. Gerektiği durumlarda bu tesislerin işletmesini özel sektöre yaptıracaktır.
- Üretici birlikleri ve kooperatiflerin tedarik zincirine etkin birer oyuncu olarak katılmasının yasal, finansal ve organizasyonla altyapısı güçlendirilecektir
- Yaş meyve ve sebze de görülen yüksek kayıp oranları, soğuk tedarik zincir altyapısının desteklenip geliştirilmesi ile makul oranlara indirilecektir.
- Tarımsal işletmelerin modernizasyonu, depolama, işleme ve pazarlama altyapı kapasiteleri ekonomik ölçekte büyütülerek artırılabilecektir.
- Tarım ürünleri piyasası mekanizmaları düzenlenecektir. Çiftçi, ürettiği ürünü ya hemen alıcılara satmak, ya da imkânı varsa depolayarak uygun zamanda satmak zorundadır. Ülkemizde çiftçinin üretim kapasitesi genelde düşük ve işlerini borçlanarak sürdürdüğü, uzun süre dayanma gücü olmadığı için hasat zamanında ürününü hemen paraya çevirmektedir. Tarım ürünleri piyasasında bir yandan vadeli işlemler teşvik edilirken, diğer yandan müdahale kuruluşları ve çiftçi birlikleri etkin olarak devreye sokulacaktır.
- Depolama imkânlarının geliştirilmesi teşvik edilecektir. Müdahale alımı yapacak çiftçi birlikleri ve kamu kuruluşları vasıtasıyla tarım ürünlerinin depolama imkan ve kapasiteleri arttırılacaktır. Bu amaç için kırsal kalkınma yatırımlarını destekleme programları devam ettirilmelidir.
- Hal Yasası, üretici ve tüketici lehine tedbirler almak, sistemde belediyelerin rol ve işlevleri ile vergileme güçleri gözden geçirilerek, sistemin kayıt altına alınması ve laboratuvarlar aracılığıyla gıda güvenliğinin sağlayacak ve üretici ve tüketici arasındaki tedarik zincirine dâhil olan aracı sayısı azaltılacak şekilde gerekli yasal düzenlemeler yapılacaktır.
- Gıda güvenirliliği, tarladan çatala gıdanın izlediği süreçler, tüketicinin gıda güvenliğinin korunması amacıyla gıda kontrol ve denetim faaliyetlerinin düzgün ve zamanında yapılması için; Yeminli Gıda Müşavirliği sistemi kurulacaktır.
- Tarımda çok kapsamlı bir dönüşüm programı yaşama geçirilecek ve Türkiye'nin tarım ve hayvancılıkta dış açık veren değil, dünyanın önde gelen

dış satım gücüne sahip ülkelerden birisi konumuna gelmesi sağlanacaktır. Türkiye'ye "kendi kendine yeter olma" özelliği yeniden kazandırılacaktır.

- Tarım ilaçlarının, çevre ve canlı sağlığına zararlarını ortadan kaldırmak ve Bitki Gelişimini Düzenleyicilerin bilimsel veriler ışığında kullanımını sağlamak için; Bitki Sağlığı ve Gelişimine dair ilaç ve preparatların reçete ile satılması zorunlu hale getirilecektir.

Hedefimiz ilk 5 yılın sonunda ana tahıl ürünlerinin tamamında yeterlilik oranlarının %100 seviyesine çekilerek, işlenmiş ve işlenmemiş tarım ürünlerinde verilen dış ticaret açığının, dış ticaret fazlasına dönmesidir. Bunun yanısıra artan üretim ve iyileştirilen tedarik altyapısı ile gıda enflasyonunun 5 yılın sonunda kalıcı olarak düşürülmesi hedeflenmektedir.

Tarım sektöründe alacağımız tedbirler ve uygulamaya koyacağımız kısa dönemli projelerle, Tarımda İlk beş yıl içerisinde; toplamda yüzde 20-25 büyümek, idari, yasal ve mali yapıların tamamını kurgulayıp hayata geçirmek, tarımda çalışan nüfusa en az % 10 ek istihdam yaratmak, ölçek verimliliğinde yıllık ortalama en az % 5 reel artış ve çiftçi gelirlerinde toplam olarak yaklaşık "50 Milyar TL" ek artış sağlamak hedefimizdir.

ORMAN VE ÇEVRE

Orman

Ülkemize ve tüm insanlığa sağladığı maddi ve fonksiyonel faydaları nedeniyle, ormanların korunması, iyileştirilip geliştirilmesi ve varlıklarını sonsuza kadar sürdürülmeleri temel yaklaşımından hareketle, ormanlarımızı biyolojik ve teknik özellikleriyle ekolojik denge içerisinde sürdürülebilir bir orman yönetim anlayışıyla ele almak, maden, enerji, ulaşım ve su izinleri başta olmak üzere, ormanlar ve ekosistemin üzerinde telafisi imkansız tahribatlar yaratan her türlü faaliyeti, üstün kamu yararı ilkesi çerçevesinde değerlendirmek zorundayız.

Ormanlarımızın çevre kirliliğinin önlenmesi su rejimini düzenleyici fonksiyonunu unutmadan, çölleşme ve toplum sağlığını dikkate alarak, havza bazında toprak muhafaza ve endüstriyel amaçlı ağaçlandırma çalışmalarına, ülkesini ve dünyayı tanıyan yetişkin, uzman kadroların önderliğinde, milletimizin içten katılımı ve birlikte sürdüreceği çalışmalarla; verimsiz ormanların tamamı verimli hale getirmek ve erozyon sorununu kökten çözmek kararlılığımızdır.

Bu kapsamda orman köylülerimizle olan ihtilafların giderilmesi, orman ürünlerine olan ihtiyacın büyük ölçüde kendi kaynaklarımızdan karşılanması, doğa orman ekosistemlerinin yangınlara karşı korunmasına yönelik tedbirlerin alınması, mevcut doğal ormanların zenginliğinin artırılması, Partimizin temel politikasıdır.

Bu amaçla,

- Ormanlar ve ekosistemi üzerindeki her türlü faaliyete yönelik izinler, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, meslek odaları ve baroların da yer alacağı bağımsız üstün kamu yararı tespit komisyonları tarafından karara bağlanacak, bu komisyonların kararları bağlayıcı olacaktır. Korunan alanların statüleri tekrar belirlenerek ekolojik değerleri yüksek olan mutlak koruma alanlarında hiçbir izin ve üretim faaliyetine konu edilemeyeceği yasal olarak düzenlenecektir.
- Ormanların korunması, sınır ve mülkiyet durumundaki belirsizliklerin giderilmesi amacıyla, halen kadastrusu yapılmamış ormanların kadastro işlemi kısa sürede tamamlanacaktır. Evvelce arazi üzerinde kadastro çalışması yapılmasına rağmen çok çeşitli noksanlıkları nedeniyle ilan ve tescil işlemleri gerçekleştirilemeyen yerlerin bu eksiklikleri hızla

giderilecektir. Orman kadastrounu idame ettirebilmek için hava destekli izleme sistemi oluşturulacaktır.

- Arazöz, dozer, greyder gibi araçların, senenin yalnızca belli mevsimlerinde değil, tüm yıl boyunca çalıştırılmaları sağlanacak, yangınlarla havadan mücadelede gerekli olan hava araçları konusu kalıcı çözüme kavuşturulacaktır. Yangın söndürme ekiplerinde çalışan işçilerin seçiminde ekip sorumluluk alanındaki orman köyü muhtarlarının da söz sahibi olmaları sağlanacaktır.
- Ormanların geliştirilmesi ve genişletilmesi amacıyla özel ağaçlandırma mevzuatı özendirici hale getirilecek, katılımcı bir yaklaşımla verimsiz ormanlar kısa sürede imar ve ıslah edilecektir. Orman Genel Müdürlüğünün döner sermaye faaliyetleri sonucu elde olunan karları hızla ve münhasıran yeni ağaçlandırma faaliyetlerinde kullanılacaktır.
- Orman fidanlıklarının üretim kapasitesi artırılabilecektir. Yeryüzündeki hızlı gelişen türler ekolojik istekleri açısından kapsamlı bir değerlendirmeye tabi tutulacak, Ülkemizde yetiştirilmesi mümkün olanlar ile gerek kamu gerek özel arazilerde geniş çaplı endüstriyel ağaçlandırmalar yapılacaktır.
- Her yıl 150.000 hektar ağaçlandırma ve 150.000 hektar erozyon kontrolü çalışmasına yetecek miktarda kaynak oluşturulacaktır
- Sahipli arazilerde yapılan özel ağaçlandırmalar sonucu elde olunan ürünlerin kıymetlendirilmesi sırasında karşılaşılan ve arazi sahibini ağaçlandırma yaptığına nerede ise pişman eden tüm engeller kaldırılacaktır.
- Orman Kaynaklarından Halkın Daha Etkin biçimde Yararlanmasını Sağlamak Amacıyla, ormanlarını koruyan her köyün kendi sınırlarındaki ormanlardan kendileri yararlanması ilkesi esas alınacaktır
- Ormanlardan yapılan üretim ve kıymetlendirme çalışmalarına ilişkin mevzuat değiştirilecek, elde olunan ürünlerden halkın ve ulusal ekonominin daha büyük yarar temin etmesi sağlanacaktır.
- Ormanlardan elde olunan odun dışı ürünlerin, sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde orman köylülerince üretilmesi sağlanacak, odun dışı ürün veren orman ağaçlarından yararlanma hakkı, ağaçların bakımlarını yapmaları kaydıyla ilgili köylülere verilecektir.
- Orman sahasının daraltılmasına kesinlikle izin verilmemesi temel ilkemizdir. Ancak ormancılık amaçları dışındaki faaliyetler için tahsis edilmeleri çok zaruri ve çok yüksek kamu yararı durumları dışında kullanılmasında, tahsis işlemleri mutlaka rayiç bedeli alınmak suretiyle

yapılabilecektir. Bu işlemler sonucu elde olunan gelirler sadece orman varlığının çoğaltılması ve ilgili orman köylülerinin kalkındırılması amacıyla kullanılabilir.

- Orman köy ilişkilerinin geliştirilmesi ve orman köylülerinin kalkındırılması amacıyla, orman vasfını yitirdiği gerekçesi ile orman sınırları dışına çıkarılan sahalara (2-B sahaları); ekosistemin korunmasını ve toplumun yararını gözeterek, özel çıkar amacıyla yeni sahalara tahribini özendirilmeyen düzenlemelerle kıymetlendirilecektir. Ormanların korunması ve yönetiminde yerel halkın söz sahibi kılınmaları sağlanacaktır.
- Milli Parklar gibi özel Korunan alanlar kapsamına alınan ormanlarda hak ve menfaat kaybına uğrayan köylülerin bu kayıpları Orman Genel Müdürlüğü Döner sermaye bütçesinden yapılacak ödemelerle telafi edilecektir.
- Orman içi dinlenme yerlerinin sayısı artırılacak, giriş ücretleri ile bu gibi yerlerde yapılacak tesislerden elde olunacak gelirler, tesislerin bekçilik ve temizlik giderleri karşılığında yerel köylülere bırakılacaktır.
- Araştırma, Eğitim ve Bilinçlendirme Çalışmalarının Geliştirilmesi Amacıyla, Orman Fakültelerinin desteğinde, ormancılık araştırma birimlerinin oluşturulması ve ormancılık araştırma birimlerinin personel ve donanım ihtiyaçları karşılanacaktır.
- Ormanların korunması ve orman yangınlarının önlenmesi konusunda aslolanın eğitim olduğu gözetilerek, milli eğitim müfredatında, uygulamalı olmak şartıyla, etkili değişiklikler yapılacak, toplumun bu konudaki bilinç düzeyini artırmak için görsel ve yazılı medya ile sosyal medya etkin olarak kullanılacaktır.
- Ayrıca önleyici hukuk etkin hale getirilerek, orman yangınlarının söndürülmesi mücadelesi başarı olarak gösterilmeyecek, orman yakma ve tahribi konusunda caydırıcılık ve bilinçlendirme ile önceden önleme sağlanacaktır.

Çevre

Doğanın korunmasına ilişkin temel amacımız; geçmişten miras aldığımız doğal çevreyi bozmadan ve kirletmeden kullanarak, gelecek nesillere daha iyi korunmuş ve geliştirilmiş bir şekilde bırakmaktır. Nüfus artışına bağlı olarak ortaya çıkan beslenme, barınma sorunları yanında doğaya duyarız sanayileşme, azalan canlı

türleri ve artan kirlilik dünyamızın ve dolayısıyla ülkemizin geleceği açısından bir tehdit oluşturmaktadır.

Doğanın korunması, Devletin ve vatandaşların ortak sorumluluğu olduğunu kabul ederek, tüm insanlığın ortak yaşam alanı haline gelen, sadece insanlar için değil yeryüzünde yaşayan tüm canlılar için temiz ve sağlıklı bir dünyanın oluşturulması ve toprağı, suyu, havayı kirleten her türlü kirlilik kaynağının denetim altına alınması için, bölgesel ve küresel işbirliğinin gerekli olduğuna inanıyoruz

Çevre politikamızın temelini, “İnsan odaklı sağlıklı ve dengeli yaşam hakkı” oluşturmaktadır. Bu itibarla, kalkınma politikaları ile çevre politikaları ve uygulamaları arasında uyum sağlanarak, tüm canlıların geleceğini yakından ilgilendiren doğanın ve doğal dengenin korunması için yapılacak makro ve mikro ölçekli ekosistem planları ile son yıllarda hızla tahrip olan ekolojik dengenin yeniden tesisini sağlarken, ülkemiz bazında uygulanacak bu politikaları uluslararası girişimler ile globalleştirilmeye çalışacağız.

Bu amaçla,

- Ekolojik dengenin korunması her türlü faaliyette esas alınacak, tüm sektörlerimizin iklim değişiminden zarar görmemesi için STK’lar ile birlikte adaptasyon çalışmaları yapılacaktır.
- Biyolojik çeşitliliği azaltan her türlü unsurla mücadele edilecektir.
- Sanayileşme, şehirleşme, karayolları, ulaştırma, madencilik, enerji ve sulama yatırımları doğal çevreyle birlikte ele alınacaktır.
- Temiz ve sağlıklı çevrede yaşama hakkı insan hakkı olarak değerlendirilecektir. Tarım, hayvancılık, sanayi, ulaştırma, denizcilik, iletişim, turizm, hizmetler ve diğer sektörlerde, “Yerel ve küresel ısınma ve kirlenme” ye yol açan; ilaç, hormon ve kimyasalların kullanımına kesin sınırlamalar ve yaptırımlar getirilecek, etkin, verimli ve sürekli bir “Denetim Sistemi” oluşturulacaktır.
- Çevre Politikalarımız, uluslararası çevre politikaları ile uyumluluk arz edecek. Uluslararası ve ikili sözleşmelere; Özellikle B.M Cenevre Sözleşmesi, Ozon tabakasının korunmasına dair Viyana sözleşmesi, Sera gazlarının azaltılması ve İklim değişikliğine ilişkin Kyoto protokolü, Paris Anlaşması ve sair sözleşme konferans bildirimlerinde ülkemizin hak ve sorumluluklarını, insanlık çıkarı doğrultusunda yerine getirmeye devam edecektir.

- Sağlıklı bir çevrede yaşama hakkının, bütün canlıların da hakkı olduğu anlayışı ile; partimiz sürdürülebilir çevre, sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir refah ve mutluluğu birlikte değerlendirecektir
- Çevreyi, “Koruma-kullanma-geliştirme ve iyileştirmede”, kamu kurumları, özel sektör ve sivil toplum örgütleri, yerel yönetimler, eğitim kurumları, üniversiteler, meslek odaları, sendikalar, vakıf ve derneklerle işbirliği ve gerekli koordinasyon sağlanacaktır
- Çevreye zarar veren HES Projelerinin tespit ve denetimi sağlanırken, yeni kurulacak HES projelerinin, çevreye olan etkileri sadece işletme bazında değil aynı havzada yer alacak bütün HES projelerinin toplu olarak çevreye etkileri değerlendirilerek izin almaları sağlanacaktır.
- Partimiz çevreyi kirleten öder prensibini benimser. Bu prensibe, yasal ve uygulamaya yönelik tedbirler ile merkezi ve yerel denetimlerle işlerlik kazandırılacaktır.
- Sivil toplum örgütlerini özendirici ve ödüllendirici politikalarla teşvik edilecektir. Partimiz; “**Çevre-İnsan-Kalkınma-Refah**” dengesini esas kabul eder. Bunun için, kalkınmada çevreyi bir maliyet olarak görmez. Sürdürülebilir kalkınmanın temel ögesi, temiz ve yaşanabilir bir çevre olduğu bilinciyle, çevreyi kirletenlere ve kirletici unsurlara karşı en ağır ve caydırıcı yaptırımlar uygulanacaktır.
- Toplumsal çevre hassasiyet oluşturmak için çevre bilinci ilkokuldan itibaren geniş kapsamlı ve uygulanabilir olarak müfredat programlarına yerleştirilecektir. Milli eğitim müfredatları zenginleştirilerek ekolojik yenilikçi doğaya dost prosesler yaşamın bir parçası haline getirilecektir..
- Mevcut ÇED Yönetmeliği yeniden ele alınarak, yapılacak düzenlemelerle etkin hale getirilecektir.

TURİZM

Turizm, 30 ayrı sektörü doğrudan etkileyen, geliştikçe diğer sektörlerin gelişimine de katkı yapan lokomotif bir sektördür. Turizm geliri, ödemeler dengesi-cari işlemler dengesi açısından da yüzde yüze yakın net döviz girişi sağlayan en önemli kalemdir.

Türkiye, tarihi ve kültürel mirasıyla, doğal güzellikleri ve uzun sahil şeridiyle, aynı anda 4 ayrı mevsimin yaşandığı eşsiz coğrafyasıyla ve geleneksel konukseverlik anlayışıyla, turizm potansiyeli en yüksek ülkelerden biridir.

Türkiye bu denli önemli ekonomik potansiyelini, plansızlık dolayısıyla kullanamamakta, yılların birikimi olan mevcut potansiyel de Türkiye'nin güvenlik açısından riskli ülkeler arasına sokulmasıyla heba edilmektedir.

Turizm sektörünün ekonomiye katkısı sadece yatırımlarla ve iyi hizmet ile sağlanamaz. Uygulanacak barışçı dış politika ve etkili güvenlik politikaları da turizm sektörünün olmazsa olmaz faktörleri arasındadır.

Turizm sektöründeki potansiyeli sürdürülebilir kılmak, çevrenin, doğal dengenin ve tarihi-kültürel varlıkların korunmasına bağlıdır.

Partimiz, çevreyi ve doğanın dengesini tahrip etmeden, tarihi ve kültürel değerleri koruyarak iç ve dış turizm hareketleriyle bu potansiyelin etkili bir biçimde kullanılması için gereken önlemleri alacaktır.

Ülkemiz turizm sektörü, turizmi çeşitlendirmek, turistik yoğunlaşmayı zamana ve mekâna yaymak konusunda da eşsiz bir avantaja sahiptir. Bu çerçevede, 4 mevsime yayılmış, klasik sahil turizminden kongre turizmine uzanan çeşitliliği hedef alan sürdürülebilir turizm politikaları oluşturacaktır.

Turizmde, doğal ve kültürel değerlerin koruma-kullanma dengesini gözeterek ve nitelikten ödün vermeden sürdürülebilir bir büyümeyi gerçekleştirmek ve uluslararası rekabet gücünün artırılmasına yönelik, toplam turistik arzı ve kaliteyi, potansiyel talebi tatmin edecek şekilde hızla geliştirmek ve ülkemizi etkin hale getirecek tanıtım kampanyalarını genişleterek sürdürmek, Partimizin turizm sektörüne yönelik temel ilkelerini oluşturmaktadır.

Bu amaçla,

- Doğal ve kültürel değerlerin ve çevre kalitesinin yükseltilerek ekolojik dengenin korunması ve kaynakların, koruma-kullanma dengesine önem

verilerek kullanılması gibi sürdürülebilir turizm gelişim ilkeleri hayata geçirilecektir.

- Kaynakların kullanımında çok yönlü, entegre fiziksel planlar yapılarak, çevre sorunları, çarpık yapılaşma, betonlaşma, çarpık kentleşme, kaynakların, kötü ve dengesiz kullanımı ve ekolojik dengenin bozulması önlenecektir.
- Turizm gelişiminin dengeli kalkınmaya uygunluğu sağlanacaktır. Turizm sektörü, dengeli kalkınmaya katkıda bulunacak; ekonomik, sosyal, kültürel etkilerinden en yüksek düzeyde yararlanılacak ve ülke sathında olanaklar ölçüsünde yaygınlaştırılacak şekilde geliştirilecektir.
- Belediye sınırları dışındaki alanlarda alt yapının geliştirilmesi ve işletilmesi, çöp toplama imha vs. hizmetlerin yürütülmesi için gerekli örgütsel yapılar kurulacak ve bu yönde gerekli tedbirler alınacaktır.
- Turizmin çeşitlendirilmesine devam edilecektir. Türkiye'nin çeşitlilik arz eden yüksek turizm potansiyeli, çekicilik öğeleri, doğal, kültürel değerleri ile tutarlı olarak çeşitlendirilerek ülke genelinde yaygınlaştırılacaktır
- Turizm endüstrisinin verimliliği artırılacaktır. Turizm endüstrisinin sağlıklı bir şekilde yapılandırılması ve verimliliğinin artırılması için, gelişimi pazar gerçeğine dayandırılarak, arz-talep ve kalite-fiyat tutarlılığı sağlanacaktır.
- Toplam kalitenin iyileştirilmesi, yükseltilmesi sağlanacaktır. Bugün tüketicinin tatmini için turizm endüstri tesis ve işletmelerinin kalitesinin iyi ya da yüksek olması yeterli değildir. Geniş anlamda çevreden, kültürel ve doğal değerlerden, en küçük ayrıntılara kadar destinasyon kaliteleri, belirli program çerçevesinde iyileştirilecek, yükseltilecektir.
- Zamanı boşa geçirecek rötarlar, organizasyon aksaklıkları önlenecektir.
- Sektör dünya turizmindeki değişikliklere göre yönlendirilecek, yapılandırılacak ve geliştirilecektir. Kitle turizminde kaliteyi düşüren pazarlama teknikleri ve konaklama seçenekleri dünya turizminin eğilimleri doğrultusunda gözden geçirilecek; rekabetin sağlanmasında hizmetin daha ucuza sunumundan ziyade, hizmet kalitesi itibarıyla markalaşmış turizm bölgeleri oluşturulması esas alınacaktır.
- Mevcut turizm merkezlerinin iyileştirilmesi, hizmet kalitesinin yükseltilmesi, kültürel etkinlikler, kongre – konferans, rekreasyon, eğlence olanakları geliştirilmesi, gerekli altyapı ve tesisler bir program dahilinde gerçekleştirilecektir.

- Tarih ve kültür varlıklarımız ile inanç turizmine esas yapı ve varlıklar, insanlık mirası anlayışı içinde, korunmak suretiyle ekonomik faaliyetlere açılacaktır.
- Ülkemizin sağlık sektöründeki kurumsal kapasitesi ve yetişmiş nitelikli sağlık insan gücü zenginliği dikkate alınarak, başta termal kaynakları olmak üzere sağlık turizmini güçlendirici politikalar geliştirilecektir.
- Son yıllarda ulaşım olanaklarının da gelişmesiyle tedavi amaçlı Türkiye'ye gelişlerin artması turizm açısından değerlendirilecek, yine son yıllarda giderek yükselen kongre turizmi, kruvaziyer turizmi, yat turizmi ile trekking ve rafting gibi alternatif spor dalları başta olmak üzere spor turizmi, ayrı başlıklar halinde sürdürülebilir turizm politikalarının unsurlarını oluşturacaktır.
- Turizm eğitimi, sektörün ihtiyaı olan istihdam ve eğitim ilişkisi kurularak bir sistem dahilinde yürütülecektir. Turizm eğitiminin yaygınlaştırılması ile işgücü kalitesi artırılabilecek ve sektörde serfitekasyon sistemi etkin bir Şekilde uygulanacaktır.
- Partimiz, her yıl bir turizm bölgesinde olmak üzere; üniversitelerin, sivil toplum kuruluşlarının, sektörün ve bakanlık yetkililerinin katılımı ile turizm Őuraları yapılacak, turizmin sorunları ve çözümüne ilişkin politikalar geliştirilecektir.

MİLLÎ EĞİTİM

Eğitim, bir milletin yaşam standardını, tutum ve davranış kalitesini, bilimsel ve ekonomik düzeyini oluşturan hayat boyu devam eden bir öğretilme sürecidir. Eğitim, aynı zamanda bireye milli, manevi, ahlaki, insani ve evrensel değerlerin aktarılma alanıdır. Yurttaşlar arasında milli birlik ve bütünlüğü sağlayacak olan eğitimidir. Bu önemli işlevi sebebiyle eğitim, çağdaş devletin öncelikli işidir.

Milli eğitim sistemimiz son yıllarda siyasi iktidarın, toplumu kendi zihniyetine göre yönlendirmek ve yeni nesilleri kendi dünya görüşüne göre yetiştirmek amacıyla bütünüyle değiştirilmiştir. Cumhuriyet'in kuruluş felsefesi, Atatürk ilkeleri ve Milli Eğitim Temel Kanunu ile çelişen bu değişiklikler, hem bilimsellikten ve pedagojik gerçeklerden uzak, hem de toplumda kutuplaşmayı arttıracak mahiyettedir. Bunun için milli eğitim sistemimiz, ülkemizin ve küreselleşen dünyanın şartlarına, toplumumuzun ortak paydalarına, bilimsel ve teknolojik gelişmelere göre yeniden yapılandırılmalıdır.

Devlet, örgün ve yaygın eğitimin her safhasında, eğitim-öğretim birliği ilkesinden hareketle tüm yaş ve seviye grubundaki öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetlerine göre çağdaş bilgi, beceri ve olumlu davranışlar kazandırıp hayata ve mesleğe hazırlamakla yükümlüdür.

Eğitim ve öğretimin bütün kademelerinde, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, O'nun ilke ve inkılâplarını benimsemiş, milli birlik ve bütünlük içinde, toplumun refahı ve mutluluğu ile ekonomik, teknolojik, bilimsel, sosyal ve kültürel kalkınmayı hedefleyen ve Türk Milletinin layık olduğu çağdaş ve saygın bir konuma ulaşmasını esas alan bir eğitim anlayışı hayata geçirilecektir.

Partimiz demokratik değerleri özümsemiş, özgür ve eleştirel düşünebilen, birlikte yaşama ve birlikte çalışma becerileri gelişmiş, problem çözme, araştırma, sorgulama, teknolojiyi etkili kullanma ve girişimcilik becerileri ile analiz, sentez ve değerlendirme yetkinliklerine sahip bireylerin yetiştirilmesini sağlayacak bir eğitim anlayışını benimsemiştir.

Ülke olarak geleceğe inançla bakmak ve yürümek ancak eşit, adil ve kaliteli bir eğitimle mümkün olacaktır. Eğitimin insanı odağa alan amacı giderek unutulmuş,

eğitim sistemi s¼rekli olarak kademeler arası geçiş ve sınavlar odağında s¼zde reformlarla yeniden d¼zenlenmeye çalışılmıştır.

Bu maksatla;

- Eğitim, bir sistem b¼t¼nl¼đ¼ içinde ele alınmalı, okul ¼ncesinden y¼ksek¼đretime kadar toplum refahı ve ekonominin değişen talepleri arasında dengeyi sağlayacak şekilde dinamik ve esnek bir yapıya kavuşturulmalıdır.
- T¼rkiye'nin eğitim konusunda ¼nemli sorunlarından birisi belirgin bir eğitim felsefesinin olmayışıdır. Bu noktadan hareketle, insan odaklı bir eğitim felsefesinin oluşturulması ve uygulanması sağlanacaktır.
- Eğitim politikalarının partiler ¼st¼ belirlenmesi sağlanacak, Eğitim Planlama ve Koordinasyon Kurulu oluşturularak t¼m paydaşların katılımı sağlanacak ve b¼ylece milli ve uzun vadeli politikalar oluşturulacaktır.
- Kadınların eğitimine ¼ncelik verilerek ve Cumhuriyetin ilk yıllarında etkin bir şekilde yapılan yaygın eğitim programları uygulanacaktır.
- Eğitim y¼neticiliđi seçimi ile ilgili şartlar nesnel kıstaslara uygun olarak d¼zenlenecek ve hem bakanlığın merkez ve taşra teşkilatlarında hem de okullarda kadın y¼netici sayısının artırılması sağlanarak, kadın ¼đretmen sayısının y¼netim kadrosuna yansımadaki oransal dengesizlik giderilecektir.
- ¼đretmen yetiştirme sistemi yeniden ele alınarak; Milli Eğitim Bakanlığı ile eğitim ve diğer fak¼lteler arasındaki etkileşim g¼çlendirilecek, ¼đretmen yetiştirme programlarındaki bilimsel ve idari kopukluklar ortadan kaldırılarak, çağdaş, mill¼ değerlerin bilincine varmış; mesleki gelişimine ¼zen g¼steren, eleştirel d¼ř¼nen, ¼đrenci merkezli etkinlikler hazırlayan, uygulayan, tartıştıran, değerlendiren ve y¼nlendiren, d¼nyayı ve ¼lkesini kavramış, Milli Eğitim Temel Kanunundaki amaçları ilke edinmiş ¼đretmenler yetiştirilecektir.
- ¼đretmen adaylarına ve ¼đretmenlere mesleğin niteliğinin y¼kseltilmesi için hizmet ¼ncesi ve hizmet içi eğitim programları yeniden yapılandırılacaktır. Eğitim kurumları ve kadroları, rehberlik ve g¼zetim y¼n¼nden bilimsel esaslar çerçevesinde denetlenecektir.
- Akademik, mal¼, sosyal ve idar¼ d¼zenlemelerle ¼đretmenlik, saygın ve cazip bir meslek haline getirilecektir. Bu konuda 1848'de kurulan D¼r¼'l-Muallim¼n ile 1870'te açılan D¼r¼'l-Muallim¼t'tan Cumhuriyet d¼nemindeki İlk ve Y¼ksek ¼đretmen Okullarına kadar gelen T¼rk eğitimindeki tarihi tecr¼beden ve birikimden yararlanılacaktır.

- Eğitim-öğretimin her kademesinde dil becerisini geliştirmek için, öğrencilerin Türkçeyi doğru, akıcı ve güzel şekilde kullanmalarına özen gösterilecektir.
- Yabancı dil öğretiminde başarı ana dil becerisinin yeterliliğine bağlıdır.
- Türkçenin kitle iletişim araçlarında, bilim, sanat, ticaret ve hayatın bütün diğer alanlarında estetik seviyede güzel kullanımı ve işlenerek gelişip zenginleşmesinin yanı sıra, bilim ve iletişim dili olması için paydaş kurum ve kuruluşlarla birlikte her türlü çaba gösterilecektir.
- Türkçeyi yozlaştırıp ihmal edici her girişim ve faaliyetin, Türk Milli Eğitiminde sadece bir eğitim dili meselesinden olmaktan öte devletin beka ve milli güvenliğine bir tehdit olarak değerlendirilip, Anayasanın ilk dört maddesi ile 42. Maddesine uygun davranılması için gerekli hassasiyet gösterilecektir.
- Yurt dışındaki Türkler, Türkiye'nin tabii lobileridir. Türkçenin iletişim dili olarak yaygınlaştırılması için TRT Eğitim ve Çocuk kanallarından “Türkçe Öğreniyorum” programının yanı sıra Türk Milli Kültürü ile ilgili belgesel, yarışma, dizi vb. programlar hazırlanacak, eğlence ve spor etkinliklerinin de yer alacağı yaz okulları açılacaktır.
- Yurt dışında yaşayan Türk çocuklarının kültürel kimliklerini korumaları ve geliştirmeleri için öğrenci değişim programları gibi diğer yaygın ve örgün eğitim imkânları da artırılacaktır.

Okul Öncesi Eğitim:

Çocukların sağlıklı şekilde zihinsel, duygusal ve bedensel gelişimlerini sağlamak, anadil becerisi ve şuuru ile güven duygusunu geliştirmek, hayata ve eğitim sürecine hazırlamak için okul öncesi eğitim devlet desteğinde ve gözetiminde çağdaş yöntemlerle yapılacaktır.

Erken çocukluk döneminde çocuğun gelişiminin yeterince desteklenmemesi, toplumun refah düzeyi yüksek olan kesiminden gelen çocuklarla, görece refah düzeyi daha düşük kesiminden gelen çocuklar arasında, daha ilkokula başlamadan gelişim farklılıkları oluşmasına sebep olmaktadır. Bu fark ilkokul ve ortaokul yıllarında giderek artarak hayat boyu devam etmektedir.

- Eğitimde adaletin sağlanmasında en kritik dönem erken çocukluk eğitimi dönemidir. Eğitimde adaletin sağlanması için, öncelikle eğitime erişim imkânları kısıtlı olan kesimlerden başlamak üzere, tüm çocukların gelişimini

destekleyecek Erken çocukluk bakımı ve Eğitimi Programını hayata geçirecektir.

- Erken çocukluk bakım ve eğitimi programı, her ailenin temin etmekte güçlük çektiği veya temin etme imkânının olmadığı, insani koşullarda sağlık ve beslenme desteği ve her çocuğun fiziksel, duygusal ve bilişsel gelişimini destekleyecek bir ortam sağlayacaktır.
- Okul öncesi eğitim kadrosu ve fiziki imkânlar devlet tarafından sağlanacaktır.
- Okul öncesi eğitim, çocuğun ailesinin ve yaşadığı çevrenin imkânları ile annenin çalışıp çalışmadığı göz önüne alınarak düzenlenecek, çalışmayan annelere bu konuda katkı sağlanacaktır.
- Erken çocukluk bakımı ve eğitimi programı; 18 ay ve üzeri, ilkokula başlama yaşına gelmemiş tüm çocukları kapsayacaktır. Programın uygulanması kadın nüfusun işgücüne katılımını da kolaylaştıracaktır. Ayrıca, her anneye doğum izninin bitiminden itibaren çocuk bakım desteği ve güvencesi sağlanacaktır.
- Okul öncesi eğitim ile ilgili gerekli aile eğitimleri verilecek, okullaşma oranı anlamlı bir şekilde arttırılarak OECD ülkeleri düzeyine çıkarılacak, kurumların fiziki şartları iyileştirilecek, okul öncesi eğitim programları yaş düzeylerine göre düzenlenecek, bu programlar okula hazırlık değil yaşama hazırlık bağlamında yeniden geliştirilecektir.

Temel Eğitim:

Zorunlu eğitim kapsamındaki öğretim programları bir toplumsal mutabakat metni olmak zorundadır. Bu kapsamda öğretim programları güncel siyasetin etkilerinden arındırılacak, bilimsel bilgi ve ilkeler çerçevesinde yeniden düzenlenecektir.

Toplumun bir arada tutan ortak değerlerimiz ile evrensel değerleri merkeze alan, yaşama dayalı, bilimsel aklın gereklerine yer veren bir öğretim programı oluşturulacaktır.

- Uygulanmaya devam eden on iki yıllık zorunlu ve kesintisiz temel eğitim, toplam kalite bakımından gelişmiş ülkelerle yarışabilir seviyeye getirilecektir. Sık değişen ve sonuçları bakımından paydaşlarını memnun etmeyen ilk, orta, lise ve dengi eğitim-öğretim kademeleri, öğretim programları uygulamaları, ders geçme ve sınav sistemleri, okul-aile işbirliği ve rehberlik hizmetleri birey, aile ve ülkemizin ihtiyaçları çerçevesinde, başta pilot okul uygulamalarıyla yeniden değerlendirilecektir.

- Büyük şehirlerdeki kalabalık ve nüfusu daha az olan yerleşim birimlerindeki birleştirilmiş sınıf ile ikili eğitim uygulamaları fiziki kapasitenin artırılmasıyla düzenlenecek, başta ihtiyaç duyulan bölgeler olmak üzere, eğitim ve konaklama standartları çağdaş seviyeye yükseltilmiş öğrenci yurtları yaygınlaştırılacaktır.
- Temel eğitim, incelemeye, gözleme, deneye dayalı, öğrencilerin ruhsal ve fiziksel gelişimlerini artırmaya yönelik spor, sanat ve kültürel etkinliklerin daha fazla yer aldığı, hür düşünmeye sevk eden, bireysel farklılıkları gözetken ve programlar arası esnek geçişlerin olduğu bir dönüşümle yeniden şekillendirilecektir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında bilgi ve iletişim teknolojisi altyapısı geliştirilecek, öğrenci ve öğretmenlerin bu teknolojileri kullanma becerileri artırılacaktır.
- Öğretim programlarının hazırlanmasında ve uygulanmasında öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alacak bir yaklaşım benimsenecektir.
- Öğrenim çağındaki bütün engelli öğrencilerin okula erişimi gerçekleştirilecektir. Özel eğitim gerektiren bu çocuklar için, bütünleştirici eğitimlerle toplumdan ve akranlarından soyutlanmadan, başkalarına bağımlı olmadan, eğitim öğretimlerine devam edebilecekleri ve yaşamlarını sürdürebilecekleri bir eğitim ortamı sağlanacaktır. Bu amaçla, engelli öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve potansiyellerine uygun eğitim öğretim uygulamaları için yeterli fiziki tesis ve donanım temin edilecektir.
- Özel yetenekli öğrenciler için özel destek programları uygulanacaktır. Özel yetenekli öğrencilerin akademik gelişimleri yanında, duygusal, kültürel ve toplumsal yönleriyle de dengeli şekilde gelişimlerini sağlayacak programlar hayata geçirilecektir.
- Bilim ve sanat merkezleri, ülkemizin ve insanlığın beklentilerini karşılayacak şekilde ideal gelişim modellerinin prototipleri olarak yapılandırılacaktır.
- Üstün zekâlı çocuklar eğitimleri boyunca takip edilip geleceğe hazırlanmaları sağlanacaktır.
- Temel eğitimin lise ve dengi okul programları ile yükseköğretimin programları birbirini tamamlar hâle getirilecektir.
- Yabancı dil öğretimi, seviye grupları dikkate alınarak programlanıp çağdaş yöntemlerle başarıya odaklanarak yürütülecek, geleneksel yöntem ve teknikler yerine bilişim teknolojilerinin sunduğu yeni imkânlar etkili bir şekilde kullanılarak iletişimsel bir yaklaşım esas alınacaktır.

- Ulusal ve uluslararası sınavlarda başarının artırılması için öğretim programları, kazanımların bütün halinde öğrencilere uygulanıp uygulanmadığı, sınavlar ve sınav sonuçlarının ölçülüp değerlendirilmesi bilimsel ölçütlerle ele alınacak ve yeniden yapılandırılacaktır.
- Kamu ve özel sektörün eğitim için aktardığı kaynaklar, Türk Milli Eğitim Politikaları doğrultusunda titizlikle verimli şekilde sarf edilecektir. Eğitimde yasalarda öngörülen fırsat eşitliği sağlanacaktır. Maddi bakımdan yardıma muhtaç öğrenciler için devlet burs ve parasız yatılılık imkânları ihtiyacı karşılayacak düzeye getirilecektir.
- Milli eğitim sistemi içinde merkez teşkilatı ile il ve ilçe düzeyinde yönetici atama ve görevlendirmelerinde uzmanlık ve liyakat esas alınacaktır.
- Okul yöneticisi olmanın liyakat ve eğitime dayalı şartları belirlenecek ve okul yöneticilerinin atanmasında bilimsellik, objektiflik, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri esas alınacaktır.

Özel öğretim kurumları:

Bu kurumlar, nesnel eğitim ölçütleriyle denetlenmeye hazır, salt ticari kaygılar taşımayan, öğretmen istihdamı, öğrenci alımı gibi hususlarda titiz davranan ve verimliliğiyle rekabetçi ve öncü kuruluşlar şeklinde yapılandırılacaktır.

- Özel sektörün eğitim alanındaki girişimleri her eğitim kademesinde teşvik edilecektir.
- Doğrudan kamu desteği sağlanması konusunda sosyal ve ekonomik olarak dezavantajlı olanlara öncelik verilecektir.
- Özel sektörün teşvik edilmesinde sosyal adalet ilkesi esas alınacak ve toplumda gelir adaletsizliğini azaltıcı şekilde destek ve teşvikler sağlanacaktır.
- Özel öğretim kurumlarına verilen teşvikler ve özelleştirme politikaları; öğrencilerden beklenen gelişim, bir sonraki öğretim kademesi ve/veya iş yaşamı için gerekli donanım düzeyini sağlama gibi çıktılar üzerinden veriye dayalı bir biçimde ele alınarak denetlenip yeniden düzenlenecektir.

Meslek Okulları:

- Öncelikle lise döneminde bireyler için erişilebilir ve karşılanabilir, kaliteli bir mesleki ve teknik eğitim sağlanacaktır.
- Mesleki ve teknik eğitimde kazandırılan becerilerle işverenlerin taleplerinin uyuşması sağlanarak genç nüfusun istihdamı artırılacaktır. Bu sayede, gençlerin üniversite kapısında yığılmaları da önlenmiş olacaktır.
- Meslek liseleri; makine parkları, program ve uygulamalarıyla yenilenerek, işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu teknik alanlara dönük insan kaynakları yetiştirmeye elverişli hale getirilecektir.
- Özel sektörün ve meslek örgütlerinin mesleki eğitim sürecine idari ve mali yönden katılımı teşvik edilerek daha nitelikli insan gücü yetiştirilmesi için tüm kaynakların işe koşulması ülkemizin eğitim yoluyla yeni bir başarı ivmesi yakalaması sağlanacaktır.

Din eğitimi:

- Din ve ahlak eğitimi, laiklik ilkesi esasında yürütülecektir. Din kültürü eğitimi, bireyin inanç dünyasını geliştiren, manevi ve ahlaki değerlerini zenginleştiren, bilime, yeniliğe ve çağdaş gelişmeye açık, geleceğe güvenle bakabilen genç nesiller yetiştirmeyi amaçlayacaktır.
- Türk milletinin İslam ve ahlak anlayışına uygun, Allah - insan ilişkisini sevgi ve bilgi merkezine oturtmuş bir din eğitimi perspektifi getirilecektir. Bunun için; örgün eğitimde çocukların ve gençlerin gelişim seviyelerine, olgunluk düzeylerine uygun bir çerçevede din eğitimi gerçekleştirilecektir
- İmam hatip okulları, siyasal bir toplum mühendisliği projesi olmaktan kurtarılacak, bu okullarda niceliğe değil niteliğe önem verilecektir.
- İlahiyat fakültelerinin standartları yükseltilecek, bu fakültelerde verilen eğitim disiplinler arası bir zemine oturtulacaktır.
- İlahiyat fakülteleri aynı zamanda halka açık dini okuryazarlık verebilen, bulunduğu şehirle güçlü kültürel bağlar kurabilen, dini bilginin ehil ellerden öğretildiği, böylece milletimizin dini duygularının bir takım oluşumlar tarafından suiistimal edilmesinin önüne geçildiği bir yapıya kavuşturulacaktır.

Askeri Okullar:

- Askeri Okullar, kat'i surette Cumhuriyetin kuruluş ilkelerine ve Türk askerlik geleneğine göre yapılandırılacak ve geleceğin askeri personeli olan öğrencilerin aktif siyasetten ve devlet ile halk dışındaki birtakım yapılardan uzak durması hususuna özen gösterilecektir.
- Geleneksel Askeri Kurumlar (Kuleli Askeri Lisesi, Denizcilik Lisesi gibi) kurumlar tekrar açılacak, temel eğitimin ilk kademesinden sonra alınacak öğrenciler bu okullarda en üst bilgi ve teknik donanımla yetiştirilecektir.

Yaygın Eğitim:

Halk eğitimine süreklilik kazandırılacak, okul dışı eğitim ve kültürel çalışmalar desteklenecektir. Hayat boyu öğrenme anlayışı ile e-öğretim dâhil olmak üzere her türlü yaygın eğitim imkânları geliştirilecek, tüm bireylerin beceri kazanması ve meslek edinmesi için azami gayret sarf edilecektir.

Yükseköğretim:

Yükseköğretim sisteminin merkeziyetçi yapısı, hızlı üniversiteleşmenin getirdiği fiziki yetersizlikler, öğretim elamanı sayısının azlığı, siyasallaşmış atama ve yönetim anlayışı ülkemizde üniversitelerin evrensel bilginin özgürce üretildiği akademik kurumlar olma özelliğini nispeten kaybetmesine yol açmıştır.

Yükseköğretimde kariyer planlaması pek çok üniversitede beklenen sonucu vermemiş, eğitimli genç bireylerin işsizlik oranları hızla yükselmiştir.

- **Yükseköğretim;** üniversitelerin bulunduğu bölgenin ve ülkemizin yapısı, mevcut imkânlar ve ihtiyaçlar çerçevesinde yeniden düzenlenecek, işgücü piyasasında ihtiyaç duyulan insan kaynağını üretir duruma getirilecektir.
- Türk üniversitelerinin eğitim ve araştırma kalitesi, bilimsel üretkenliği, ülke içinde ve uluslararası paydaşlarıyla rekabeti, sağlık, mühendislik, eğitim, güzel sanatlar, fen ve sosyal bilimler gibi alanlarda toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilme kapasitesi arzu edilen seviyeye çıkarılacaktır.
- Yükseköğretim; akademik ve bilimsel özgürlük, kurumsal özerklik, çeşitlilik, şeffaflık, hesap verebilirlik, katılımcılık, rekabet ve kalite ilkeleri esas alınarak planlanacaktır.
- Yükseköğretim kurumlarının kuruluşu, görevleri, eğitim-öğretim, araştırma, çalışma usul ve esasları yanında, yükseköğretim kurumlarında çalışan akademik ve idarî personel ile yükseköğretim kurumları öğrencilerine ilişkin hususları düzenlemek üzere Türkiye Yükseköğretim Kurulu tesis edilecektir.

- Türkiye Yükseköğretim Kurulu, tek tip üniversiteleşmeye son vererek fakülte, yüksekokul, enstitü ve araştırma merkezleri ile bölüm ve programlarda ülke ve yöre ihtiyaçlarını dikkate alarak gelişmiş ülkelerdeki paydaşlarıyla yarışabilir şekilde çeşitliliğe gidecektir.
- Türkiye Yükseköğretim Kurulu standart belirleme, planlama ve koordinasyondan sorumlu olacak, üniversiteler, akademik ve idari bakımdan özerkliğe kavuşturulacaktır.
- Yükseköğretimde eğitim ve öğretimin niteliğini geliştirecek tedbirler uygulamaya konulacak, bilim insanı yetiştirme programları teşvik edilecektir.
- Katma değeri yüksek teknoloji geliştirme ve üretim için gerekli insan gücünün yetiştirilmesi teşvik edilecek ve özel programlara destek sağlanacaktır. Bu çerçevede ihtisas üniversitelerinin oluşturulması teşvik edilecektir.
- Üniversitelerde akademik yükselme için araştırma-yayın, topluma hizmet ve öğretim faaliyetleri dengesi gözetilecektir. Öğretim elemanlarının akademik unvanları hak ettikten sonra kadro almalarında keyfi uygulamaları ortadan kaldıracak şekilde düzenlemeler yapılacaktır.
- Üniversitelerin ve akademik birimlerin yönetiminde, katılım, şeffaflık ve hesap verebilirlik esas olacaktır.
- Akademik çalışmalar üzerinde her türlü siyasi kısıtları ortadan kaldıracak ve akademik çalışmalar, araştırma ve geliştirme faaliyetleri, yenilikçi girişimler için özgür ve özerk bir yükseköğretim eko-sistemi oluşturacaktır.
- Yüksek lisans ve doktora öğrencileri, nesnel ölçütler ve liyakat usulüncce seçilecek ve öğrenimleri boyunca performansları ölçüsünce kurulacak merkezi ağla izlenerek burslarla desteklenecektir.
- Bologna Süreci, Erasmus, Campus Europae, Farabi, Mevlana gibi öğrenci ve öğretim elemanı dolaşım ve akreditasyon sistemi güncellenerek verimli hale getirilecektir.
- Eğitim ve öğretim programlarında Yeterlilik Çerçevesi oluşturularak güncel meslek standartlarına göre akreditasyonu ve öğrenci hareketliliğini destekleyen ulusal ve uluslararası geçerliliğe sahip diploma ve sertifikasyon sistemi geliştirecektir.
- Özel ve kamu kuruluşları ile TÜBİTAK, TUBA ve Üniversitelerin Laboratuvarları ve Teknoloji Merkezlerinde ARGE ve PATENT çalışmalarına hız ve önem verecektir.

- Yeni teknoloji geliştirme bölgeleri tesis edip özellikle bilişim, sağlık, biyoteknoloji, nanoteknoloji, savunma, uzay, havacılık gibi ihtisas alanlarına yoğunlaşacaktır.
- ULAKBİM bilimsel yayın ve atıf dizininde yer alan herhangi bir dergi veya yayınevine makale ve kitap olarak başvuruda bulunan bir akademik yayının objektif ölçütlerle hakem ve yayın aşamasına dâhil bütün süreçlerde şeffaf olarak izlenebilirliği sağlanacaktır. Türkiye Yükseköğretim Kurulunda Bilim ve Teknoloji Strateji Merkezi ve Millî Bilgi Bankası kuracaktır.
- Bilimsel ve teknolojik ortam tesis edilerek beyin göçünün önüne geçilecek, yükseköğretim sistemini uluslararası öğrenciler ve öğretim üyeleri için çekim merkezi haline getirecektir.
- Yurt içinde veya yurt dışında çalışan, alanında uzman saygın bilim adamlarıyla işbirliği sağlanarak ortak çalışmalar, projeler gerçekleştirilmesi için fırsat ve imkân yaratacaktır.
- Üniversite kadrolarını, yurt içinde ve yurt dışında rekabet eden, içinde buldukları çevreyle bütünleşen, sanayi ve teknoloji çevreleriyle işbirliği yapabilen, toplumsal hayata araştırmalarıyla katkı sağlayan niteliğe kavuşturacaktır.

KÜLTÜR VE SANAT

Toplumlar sahip olduğu kültür değerleriyle kimlik kazanır. Kültür bu anlamda toplumu var eden, onu geleceğe taşıyan değerler bütünüdür. Toplumda bireyler arasında dayanışma ve bütünleşme, ancak ortak kültür değerlerine sahip olduğunda ve bu değerler paylaşıldığında gerçekleşir. Ülkemiz; kültürel kimliği yönünden belli bir coğrafya ile sınırlandırılmayan, çok katmanlı, zengin ve özgün bir kültüre sahiptir. Kültür tarihimiz bakımından böylesine bir zenginlik ve özgünlük, Anadolu'yu toplumlar ve kültürler arası kesişme alanına dönüştürmektedir.

Türk tarihinin cereyan etmiş olduğu coğrafyada, tarihin derinliklerinden yaşanarak, süzülerek bugünlere gelmiş olan Türk dünyasının ortak kültürel değerlerinin öncelikli olarak tespit, tasnif ve yaşanır konuma getirilmesi Partimizin ana çalışma alanını oluşturacaktır. Kaynağını Atatürk'ün Türk çağdaşlaşmasından alan, kültür unsurlarının, değer hükümlerinin, kurum ve kuruluşların, ait olduğu çağın ihtiyacına cevap verebilecek, birey ve toplumun beğenisini kazanacak şekilde, mevcut bilim ve teknolojiyi en geniş manada kullanmak suretiyle, kültürün yaşanır hale getirilmesi, Partimizin, kültür politikasının da kaynağını teşkil edecektir.

Partimizin kültür ve sanat alanlarındaki en önemli hedeflerinden biri, kültür ve sanatın toplum hayatının her dönemine ve her alanına yayılmasını özendirmek ve desteklemek, kültür/sanat alanlarımızı özenle koruyup geliştirilmeğdir.

Bunun yanısıra, ülkemizi dünya çapında temsil edebilecek yetenekte sanatçılar yetiştirmek, bunların özgün eserler üretmelerini sağlayacak özgürlük ortamını oluşturmak ve bununla birlikte evrensel kültüre katkıda bulunmanın dünya halkları üzerinde bir saygınlık ve tanıtım aracı olduğunun bilinciyle milli kültür hazinemizi diğer halklara da tanıtarak onların ilgisini bu değerlerimize çekmektir.

Üretimleriyle eleştiri ortamına katkıda bulunan ve demokrasinin gelişmesine olumlu yönde katkı veren kültür adamlarımızın özgürce düşüncelerini ifade etmeleri Parti programımızın teminatı altında olacaktır.

Partimizin kültür ve sanat politikası:

Bireyin sosyal ve kültürel gelişimindeki işlevi nedeniyle kültür/sanat politikaları gelişme ve kalkınma stratejimizin anahtarı olarak görülecektir.

Kültür Bakanlığı, hazırlanacak bir kültür strateji belgesi kapsamında, asli görevi olan ulusal kültür politikalarını üretme, kültürü destekleme ve denetleme görevlerini etkili biçimde yapabilecek, bilim ve teknoloji en etkin şekilde kullanılarak kültür hayatının önünü açan, yön veren ve destekleyen bir yapıya kavuşturulacaktır. Ayrıca, kültürel varlıklarımızın yer aldığı yerleşim birimlerinin planlaması ve estetiğinin bozulmadan gelecek nesillere aktarılması konusunda yetki ve sorumlulukları belirlenecektir.

Kültürel mirasımızı ve değerlerimizi gelecek nesillere aktarmada yeni iletişim araçlarının içerik ve anlamları değiştirme gücünü dikkate alarak, konvansiyonel medyanın yanısıra bilişim teknolojilerine ve dijital medyaya da odaklanmak ve bu alandaki değişime uyum sağlayabilen, içeriği ve değeri korumayı ve aktarmayı merkeze alan kültür politikaları oluşturulacaktır.

Bilim ve teknolojinin sınır tanımadığı dijital ve internet erişimindeki gelişmeler ışığında, bireyin yeni iletişim araçları sayesinde, evinde işyerinde ve bulunduğu her noktada, bütün dünyayı görebildiği bir dönemde, millî olanı korumanın “içe kapanma” stratejisi ile başarılamayacağı, milli kültürümüzün gelecek nesillere aktarılmasında klasik yöntemlerin bir anlam ifade etmediği gerçeğinden hareketle, bilim ve teknolojiyi kullanarak yeni politikalar oluşturmak zorundayız.

- Türk tarihine ve kültürel hayatımıza yönelik sinema ve sanatsal faaliyetlerde, nitelikli ve kültürel/tarihi bakımdan temsil gücü olan eserlerin üretilebilmesi, zaman ve mekana ilişkin yaşama kültürü, giysi, kullanılan eşyalar ve Türk sanat tarihine ait belge ve kayıtların dijital ortamda arşivlenmesi ve sanat dünyasının kullanımına sunulması sağlanacaktır.
- Kültür politikalarımız, yalnızca geçmişe dönük kültür değerlerini öne çıkarmak değil, geçmişin değerlerini de koruyarak geleceğin kültür değerlerini oluşturmaya yönelik içerikte tasarlanacaktır.
- Kültür/sanat çalışmaları toplumumuzun her kesimine ulaştırılacak şekilde yürütülecek; sanat kurumları ülke genelinde il/ilçe düzeyinde yaygınlaştırılacak; bu alanda yeterli yatırım alamamış illerimizde sanatsal, kültürel ve bilimsel faaliyetlerin düzenlenmesine elverişli kültür-sanat merkezleri kurulacaktır.
- Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu özerk bir yüksek akademi olarak yeniden yapılandırılacaktır.
- Türk Kültürü Araştırmaları Enstitüsü yeniden asli görevini sürdürecektir bir niteliğe ve imkânlarla kavuşturulacaktır.
- Yeni bir Türk kültürü ve Türkoloji politikası tespit edilerek bu konuda TİKA, Yunus Emre Enstitüsü, Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları

Başkanlığı reforma tabi tutularak koordineli bir şekilde çalışmalarını sağlanacaktır.

Kültür dili olarak

Bir milleti millet yapan değerlerin en başında dil gelir. Milli kimliğimizin en temel unsuru olan Türk dilinin yabancı diller karşısında bozulmasına, bilhassa gelişen teknolojinin tesiriyle batıdan gelen yabancı kelimelerin dilimizdeki işgaline izin verilmeyecektir. “Ülkesini, yüksek istiklalini korumasını bilen Türk milleti, dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtarmalıdır” ülküsünden hareketle Türk Dil ve Türk Tarih Kurumları üzerlerine düşen konularda daha aktif rol üstleneceklerdir.

- Türkçe konuşan Türk devletleri ve toplulukları ile ilişkiler daha da geliştirilecek, onlarla her türlü kültür alışverişi hızla canlandırılacaktır.
- Günlük hayatta ve hayatın her alanında Türkçe isimlerin kullanımının yaygınlaşması teşvik edilecektir.
- Ülkemizde yaşayan vatandaşlarımız istediği dili konuşabilmelidir. Bu konuda hiçbir şekilde baskı yapılması tasvip edilemez. Ancak devletin resmi dili Türkçe olup, bu konuda kesinlikle taviz verilmeyecektir.

Türk sanatı

Türk sanatı, toplumu ayrıştırıcı değil, birleştirici, ortak değerlerde buluşturan sosyal hayata katkı sağlayan bir unsur olmalıdır. Geleneksel Türk sanatları, Türk folkloru, Türk musikisi korunup gelecek nesillere aktarılması sağlanacaktır.

Türk Halk müziği, Klasik Türk müziği koroları, Türk Dünyası Müzik Topluluğu başta olmak üzere bütün sanatla ilgilenen topluluklara gereken destek verilecek, yeni sanatçıların katılımıyla bu alanlar güçlendirilecektir.

Unutulmaya yüz tutmuş geleneksel el sanatlarının canlanmasını sağlamak için üniversitelerin ilgili bölümleriyle ortaklaşa kurslar düzenlenecek, Hat, Ebru, Minyatür, Çini ve Tezhip gibi sanatların öğretilmesi ile el yazması eserlerin daha güvenli şekilde korunarak günümüz insanının bunlardan daha iyi faydalanabilmesi için hızla Türkiye Türkçesine çevrilerek halkımızın faydalanmasına sunulacaktır.

Kitle iletişim araçlarının gelişiminden de yararlanarak Türk Cumhuriyetleri ile yurt dışında yaşayan vatandaşlarımız ve diğer soydaşlarımızla olan bağlarımızın güçlendirilmesi sağlanacaktır. O ülkelerdeki kültür müşavirliklerimiz karşılıklı kültürel faaliyetlerde daha aktif olarak görev alacaklardır.

Sanatçılar:

- Bütün sanat dallarını icra eden sanatçılar, toplumun kültürel açıdan gelişmesini sağlayan önemli unsurlar kabul edilip korunacak, gerekli devlet desteği sağlanacaktır.
- Sanatın üzerinde bulunan siyasi baskılar kaldırılacak, sansürün keyfi olarak uygulanmasının önüne geçilecektir. Bu konuda uluslararası normlar ve yargı kararları dikkate alınacaktır.
- Sanatçıların özlük haklarını koruyan, çalışma şartlarını kolaylaştıran, sansür ve gereksiz denetimleri ortadan kaldıran bir “Sanat Yasası” hazırlanacaktır.
- Kültür ve sanat alanında çalışan sanatçıların, yazarların ve düşünürlerin vergilendirmeleri asgari seviyeye çekilecektir.
- Sanata yetenekli çocuklar tespit edilerek devlet tarafından okutulması ve eğitilmesi sağlanacaktır.
- Sahne sanatlarından tiyatro ve sinema çalışanlarının özlük hakları ve çalışma şartları iyileştirilecek, Türk tarihi ve sanatı konularını işleyen yerli film şirketleri ve özel tiyatrolar desteklenecektir. Böylece yabancılarla rekabet edebilecek yerli bir sinema endüstrisi oluşması için “Türkiye Sinema Kurumu” kurulacak ve bu kurum tüzel kişiliğe sahip, idari ve mali açıdan da özerk olacaktır.

Türk Mimarisi:

Türklerin dünya mimarisine hediye ettiği eşsiz eserler vardır. Bunların korunması, restorasyonunun yapılması, gelecek nesillere aktarılması gerekmektedir. Bunlar, konularında uzman kişi ve kuruluşlarca yapılacak, bu konuda üniversitelerin ilgili bölümleriyle işbirliği ve ortak çalışma alanı oluşturulacaktır.

Bilhassa Anadolu Türk mimarisinin en önemli eserlerinin aslına uygun bir şekilde restorasyonu yapılamamaktadır. Bu konudaki eksiklikler ve yanlışlıklar süratle giderilecektir.

Özel sektörün restorasyon çalışmalarına katkı sağlaması özendirilecek, bu amaçla özel sektöre vergi kolaylıkları sağlanacaktır.

Milli Kütüphane ve Halk Kütüphaneleri:

Milli kütüphane bugün itibariyle artık ihtiyaca cevap verememektedir. Kuruluş amaçlarının gerçekleşmesini sağlamak için hem hizmet kalitesinin hem de fiziki

şartlarının iyileştirilmesi sağlanacaktır. Bu konuda yayımlanan Derleme Kanunu yeniden gözden geçirilecektir.

İl ve ilçelerde bulunan halk kütüphanelerinin fiziki şartları iyileştirilecek, daha yeterli hizmet verebilmesi için yetişmiş uzman personel eksiklikleri giderilecektir.

Kütüphanelerdeki eserlerin dijital ortama aktarılması için gerekli çalışmalar yapılacak, işitme ve görme engelli bireylerin de kütüphanelerden yararlanmaları sağlamak amacıyla ihtiyaç duyulan teknik alt yapı hazırlanacaktır.

Telif Hakları:

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu yeniden gözden geçirilecek ve patent ve fikri mülkiyet hakları tam güvence altına alınacak ve bu konuda eser sahiplerinin kendi meslek birlikleriyle ortaklaşa yapılan istişareler neticesinde emeklerinin sömürülmesine izin verilmeyecektir.

Meslek birliklerinin de katkılarıyla korsan yayınlara etkili bir mücadele yapılacaktır.

Taşınır ve Taşınmaz Kültür Varlıkları:

Parti olarak önceliklerimizden birisi de taşınır ve taşınmaz varlıklarını yerinde korumaktır. Bu açıdan kültür varlığı kaçakçılığının önlemesi için emniyet güçleriyle gerekli koordinasyon yapılacaktır. Şehirlerimizin birçoğunda yeni açık hava müzeleri oluşturulacaktır.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ve Kültür Yatırımları ve Girişimleri Teşvik Kanunu yeniden gözden geçirilecektir. Ülkemizden yurt dışına kaçırılan paha biçilemez eserlerinin takibi yapılacak ve müzelerimize kazandırılacaktır. Çağdaş müzecilik geliştirilecek, mevcut arkeoloji müzelerinin fiziki şartları iyileştirilerek depolarda bekleyen binlerce eserin sergilenmesi sağlanacaktır.

Ülkemizde gerek Türklerin gerekse yabancıların yapmış olduğu arkeolojik kazılar titizlikle takip edilecek bu konuda Türk arkeologların kazı konusunda teşvik edilmesi sağlanacaktır.

Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun gereğince tescillenmiş sivil mimarlık örneklerinin korunması ve restorasyonunun yapılması için yeni düzenlemeler yapılacaktır. Vatandaşlara kendi mülkiyetlerindeki tescilli binaların restorasyonunu yapabilmeleri için maddi destek verilecektir.

SİT Alanları:

Gerek tarihi sitler gerek doğal sitler gerekse kentsel sitler bizim açımızdan son derece önemli konulardır. Sit alanları ile ilgili tüm mevzuat gözden geçirilecek ve bu alanların çıkar grupları tarafından yağmalanması önlenecektir. Tarihi çevre bozulmadan, vatandaşların da yakınmalarına sebep vermeden konunun çözüme kavuşturulması önceliğimizdir. Bilhassa gelir elde etmek bahanesiyle turizme açılmak istenen sit alanlarının zarar görmesi önlenecektir.

Bölge Koruma Kurulları yeniden ele alınacak, kuruluş ve işleyiş yönetmelikleri gözden geçirilecek, ehil olmayan kimseler bu kurullarda görev alamayacaklardır. Bu kurulların çalışmalarına dışardan hiçbir müdahalede bulunulmasına izin verilmeyecektir.

MEDYA

Medya ve basın özgürlüğü, demokratik parlamenter sistemin yasama, yürütme ve yargı kadar ayrılmaz bir parçası ve olmazsa olmazı haline gelmiştir.

Haber almak ve vermek, hem bireyler hem kurumlar hem de devletler için yaşamsal bir öneme sahiptir. Çevresinden doğru biçimde haberdar olamayan, kendisi hakkındaki haberleri doğru ve engelsiz biçimde veremeyen toplumlar doğru biçimde yönetilemezler.

Teknolojik gelişmeler medya kavramını genişletmiş, adeta herkes akıllı cihazlar sayesinde mikro medya kurumları haline gelmiştir.

Haberin ve haberleşmenin önemi, yönetenler için de yaşamsal değerdedir. Zira, halkın ve topluma oluşturan grupların ne düşündüğünü bilmeden iktidar erki doğru ve hakkaniyetle kullanılamaz.

Bugün gelinen noktada, medya bütün mecralarıyla iktidar erki tarafından kuşatılmış ve vesayet altına alınmıştır.

Partimiz, ifade hürriyetinin ayrılmaz parçası olan medya özgürlüğünün yeniden tesis edilebilmesi için gereken bütün önlemleri alacak, haber alma ve verme hakkını halka teslim edecektir.

Siyasi iktidar kadar, muhalefetin de sivil toplum örgütlerinin de ve hatta her bir vatandaşımızın da medya aracılığıyla sesini tüm dünyaya duyurmaya hakkı vardır.

Partimiz, ifade hürriyetine sadakatle bağlı programıyla; gazetecilerin özgür bir biçimde çalışmasının, halkın doğru ve hızlı biçimde haber almasının, toplumun her kesiminin düşüncesinin medya organlarında yer alabilmesinin teminatıdır.

Bu temel yaklaşım çerçevesinde,

- Partimiz; Medyanın özgürce bilgi edinme ve yayma hakkına sahip olduğunu teyit etmektedir.
- Partimiz; Halkın haber alma ve taleplerini kamuoyuyla paylaşma hakkını garanti etmektedir.
- Partimiz; Başta siyasi partiler olmak üzere demokrasilerin vazgeçilmez unsurları olan demokratik örgütlerin, demokratik baskı gruplarının ve toplum temsilcilerinin medyanın olanaklarından engelsiz bir biçimde yararlanmasını sağlayacaktır.

- Partimizin haber alma, haber verme ve bilgilenme hakkındaki temel ilkeleri, medyanın özgürleştirilmesi ve iktidarın vesayetinden kurtarılması noktasındadır;
- Düşünceyi ve vicdani kanaatleri açıklama ve bunları yayma özgürlüğü önündeki engeller kaldırılacaktır.
- Gazetecilerin özgürce çalışabilmesi için, başta sendikalaşma olmak üzere özgürce örgütlenmeleri özendirilecektir.
- Mesleğe katılmalar ve sarı basın kartı kullanımı gazeteciler sendikasının ve ilgili bölgedeki mesleki örgütün inisiyatifine bırakılacak, bu konuyu düzenleyen yasal çalışma hızla tamamlanacaktır.
- Medya kuruluşlarının tek elde toplanmasına, sermaye yapısının ve sermayenin kaynağının gizlenmesine izin verilmeyecektir.
- Üretilen düşüncenin ve emeğin değerini bulabilmesi için, basın-yayın konusunda, telif hakları ve vergi mevzuatında gerekli düzenlemeler yapılacak, kitap yazan, makale ve haber yazan, çizen, program yapan, süreli yayın çıkaran kimseler ticari faaliyet yapanlar gibi vergilendirilmeyecektir.
- Yayıncılık ve gazetecilik faaliyetlerinin; toplumu, ülkeyi ve devleti hedef almasına, kişilerin özel yaşamına ve mahremiyetine girmesine, ahlaki sorunlara kaynaklık etmesine de izin verilmeyecek. Bu çerçevede, gazeteciler sendikasının ve meslek örgütlerinin de katılımı ile basın ve yayıncılık ilkeleri, etik ilkeler belirlenecek ve ilgili metin yasal bir temele oturtulacaktır.
- Yabancıların ulusal ölçekte yayın yapan kuruluşlardaki payları; medya özgürlüğünü etkilemeyecek, medyanın gücünü çıkar gruplarının eline teslim etmeyecek ve milli menfaatlere helal getirmeyecek bir biçimde düzenlenecek ve denetlenecektir.
- Medya özgürlüğünü tesis etmek, gazetecilerin özgürce çalışmalarını sağlamak ve nihayetinde halkın haber alma hakkını korumak amacıyla, medya sahipliğinin çıkar gruplarıyla ilişkilerine izin verilmeyecektir.
- Medya, demokratik mekanizmaların çalışmasından, doğanın, kültürel değerlerin ve dilin korunmasına kadar, toplum adına geri bildirim işlevini yerine getirmektedir. Özgürce bilgi edinme ve haber verme hakkının kullanılmaması, kültürel erozyona ve çevre-doğa katliamına da kapı açmaktır. Bu gerekçeyle, yasalarla belirlenmiş durumlar hariç, medyanın kamu kaynaklarından bilgi edinmesinin önündeki engeller kaldırılacaktır.

- Partimizin iktidarında, sansür sözcüğü kullanılmayacak, medyanın kendi kendisini denetlemesi, meslek örgütler ve sendikaların katılımıyla etik ilkeler çerçevesinde otokontrol mekanizması kurulacaktır.
- Halkın mutluğu, sağlığı, güvenliği, kişi ve hak ve özgürlükleri, devletin bölünmez bütünlüğü; partimizin olmazsa olmaz ilkeleridir. Medyayı kullanarak bu hassasiyetlerin çiğnenmesine de izin verilmeyecektir.
- Halkın tüm kesimlerinin ihtiyaç, sorun ve görüşlerini aktaran, çok sesli, tarafsız ve bağımsız medya oluşturulacaktır.
- Toplumun bilgi ve eğitim düzeyinin yükseltilmesinde medyadan yararlanılacaktır.
- Kültürel yozlaşmaya neden olan ve aile yapısını tehdit eden yayınlar denetlenecektir. Aileler tarafından en çok takip edilen dizi ve diğer yayınların, toplumun değer ve normları doğrultusunda yapılması özendirilecektir.
- Bilgi edinme özgürlüğü güvence altına alınacaktır. Medyanın haber ve bilgi edinme özgürlüğü korunurken bireyin özel hayatına müdahale edilmesine izin verilmeyecektir. Özel hayatın güvenliği ile ilgili her türlü teknik ve yasal önlemler alınacaktır.
- Keyfi sansür ve ön denetime son verilecek, denetimde uluslararası normlara bağlı kalınacak ve basın ve iletişim özgürlüğü sonuna kadar savunulacaktır.
- Yazılı ve görsel medya ile internet medyacılığının, Anayasa ve yasaların öngördüğü şekilde insanlığın evrensel değerlerine saygılı biçimde faaliyet göstermeleri için gerekli ortam oluşturulacaktır.
- Medyanın çoğulculuğu ve çok sesliliği ile ilgili gerekli düzenlemeler yapılacaktır.
- Kullanılan ve giderek de yaygınlaşan akıllı cihazlar ve bilgisayarlar her bireye medya faaliyetinde bulunma olanağı vermiştir. Çocuklarımızın ve gençlerimizin bu olanaktan bilinçli bir biçimde yararlanması adına, okullarda sosyal medya eğitimi verilecek, çocuklar ve gençlerimizin bilinçli bir yaklaşım ve eleştirel bir bakış açısı kazanmaları sağlanacaktır.
- Televizyonda yayınlanan programların toplum üzerindeki etkileri, toplum adına güncel olarak izlenip, bilimsel kriterlerle denetlenecektir.
- Başta televizyonlar olmak üzere medyanın keyfi denetimi ve siyasal çıkarlar doğrultusunda cezalandırılmalarına son verilecektir.
- Medyada, Türk dilinin bozulup yozlaştırılmadan kullanılması özendirilecektir.

- Medyada, çocuk ve gençleri eğitici, bilgilendirici, sosyalleştirici ve geliştirici ilkeler özendirilecektir.
- Spor kanallarında, çocukların ve gençlerin tüm spor branşlarını sevmesi, öğrenmesi ve yapabilmesini özendirici yayınlar yapması için tedbirler alınacaktır. Ayrıca amatör sporların medyada yer alması desteklenecektir.
- Medya çalışanlarının iş ve sosyal güvenlik sorunları çözülerek, çalışma ortamı gelişmiş ülkeler seviyesine getirilecektir.
- Medyanın siyasallaşmasına izin verilmeyecek, RTÜK ve medyayı denetleyen tüm kurumların bağımsızlığı ve tarafsızlığı güçlendirilerek yansız kriterlerle hareket etmesi sağlanacaktır.
- TRT bağımsız yayıncılık çerçevesinde yeniden örgütlenecek ve siyasal iktidarların vesayetine girmesi önlenecektir.
- TRT'nin sahip olduğu kanalların görev tanımları yeniden düzenlenecek, özgür ve bağımsız yayın yapan bir kurum haline getirilmekle birlikte kültürel değerlerin korunmasıyla da görevlendirilecektir. Bu çerçevede, Türk dili konuşan devletlerle ve akraba topluluklarla kültürel bağların sıklaştırılması yönünde yayıncılık özendirilecektir.
- Anadolu Ajansı, Mustafa Kemal Atatürk tarafından kurulmuştur ve bizler için bir Ata yadigarıdır. Anadolu Ajansı, “Türk milletinin sesini dünyaya duyurmak” hedefiyle kurulmuştur ve devlete vaka-i nüvis olarak (toplum ve devlet adına günlük tutmakla) görevlidir. Anadolu Ajansı da siyasi iktidarın vesayetinden kurtarılarak büyük Atatürk'ün çizdiği hedeflere hizmet eder hale getirilecektir.
- Yerel medyanın gelişimi ve ekonomik sorunlarına gereken özen gösterilecek, yerel medyanın yaşatılması ve geliştirilmesi için destek mekanizmaları kurulacaktır.
- Reyting ölçümleri, halkı yanıltıcı etkilerden kurtarılarak daha bilimsel ve tarafsız kurumlarca yapılması sağlanacaktır.

GENÇLİK VE SPOR

Gençlik

“Gençler cesaretimizi takviye ve idame eden sizlersiniz. Siz, almakta olduğunuz terbiye ve irfan ile insanlık ve medeniyetin, vatan sevgisinin, fikir hürriyetinin en kıymetli timsali olacaksınız. Ey yükselen yeni nesil, gelecek sizindir. Cumhuriyeti biz kurduk; onu yükseltecek ve sürdürecektir sizsiniz.” Özdeyişle Büyük Atatürk, sadece kurduğu Türkiye Cumhuriyetini, muhafaza ve müdafaa etme yanında, onu yükseltme ve sürdürme sorumluluğu yüklediği Türk Gençliği bugünün mutluluğu, ümidi ve aynası, geleceğin ise güveni ve teminatıdır. Bizimde en büyük güven ve cesaretimizdir.

Milli varlığın korunması ve geliştirilmesi ile bağımsız ve hür olarak devamlılığının sağlanması yönünde hayati bir önem taşıyan gençliğin, psikolojik, fizyolojik, ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasında alacağımız sorumluluğun bilincindeyiz. Gençlerimizin planlı ve sistematik şekilde, sürekli yenilenerek tespit edilen ihtiyaç ve sorunlarına, onlarla birlikte çözüm üreterek, geleceğe hazırlanmasını sağlamak ve onları uluslararası rekabet edecek seviyeye getirmek zorundayız.

Tek yönlü ve bireyi edilgen gören iletişim anlayışı, yerini, etken ve karşılıklı etkileşime dayanan iletişim anlayışı alırken, bu değişim en çok gençler üzerinde etkili olmaktadır. Bu açıdan partimizde gençler propagandanın muhatapları değil, dahil oldukları sosyolojik katmanın parti nezdindeki temsilcisidirler. Gençliğin arayış ve değişimlerine ışık tutan gençlik yapılanması, parti teşkilatında aktif bir varlık sergileyerek, politika tesisi ve karar verme süreçlerinde temsil ettikleri kitlenin kaygı ve taleplerinin gündeme alınmasını sağlayacaklardır.

Parti olarak, gençlerimizin araştırmacı, yapıcı, yaratıcı, beden ve ruh sağlığı yerinde, ahlaklı, kişilikli, karakter sahibi, insan haklarına ve özgürlüklere saygılı, ülkesini ve milletini yüceltmeyi en şerefli amaç ve görev sayan bireyler olarak yetişmesinde, hiç bir fedakârlıktan kaçınmayacağımızın da bilinmesini isteriz.

Sağlam, katılımcı ve sürdürülebilir bir büyümeye ulaşmak için ülkemizin gençlik potansiyeli ve bu potansiyeli açığa çıkaracak girişimlerin ortaya konulmasına yönelik, bir strateji oluşturulacaktır. Gençliğimizin bu potansiyeli, ülkemizin her

alanda uluslararası rekabette sağlam bir yer edinmesi ve yerinin güçlendirmesini sağlayacaktır.

Toplumsal değişimlerin öncü aktörü gençliktir. Bu yaklaşımla, içinde bulunduğumuz toplumsal, sosyal ve siyasal daralmadan çıkışın ve gelecek çalışmalarımızın merkezinde gençlerimiz olacaktır.

Bu amaçla,

- Öncelikle ülkemiz gençliğinin eğitimden-istihdama, sosyal gelişiminden-ruhsal gelişimine, sportif yaklaşımından-sağlıklı bir birey olarak toplumsal yaklaşımına kadar her alanda ve her kesimden (kamu kurumları temsilcileri, STK temsilcileri, akademisyen, uzman, araştırmacı, yazar, karikatürist, basın mensupları vb. gibi) katılımcılarla birlikte ve ilgili her kurum-kuruluşun görev ve sorumluluklarının yer aldığı Ulusal Gençlik Strateji Belgesi hazırlanacaktır.
- Gençler, ülkesine, milletine, milli ve manevi değerlerine, Atatürk ilkelerine bağlı, hür düşünceli, kendi başına karar verebilen, sorgulayan, bilim ve teknoloji çağının gereklerini kavramış, ahlaklı ve demokratik değerlere sahip bireyler olarak yetiştirilecektir.
- Gençliğin, dünyaya uyum sağlayıp, gelişmiş ülkelerle her alanda rekabet edebileceği bilimsel ve fiziksel altyapı hazırlanarak, eğitimde, bilimde, teknolojide, sporda, kültürde öncü rol almayı sağlayacak her türlü tedbir alınacak ve destek sağlanacaktır.
- Gençlerimizin ülke meseleleri, kamuoyu gündemi ve ülke yöneticilerinin uygulamaları hakkında görüş, öneri ve eleştirilerini özgür, rahat ve baskı altında kalmadan iletebileceği sosyal ağ ve fiziksel ortamlar oluşturulacaktır. Hür teşebbüs ve fikir hürriyeti kültürü geliştirilecektir.
- Partimizde, özerk bir yapı olarak örgütlenen gençlik kolları, yalnızca Türk siyaseti için değil, etkin sosyal medya kullanımıyla Türkiye'nin yurtdışındaki temsili ve propaganda gücüne de katkı yapacak bir think-tank olarak konumlanacaktır.
- Gençlerimizin sosyal sorunlarının çözümünde yine gençlerin aktif rol alması sağlanacak, bu kapsamda gençlerimizin sosyal sorumluluk projeleri ile sosyal girişimcilik faaliyetleri desteklenerek, kişisel potansiyellerini açığa çıkarma ve geliştirme imkânı sağlanacaktır.
- Gençlerimizin uluslararası kurum ve kuruluşlar ile uluslararası iş gücü piyasasında etkin olarak yerini alması, uluslararası alanda rekabet gücünün oluşturulabilmesi için özel destek programları oluşturulacak, ilgi alanlarına

göre uluslararası platformlarda yer alabilmeleri için her türlü destek sağlanacaktır.

- Toplumsal, sosyal ve siyasal kazanımlarımızın yerleşmesine ve gelişmesine katkıda bulunması amacı ile gençlerimizin sivil toplum kuruluşlarında, gönüllü platformlarda, yardımlaşma ve dayanışma faaliyetlerinde yer almaları sağlanırken, ilgi alanlarına göre hazırladıkları projeler ve etkinlikleri desteklenecektir.
- Okul içi ve dışı yetenekli çocuk ve gençlerin tespiti, yönlendirilmeleri ve gelişimlerinin takibi için “ulusal veri tabanı” oluşturulacak ve ülkenin gençliği belirli aralıklarla yetenek seçimine tabi tutulacaktır.
- Girişimci bireyler yetiştirmek için gençlere özel girişimcilik programları uygulanacak ve sermaye desteği sağlanacaktır.
- Sadece diploma sahibi değil meslek sahibi gençlerimizin yetiştirilmesi için ilgi alanlarına göre mesleki eğitime yönlendirilecek, eğitimleri sırasında alanlarına göre iş gücü piyasası ve iş ortamı ile buluşmaları sağlanacaktır.
- Ülke kaynakları, gençliğin istihdamı doğrultusunda, ihtiyaç duyulan her alanda seferber edilecek ve böylece büyük bir beyin ve emek gücü kaybının önüne geçilecektir.
- Gençliğin, boş zamanlarını doğru ve verimli bir biçimde değerlendirebilmesi için tüm tedbirler alınacaktır.
- Gençlerimizin terör, uyuşturucu ve kötü alışkanlıklar batağına düşmesinin önlenmesi amacıyla her türlü bilgilendirme, bilinçlendirme ve müdahale ile etkin bir mücadele programı uygulanacaktır.
- Sosyal devlet anlayışı ile üniversite eğitim alan gençlerimizin barınma ihtiyaçlarını karşılamak, eğitimleri sırasında güvenli, rahat ve uygun ortamlarda kalabilmelerine imkan sağlamak amacıyla Devlet yurtları yeterli sayıya ulaştırılacaktır.

Spor

Gençlik, tarih boyunca olduğu gibi bugünde toplumların hayatında, milli bütünlüğün sağlanıp korunması için itici bir güçtür.

Amacımız Türk gençlerini demokratik haklarını özgürce kullanan, ülke sorunlarına duyarlı, çözüm üretmeye ilgili bireyler olarak yetiştirmektir.

Spor ise gençliğin fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişiminin tamamlanmasında bir araçtır. Gençliğin boş zamanlarını doğru ve verimli bir şekilde değerlendirmeleri

için tüm tedbirler alınacaktır. Bu bağlamda sporun en doğru ve verimli şekilde değerlendirilmesi günümüzde devletler için çok önemli bir zorunluluktur.

Ülkemizde de, Türk sporunu planlamak ve yönetmek Anayasa'nın 58. ve 59. Maddelerinin verdiği yetkili ile gençlik ve spor teşkilatlarına bırakılmıştır.

Ülkemizin geleceğini teminat altına alacak, zinde bir toplum yaratma hedefi ile gençlerimizin doğru ve bilimsel bir şekilde yetiştirilmesini sağlamak için Türk sporunu geliştirecek projelerimizi "Türk sporunda yeni ufaklara doğru" başlığı altında, Türk sporunu ihtiyaç, ihtisas ve liyakatla yönetilecek şekilde tek bir yasa altında yeniden yapılandırmaktır.

- Sporun temeli olan federasyonların alt yapıları tamamlanmadan özerklik ve bağımsızlık adı altında iş göremez halde bırakılması önlenecektir.
- Toplumdaki önemine binaen Futbol Federasyonunun teşkilat yönetim ve delegasyon yapısı yeniden yapılandırılacaktır. Seçim sistemi ve delege yapısı değiştirilecektir.
- Kulüpler birliği tüm Futbol liglerini kapsayacak bir yapıya kavuşturulacaktır.
- Toplumda fair play ve olimpizim anlayışı teşvik edilecek, Türkiye milli olimpiyat komitesine işlerlik kazandırılacak ve olimpiyatların Türkiye'ye kazandırılması için tüm devlet imkânlarını seferber edilecektir.
- Sporda şiddeti ve etik olmayan davranışları önlemek amacıyla tüm tedbirler spor bakanlığının koordinesinde ilgili bakanlıklarca alınacaktır.
- Türkiye'de spor kulüpleri yasası çıkartılarak amatör ve profesyonel tüm spor kulüplerinin etkin ve verimli bir şekilde faaliyetlerini sürdürmeleri sağlanacaktır.
- Sporda sponsorluk ve Türk sporuna tesis kazandırma gayretleri teşvik edilecektir. Sponsorlara vergi muafiyeti getirilecek, tesis yaptıran hayırsever yurttaşların isimleri tesislere verilerek onurlandırılacaktır.
- Türkiye'de sporun yaygınlaştırılması için aile-okul-kulüp üçgeninde işbirliği geliştirilecektir.
- Partimizin hedefi hareketsiz-sağlık ve özgüvensiz mutsuz toplumu aktif sağlıklı öz güvenli sosyal ve mutlu bir topluma dönüşmektedir. Bunun için her yaştaki vatandaşlarımızın spor yapması sağlanacaktır.
- Türk milletinin farklı kesimlerini spor yolu ile bir araya getirerek birbirlerini tanımalarını sağlamak, önyargıların yıkılması ve sosyal bütünlemenin sağlanması ilkelerimizdendir.

- Halkın ve faal sporcuların, spor yapabileceği her türlü spor tesisi ve bu tesislerde istihdam edilecek BESYO ve spor bilimleri fakülteleri mezunları ülkenin en ucra köşelerine kadar ulaştırılacaktır.
- Engelli bireyler için spor imkânları ülkenin her yerine geliştirilecek ve yaygınlaştırılacaktır. Spor gençlere ulaşmanın en etkili yoludur. Gençlerimizin terör, uyuşturucu ve kötü alışkanlıklar batağına düşmesinin önlenmesi bakımından sporun etkin gücünden istifade edilecektir.
- İlk ve orta öğretim çağında eğitim gören öğrencilerin sporda başarılı olabilmeleri için temel prensibimiz “Yetenek Seçimi”dir. Yetenekli çocuklar ve gençlerin tespiti aktif spora yönlendirilmeleri ve spor yapan çocukların takibi için “ulusal veri tabanı” oluşturulacaktır.
- İlk ve orta öğretim çağındaki gençleri spora yönlendirme ve yetenek tespiti yanı sıra branşlara yönlendirilen sporcu gruplarının yetiştirilmesi, eğiticilerinin görevlendirilmesi ve buna ilişkin tesislerin yapılması partimizin spordaki ana hedef ve projesidir...
- Tüm bunların gerçekleştirilmesi için başta Spor Bakanlığı olmak üzere teşkilatın her mevkide liyakat sahibi olması ana prensibimizdir.

SAĞLIK

Birçok uluslararası sözleşme ve anlaşmada tanımlanmış olan sağlıklı yaşama hakkının, başta insanlar olmak üzere bütün canlılar için güvence altında tutulması ve korunması devletin sorumluluğundadır.

Çağdaş bir sosyal hukuk devletinin, en önemli görevlerinden birisi din, dil, cinsiyet, yaş, ırk ve sosyal statü ayrımı gözetmeden vatandaşının sağlığını korumak, sağlık hizmetlerinden herkesin eşit şekilde yararlanmasını sağlamaktır. Sağlık hizmetlerinin, önleyici sağlık hizmetlerinden başlamak üzere tüm vatandaşlarımıza doğum öncesinden, ölüme kadar, kesintisiz, yeterli, kolay ulaşılabilir ve kaliteli olarak verilmesi partimizin temel ilkelerindedir.

Evcil hayvanlarımızdan başlayarak, ülkemizi geçiş yolu olarak kullanan göçmen kuşlar dahil ülkemiz sınırları içinde bulunan tüm hayvanlara veterinerlik hizmeti verilmesi ve sağlıklarının korunması da devletimizin güvencesi altında olacaktır.

İkamesi mümkün olmayan sağlık hizmetlerinin, daha etkili ve verimli ve hakkaniyete uygun olarak organize edilmesi, finansmanının sağlanması ve sunulması konusunda, son elli yıldır ülkemizde sağlıkta dönüşüm ve reform denemeleri yapılmaktadır. Ancak, siyasi iktidarların çağdaş bir sağlık hizmetleri düzeni kuramadıkları ortadadır. En son siyasi iktidarın uygulamaya koyduğu sağlıkta dönüşüm projesi de reform olarak sunulmuş olmakla birlikte, sağlık sistemi, vatandaşın ve devletin üzerindeki yükü artırmış, acil durumlar da dahil olmak üzere aylarca randevu beklenen bir ızdıraba dönüşmüştür.

Gelinen noktada, reçete yazmanın ötesine geçemeyen aile hekimliği, yeterli sayı ve nitelikte bulunmayan sağlık insan gücü kapasitesi, kamu ve özel sektöre ait tıp fakültelerinin yetersiz tıp eğitimi, eğitim verecek öğretim üye sayı ve niteliğindeki yetersizlik, rekabet sağlayacak özel hastanelerin cirolarının sosyal güvenlik kuruluşumuza endeksli hale gelmesi, ilaç harcamalarının OECD ortalamalarının üstünde seyri gibi birçok sorun, ülkemiz ekonomisinin sınırlarını zorlarken, yeni şehir hastaneleri yapımında uygulanan sistemle de, borç yükü gelecek nesillere aktarılmaktadır.

Partimiz, önce insan önce sağlık ilkesinden hareketle, koruyucu hekimlik hizmetlerine ağırlık verecek, kısa, orta ve uzun vadeli, ülke gerçeklerine uygun,

standartları belirlenmiş, denetlenebilir, çevre ve halk sağlığıyla ilgili her türlü tedbirleri içeren bir koruyucu sağlık eylem planı hazırlayacaktır.

Tedavi edici sağlık hizmetlerinde ise, güçlendirilmiş aile hekimliği, birinci basamak sağlık kuruluşlarından başlatılarak son kademe sağlık kuruluşlarına kadar, geliştirilecek bir model çerçevesinde, hasta takip sisteminin tesisi, bilim ve teknolojik yöntemlerle, sağlık kuruluşlarının birbirleriyle bağlantılı bir sevk zincirinin kurulması, sağlık politikamızın esaslarını oluşturacaktır.

Bu temel yaklaşım ve ilkeler ışığında;

- Koruyucu sağlık taramalarına, başta çocuklar ve kadınlar olmak üzere süreklilik kazandırılacaktır. Okullar, iş yerleri, yemekhaneler ve diğer toplu yaşanan ortamlarda, periyodik eğitim ve uygulama çalışmaları yapılacaktır. Bulaşıcı veya kronik hastalık etkenlerine karşı, koruyucu hekimlik adına tedbirler alınacaktır.
- Bulaşıcı hastalıklar, çeşitli sağlık sorunlarına kayalık eden sağlıksız ve dengesiz beslenme, önlenebilir hastalıklar ve kronik hastalık etkenleri ile mücadele edilecektir.
- Bakteriyel ve viral aşılarda, milli üretimle karşılanacak, aşılama hizmetleri aralıksız, aksatılmadan uygulanacaktır.
- Anne ve çocuk sağlığı, herkesi kapsayan bir programla korunacak, plan ve projeler geliştirilerek uygulamaya konacaktır. Halen çok yüksek düzeyde olan anne, bebek, çocuk ölüm oranlarının Avrupa ülkeleri düzeyine çekilmesi sağlanacaktır. Yardıma muhtaç aileler için hamile, lohusa, bebek ve çocuklara sözkonusu program dâhilinde gıda yardımı ve ücretsiz ilaç temin edilecektir.
- Yatalak durumda bulunan ve yaşlı insanlarımızın evlerinde sağlık hizmetleri sunulacak ve sağlık personeli görevlendirilecektir. Yaşlıların bakımı için yeterli sayıda geriatri merkezleri ve Sağlık Bakanlığının kontrolünde huzur evleri açılacaktır.
- Tedavi edici sağlık hizmetleri, birinci basamak sağlık kuruluşlarında başlatılacak ve hastalar takip edilecektir. Aile hekimliği sistemi geliştirilerek, hastane önlerinde yığılmalar önlenecek, aile hekimliği amacına uygun hale getirilecek, güçlendirilecek ve vatandaşın talebini karşılayacak şekilde yeniden modellenecektir.
- Sevk zinciri temel uygulanabilir kurallara bağlanacak, ikinci ve üçüncü zincir sağlık kuruluşları ile bağlantılı çalışır hale getirilecektir. Hasta takibinde süreklilik sağlanacak ve maliyetler azaltılıp, verimlilik artırılacaktır. Sağlık sisteminde reorganizasyona gidilecektir.

- İkinci ve üçüncü basamak sağlık hizmetleri, Sağlık Bakanlığı eğitim hastanelerinde ve üniversite hastanelerinde verilecektir. Sağlık Bakanlığı üniversite, vakıf ve özel hastanelerde verilen tedavi edici sağlık hizmetleri standartlarını belirleyecek ve denetleyecektir. Vakıf ve özel sektörün sağlık alanında daha etkili olması teşvik edilecektir.
- Sağlık sisteminin piyasalaştırılmasına, hastalara müşteri gözüyle bakılmasına ve hizmet kalitesinin düşürülmesine izin verilmeyecektir. Sağlık çalışanları için performans sistemi yeniden ele alınacak, sağlık hizmeti performans adı altında parasal endişelere endekslenilmeyecektir.
- Kamu hastanelerine bağlı semt poliklinikleri desteklenecek, iyi yetişmiş hekim ve hemşirelerden oluşan modern acil servisler tesis edilecek ve düzenli olarak denetlenecektir.
- Sağlık hizmetlerinde, hasta öncelikli rekabetin kuralları belirlenecek ve bunlarla ilgili yasal düzenlemeler yapılacaktır. Kalitede rekabet teşvik edilecek, sağlık sektöründe ISO kalite standardı tüm sağlık kuruluşlarında aranacaktır.
- Sağlık turizminin geliştirilmesi için ciddi bir teşkilatlanmaya gidilecek, sağlık turizmini geliştirici projeler hazırlanacak ve bölgesel öncelikler dikkate alınacaktır. Sağlık turizmi ile ilgili kural ve standartlar yeniden belirlenecektir.
- Sağlıkta eğitim kalitesinin artırılması için gerekli tedbirler alınacak ve eğitim dünya standartlarına göre yapılacaktır. Her düzeyde ve branşta hemşirelik eğitimi ve sağlık teknisyenliği okulları yeniden düzenlenecektir. Tüm sağlık çalışanları seçiminde liyakat esas alınacaktır.
- Desteksiz bırakılan devlet üniversiteleri tıp fakülteleri için süratle gerekli finansman ve işgücü sağlanacaktır. Tıp eğitiminde dinamik, yenilikçi ve özgürlükçü yaklaşım ile araştırma ve bilime dayalı çağdaş tıp uygulamalarını benimseyen, tıbbın diğer bilimlerle işbirliğini ön planda tutan eğitim, araştırma, sağlık hizmeti sunumunda lider, uluslararası alanda önde gelen tıp fakülteleri oluşturulacaktır.
- Hekimlerin uzmanlık almaları için gerekli sınavları tıpta uzmanlık derneklerinin yapması ve mesleki yeterlilik belgelerini (board) bu kuruluşların vermesi sağlanacaktır. Sağlık Bakanlığı bu konuda sadece denetleyici ve yasal düzenleyici bir role sahip olacaktır. Bu belgelerin ömür boyu değil her on yılda bir yenilenmesi için hekimlerin ilgili sınavları vermesi için gerekli yasal değişiklikler yapılacaktır.

- Kaliteli hekim yetiştirmek ve mesleki hatalar nedeniyle açılan davaları asgariye indirmek amacıyla, tıp fakóltesi eğitimi ile tıpta uzmanlık eğitimleri standartlara uygun ve eşit hale getirilecek, her ÷lkede akredite edilecek düzeye çıkarılacaktır. Bu amaçla, tıp fakólterinde ve Sağlık Bakanlığı eğitim hastanelerinde, öğretim üye ve elemanı sayı ve niteliği, eğitim düzeyi, araç, gereç bakımından benzer duruma getirilecektir. “Tıpta Uzmanlık Tüzüğü”, dünya standartlarında yeniden düzenlenecektir. Çalışma ortamı sağlanarak ve cezbedici tedbirler alınarak, sağlıkta beyin göçünün önüne geçilecektir.
- Pratisyen hekimlerin çalışma şartları, özlük hakları düzeltilecek, teşvik mekanizmaları ile ÷lkemiz sağlık sistemine aktif katkıda bulunmaları sağlanacaktır. Pratisyenlikte uzmanlaşma sistemi getirilecek, pratisyen hekimlerin, sağlık yönetimi, sağlık sigortacılığı, kamu sağlığı hekimliği, spor hekimliği, adli hekimlik, acil yardım hekimliği gibi konularda istihdamı ve uzmanlaşmaları sağlanacaktır.
- Tüm sağlık sigortası birimleri bir çatı altında toplanacak, sağlık sigortası kuruluşu ile sosyal güvenlik kuruluşları birbirinden ayrı birer kurum haline getirilecektir. Yoksulluktan ve kimsesizlikten dolayı hastane kapılarından hiç kimse geri çevrilmeyecek, rehin bırakılmayacaktır. Tüm vatandaşlarımız sağlık sigortasından yararlanacak, sistem sağlam finans kaynakları üzerine oturtulacaktır.
- Vatandaşlarımız, hastane ve hekim seçme hakkına sahip olacaktır.
- Dünya Hasta Hakları Tüzüğü standartlarına uygun, hasta haklarını koruyan hukuki düzenlemeler yeniden ele alınacaktır. İyi hekimlik uygulamaları desteklenecektir. Hasta-hekim memnuniyeti esas alınacaktır. Hem halkın, hem de sağlık çalışanlarının mevcut sağlık sistemi sürecinde mağduriyetlerine izin verilmeyecektir. Hasta memnuniyeti, sağlık hizmeti sunumunda önceliklerimiz arasındadır.
- Sağlık çalışanlarının hakları yeniden düzenlenerek, uluslararası standartlara uygun hale getirilecektir. Kamu sağlık personelinin özlük ve çalışma haklarına saygılı etkin önlemler alınacaktır. Tüm sağlık çalışanlarının refah düzeyi artırılacak, emeklerinin verdikleri hizmetlerin karşılığını almaları sağlanacaktır. Kamu sağlık personeli atamalarında liyakat sistemi getirilecektir.
- Kısa vadede, “mahrumiyet” bölgelerinde görevlendirilen hekim ve sağlık çalışanlarının görev yeri, ne kadar kalacağı, görev tanımı, tıbbi donanım durumu ve sosyal olanakları bildirilerek gönderilecek, teşvik edici

uygulamalar ile sağlık sistemi sağlık insan g¼c¼ eksikliği giderilecek ve sağlık çalışanlarının dengesiz dağılımı ¼nlenecektir. Uzun vadede ise, (b¼t¼n kamu çalışanları için de olmak üzere) yerleşim birimleri arasındaki teknik donanım ve sosyal altyapı arasındaki dengesizlik giderilerek, T¼rkiye “mahrumiyet b¼lgesi” garabetinden kurtarılacaktır.

- Sağlık sekt¼r¼nde, bilgi işlem merkezli kontrol sistemine geçiş sağlanacaktır. Her vatandaşın sağlık bilgileri, TC kimlik kartlarına bağlı sisteme kaydedilerek sağlıkta izleme kolaylaştırılacaktır. Bu sayede sağlıkta zaman kayıpları ve maliyetler d¼řecek, verimlilik ve kalite artacaktır.
- Halkın ucuz ilaç temin etmesi sağlanacaktır. Milli ilaç, tıbbi cihaz ve malzeme sanayi desteklenecek, teşvikler artırılarak dışarıya bağımlılık ¼nlenecektir. ¼lke genelinde ve b¼lgesel olarak; tıbbi cihaz, ¼zellikle y¼ksek teknolojiye sahip alet ve cihaz ihtiyaçları g¼ncellenerek planlanacak, ¼lkemiz tıbbi cihaz mezarlığı olmaktan çıkarılacaktır.
- Adli Tıp Kurumu’nun ¼zerk ve bilimsel çalışması desteklenecektir.
- Mal ve hizmet alımları, hastaneler, birlikler vb. kuruluşlar aracılığıyla değil ¼lke çapında uzman kurulumlar tarafından ihtiyacı karşılayacak şekilde ve şeffaf bir biçimde yapılacaktır.
- Kamu hastanelerinde g¼r¼nt¼leme, laboratuvar hizmetleri, sterilizasyon gibi asli işlerin taşeron firmalara yaptırılması kanunlara aykırı olup bu uygulamalara son verilecek ve bu t¼r hizmetler denetlenecektir.
- Sağlık sekt¼r¼nde yer alan şirketlerinin asli uzmanlık alanlarının sağlık konusu olması mecburiyeti getirilecek ve hizmet kaliteleri devamlı ve şeffaf bir şekilde denetlenecektir.
- K¼t¼ tıbbi uygulamalar konusu devlet tarafından hukuk ve tıp insanların işbirliği ile standartlara kavuşturulacaktır. Hasta poliklinik ve tedavi hizmetlerinin kalitesi arttırılacaktır.
- Uzun s¼reli yataklı tedavi hizmeti verecek ruh ve sinir hastalıkları hastaneleri, sanatoryumlar ve geriatri merkezleri hizmete açılacaktır.
- Partimiz, insan sağlığı kadar yakın dostlarımız olan evcil hayvanlarımız başta olmak üzere; ekonomik değer ifade eden hayvan pop¼lasyonumuz ve ¼lkemizi geçiş yolu olarak kullanan g¼men kuşlar dahil olmak üzere t¼m canlı varlığına yeterli veterinerlik hizmeti verilmesi ve sağlık hizmeti sunulmasını da devlet g¼vencesi altında g¼rmektedir.

SOSYAL POLİTİKALAR

Genel Sosyal politika

Temel sosyal politik hedefimiz; Vatandaşlarımızın, özgür ve eşit haklara sahip olduğu, kendini güven içinde hissettiği, beslenme, barında, eğitim ve sağlık gereksinimlerini kolayca karşılayabildiği, engelsiz ve koşulsuz bir biçimde toplum yaşamına katılabildiği bir ülke yaratmaktır.

Çağdaş bir hukuk devletinin en temel görevi; Ayrım gözetmeksizin vatandaşlarını ekonomik ve sosyal risklerden korumak, güçsüze yardım elini uzatmak, ekonomik ve sosyal kazanımlardan hak ettiği payını almasını sağlamak, bireyi ve toplumun yapı taşı olan aile kurumunu korumak ve güçlendirmektir.

Aile kurumunu koruyamayan, sosyal adaleti sağlayamayan, gelir dağılımını hakça düzenleyemeyen toplumlar, ahlaki, sosyal, ekonomik ve siyasi çöküntüye sürüklenirler.

Partimiz, bu bilinç ve kararlılıkla; Mutlu insan, mutlu aile, mutlu köy, mutlu şehir ve nihayetinde mutlu ülke yaratmak için bir dizi önlem alacak, bu yönde yeni düzenlemeler yapacaktır.

Yaşlılarımızın huzur ve güven içinde yaşamaları, çocuklarımızın hayata sağlıklı ve bilinçli bir biçimde adım atmaları için koruyucu ve destekleyici önlemler alınacak, her vatandaşımız, devletin ayırım yapmadan arkasında olduğunu hissedecektir.

Gelir dağılımının düzeltilmesine yönelik mali ve parasal önlemler alınacak olmakla birlikte, gelir seviyesi düşük ailelere, kimsesizlere ve yardıma muhtaç kişilere devlet ananın şefkatli eli uzanacaktır.

Devlet, şefkatli bir ana gibi, çocukları arasında ayırım yapamaz, yarattığı kaynağı (bugün yapıldığı gibi) siyasi rant elde etmeye yönelik amaçlarına alet edemez.

Vatandaşlarına, üstelik de ayırım yaparak sadaka veren, ulufe dağıtan devlet, sosyal devlet olamaz.

Kamu kaynaklarını kullanma yetkisini elinde bulunduran siyasi otorite, sosyal yardımları siyasi gücünü tahkim etme aracı olarak kullanamaz. Partimizin varlığı,

vatandaşları arasında ayırım yapmayan devletin yeniden tesis edilmesinin teminatıdır.

Devletin yardımına ihtiyaç duyan bireyler, aileler, bölgeler hiçbir siyasi, etnik ve dini ayırma tabi tutulmadan belirlenecek, yardımlar ve kalkınma politikaları ile desteklenecektir.

Çocuklar için eğitim yardımı, evsizlere için barınma ve yaşlılar için bakım hizmetleri, yaşlılık aylığı, engelliler için teknik ve idari düzenlemeler, aile kurumunun güçlendirilmesi için danışmanlık hizmetleri, emekçilerimiz için sendikal haklarını kullanmalarının önündeki engellerin kaldırılması, engelliler başta olmak üzere vasıfsız ve düşük eğitimli kesime yönelik meslek edindirme eğitimleri, sağlık ve eğitim başta olmak üzere kırsal kesime yönelik kamu yatırımlarının artırılması partimizin sosyal politika araçlarının temellerini oluşturacaktır.

Partimiz, sosyal politikalarındaki kararlılığıyla, her türlü afet ve olağanüstü ekonomik-sosyal gelişmeler karşısında vatandaşını korumak için hızla önlem alan teknik devletin kurgulanması için de bir dizi önlem alacak ve uygulayacaktır.

Sosyal devlet olmanın temel koşullarından biri de, bireylerin özgürce örgütlenmeleri ve özgürce ifade ettikleri düşünceleriyle toplumsal yaşama katkıda bulunmalarıdır. Partimiz, sosyal yaşamın gelişmesi çerçevesinde örgütlenme, ifade ve haber alıp vermenin önündeki tüm engelleri kaldıracaktır.

Bu amaçla,

- Ekonomik kalkınma, toplumsal refah ve sosyal güvenceyi birebir etkileyen ve sosyal hayatımızın temelini oluşturan eğitim, sosyal güvenlik, istihdam, kadın hakları, sağlık, kamu yönetimi, vergi ve yargı gibi temel alanlarda yaşanan eksen kayması, tüm toplumsal kesimlerin katılımıyla çağdaş ülke norm ve standartlarına getirilecektir.
- Bu çerçevede Ekonomik ve Sosyal Konsey etkinleştirilerek, sosyal ortaklarla danışma ve dayanışma sorumluluğu işler hale getirilecek, yapılması gereken düzenlemelerin toplumsal uzlaşma ile gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.
- Tarihimizden kazandığımız deneyimlerle, akıl ve bilimin gücüyle, kadın ve erkek omuz omuza üretmek, kazanmak, hakça paylaşmak ve adaletle yönetmek temel ilke olarak kabul edilecektir.
- Sahip olduğumuz farklılıkları ayrıştıran değil, ortak sosyal ve kültürel mirasa ve değere dönüştüren sosyal politika anlayışı yerleştirilecektir.

- Engelli vatandaşlarımızın bütün sosyal ve siyasal organlarda temsil edilmeleri sağlanacak, sosyal politika, eğitim ve istihdam kurullarında yer almaları için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.
- Mevcut yapısıyla yeni bir “KİT” haline dönüşmüş olan, sürdürülebilir bir sosyal güvenlik politikasından uzak, kayıt dışılığı kabullenmiş, işveren ve kamu maliyesine yük getiren Sosyal Güvenlik Kurumu yeniden yapılandırılacaktır.
- Araştırma-geliştirme ve yenilikçiliği önemseyen, insana yatırım yapan, bilgiye dayalı bir toplum ve ekonomi anlayışı benimsenecek, herkesin fırsatlardan eşit yararlanması sağlanacak, yoksullukla mücadele ve istihdamda girişimci odaklı programlar uygulanacaktır.
- Ülkemizin demografik fırsat penceresi kapsamında gençlerin ve kadınların işgücüne katılım oranını artıracak, özellikle geleceğini yurt dışında arayan genç nüfusu ülkemizde değerlendirmek için istihdamı ve girişimciliği özendirici düzenlemeler yapılacaktır.
- Sosyal yardım ve hizmetlerin siyasi istismar konusu yapılmadan gerçek muhatabına, doğru bir şekilde ulaştırılması için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Din Hizmetleri

Milletimizin, birlik, beraberlik, kardeşlik, barış ve esenliğinin önemli bir unsuru olan İslam’ın, asıl fonksiyonunu ifa edebilmesi için Diyanet İşleri Başkanlığı’nın her türlü siyasi ve ideolojik akımlardan arındırılarak siyaset üstü saygın bir kurum olarak konumlandırılması olmazsa olmazımızdır. Bunun için Diyanet İşleri Başkanlığının bütün mevzuatı yeniden gözden geçirilecek ve gerekli tedbirler alınacaktır.

Çocuklarımızın eğitiminde İslam’ın güzel ahlak anlayışı ile sevgi, şefkat ve merhamet tarafının öne çıkarılması, dini konulardaki yayınların gerçek İslam’a uygun ve şiddet/terörden uzak olması, dini alanda toplumdaki farklı meşrep ve anlayışlara ayrımcılık yapılmaması esastır.

Vakıflar

Vakıflar, servetin yüksek gelirli kesimden dar gelirli kesime aktarımına imkân tanıyan ve toplum içerisinde sosyal dengeyi ve bütünleşmeyi sağlayan en büyük kültürel mirasımızdır.

Ülkemizdeki mevcut ve yeni kurulacak vakıfların, kuruluş amaçlarına uygun faaliyet göstermeleri sağlanacak, bu doğrultuda vakıflar, gelirleri her türlü vergiden muaf tutularak desteklenecektir.

Yeni vakıfların kuruluşu teşvik edilecektir. Bürokratik engeller asgari düzeye indirilerek kuruluş işlemleri kolaylaştırılacaktır. Aynı zamanda etkin bir denetim mekanizması da getirilecektir.

Vakıf kültürünün ve vakıf eserleri hakkında tarihi bilincin artırılmasını sağlayan projelere ve eğitim faaliyetlerine önem verilecektir.

Partimiz, restorasyon adı altında tarihi eserlerin zarar görmesinin önüne geçecektir. Bu konuda gerekli tüm yasal düzenlemeler yapılacak ve Vakıf Bölge Müdürlükleri'nin bulunduğu illerde bir Asliye Mahkemesi, "Vakıf İhtisas Mahkemesi" olarak görevlendirilecektir.

Sosyal yapıda meydana gelen olumsuzlukların giderilmesi, insan haklarının korunması, sosyal yapıya olumlu etkiler oluşturması ve bize ait vakıf felsefesi Avrupa ve dünyaya tanıtılacak ve ülkemizin önderliğinde bir "Vakıf Medeniyeti" oluşturulması sağlanacaktır.

Toplumsal yaşam

Gerek özel alanda gerekse kamusal alanda anayasamızda tanımlanan bireysel özgürlüklerin korunması ve güvence altına alınması sağlanırken, herkes için adalet ve hukukun üstünlüğü düsturumuz olacak. Dini değerler, etnik köken ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurucu değerlerinin istismarı üzerinden siyasi rant elde girişimlerine, sosyal yaşamı olumsuz etkileyen faaliyetlere izin verilmeyecektir.

Temel hak ve hürriyetler çerçevesinde vatandaşlık hakları içinde yer alan eğitim, adalet, sağlık ve güvenlik hizmetleri devletin birinci görevi olarak tüm vatandaşlarımıza ulaştırılacak şekilde programlanacaktır.

Toplumsal sorunları tanımlayan, çözüm yollarını araştıran devlet yönetimine katkı sağlayan sivil toplum kuruluşları (STK) ile mesleki ve bilimsel esaslara bağlı tarafsız oda, dernek ve vakıflar desteklenecektir. STK'ların kurulması basitleştirilecek, çalışmaları etkinleştirilecek. Örgütlü toplum, güçlü demokrasi, milletin demokratik yönetime aktif katılımı gerçekleştirilecektir.

Her bir vatandaşın bir araya gelerek toplumsal olayları, uygulamaları, politik kararları, vb. konuları konuşabildiği, fikrini savunduğu veya boykot edebildiği meydanlar, parklar ve serbest kürsüler oluşturulacak ve bu toplantıların güvenliği sağlanacaktır.

Aile

Toplumun çekirdeğini oluşturan, bireyleri ve toplumu bir arada tutan aile kurumu; bireyleri hoşgörü, sevgi ve karşılıklı anlayış çerçevesinde yetiştirerek, güçlü toplum olmanın temel esasını oluşturur.

Milli kültürümüz ve manevi değerlerimiz ailenin kutsiyetine önem vermemizi öğütlemektedir. Aileyi, hem huzurlu ve mutlu bir yaşam için sıcak bir yuva, hem de yeni nesilleri yetiştiren bir okul olarak görmek gerekir.

Göç ve kentleşme, kültürel değerlerdeki aşınma ve ortak değerlerimize yabancılaşma, bireyselleşmenin artması, aile eğitimindeki eksiklikler, yeni iletişim teknolojileri gibi nedenlerle, aile üyeleri arasındaki iletişim azalmış, boşanmalar artmış, tek ebeveynli ailelerin oranı yükselmiş ve aile kurumu zayıflamaya başlamıştır.

Nüfusun yaş yapısındaki değişimler sonucunda gelecekte aktif olmayan nüfusun payının artması, doğurganlık hızının azalmasıyla da yaşlı nüfusun payının yükselmesi riskinin varlığını da düşünmek zorundayız. Türkiye'nin ekonomik ve sosyal gelişmesini desteklemek üzere dinamik nüfus yapısının korunması, aile kurumunun güçlendirilmesi ve böylece sosyal refah ve sosyal sermayenin artırılmasına yönelik politikaların hayata geçirilmesi temel hedeflerimizdendir.

Bu amaçla,

- Aile kurumuna olan güvenin artması, ailenin güçlenmesi ve ailenin refahının korunması amacıyla evlilik öncesi eğitim ve aile danışmanlık hizmetleri etkinleştirilecektir.
- Aile ve iş yaşamının uyumlaştırılmasına yönelik güvenceli esnek çalışma, kreş ve çocuk bakım hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve erişilebilir kılınması ile ebeveyn izni gibi alternatif modeller geliştirilecektir.
- Aileyi oluşturan bireylerin ekonomik ve sosyal alanda yaşadıkları sıkıntılar dikkate alınarak iş ve aile yaşamının uyumlaştırılmasına yönelik tedbirler geliştirilecektir.
- Sosyo-kültürel gelişmeler doğrultusunda tek ebeveynli ailelere yönelik hizmetler geliştirilecektir.
- Aile içi şiddetin, ihmal ve istismarın önlenmesine yönelik çalışmaların etkinliği artırılacaktır.
- Çocuğa yönelik ihmal ve istismarı önleyecek mekanizmalar geliştirilecektir.
- Ailede çocuk, engelli ve yaşlı bireylerin hayata etkin katılımını sağlamak ve özel hizmet gerektiren durumlar için uygun modeller oluşturulacaktır.

- Aile yapısını etkileyen kötü alışkanlıkların ve bağımlılıkların azaltılmasına yönelik hizmetler geliştirilecektir.
- Sosyal yardım veya sosyal hizmete ihtiyacı olan bütün vatandaşlarımıza ulaşacak önleyici tedbirleri içeren programlar geliştirilecektir.
- Toplumun temelini oluşturan aile kurumunun devamlılığı için başta kadın olmak üzere, aileyi oluşturan tüm fertlerin bireyselliğini göz ardı etmeyecek ve aileyi daha güçlü bir şekilde bir arada tutmayı sağlayacak çalışmalar yapılacaktır.
- Birbirlerine sevgi ve saygıyla kenetlenmiş, güçlü manevi bağlara sahip, kimsenin diğerini ihmal ve istismar etmediği, mutlu bireylerden oluşan aile ve toplum oluşturmak ve korumak en temel amacımız olacaktır.
- Aile ortamını daha mutlu ve huzurlu yapmak, cinsiyet eşitliğinin gerçekleştirilmesini ve sürdürülebilirliğini sağlamak, dezavantajlı aileler öncelikli olmak üzere aileye ve kadınlarımıza yönelik sosyal riskleri önleyici etkili politikalar üretilecek ve uygulanacaktır.

Kadın

Nüfusun yarısını oluşturan kadınlar ekonomik ve sosyal hayata katılmadan refaha ulaşılabilmesi ve sürdürülebilir bir kalkınmanın sağlanması mümkün değildir. Kadın toplumun ve ailenin temel taşıdır. Sadece varlığı bile bulunduğu yerde değer yaratır, değer katar ve etrafını yüceltir. Bundan böyle toplumsal hayatımızda “kadın” kelimesi, “dezavantajlı” kelimesi ile asla yan yana kullanılmayacaktır.

Ülkemizde kadınlara yönelik ayrımcılık içeren her türlü uygulamanın ortadan kaldırılması, fırsat eşitliğini sağlayacak yasal düzenlemeler dahil olmak üzere tüm önlemlerin alınması, kadınların sosyal, ekonomik, siyasal ve toplumsal alanda konumlarının iyileştirilmesi temel hedefimizdir.

- Emeğin, bereketin ve üretimin sembolü kadınlarımızın daha fazla güçlenmesi, kalkınmanın öznesi olması için gerekli tüm idari ve hukuki düzenlemeler yapılacaktır.
- Kadın ve erkek toplumsal hayatta birbiriyle yarışan değil, birbirinin yanında olan ve birbirini destekleyen iki temel unsur olarak toplumda yer alacaktır. Partimiz eşit temsilin teminatı olacaktır.
- Partimiz, kadının toplumda eşit haklara sahip olmasını sınırlayan tüm engelleri ortadan kaldıracak, kadının sosyal hayata katılımını engelleyen ağır bakım yükünü hafifletilerek her alanda kendisini ifade etme ve güçlü temsil imkânı sunacaktır.

- Diğer yandan kadınlarımızın iş gücüne katılımının önündeki en büyük engellerden biri olan çocuk ve aile büyüklerinin bakımı için ayrılan sosyal yardım kaynaklarını ivedilikle iki katına çıkaracağız.
- Yetişkin kadınlarımızın okuryazarlığı artırılacak; eğitimin her kademesinde, kız çocuklarının okullaşmasının sağlanması ve eğitimi terk etmelerinin önlenmesi için her türlü tedbir alınacaktır.
- Seçimlerde kadınlara kota konulması yerine temiz siyaset ve siyasette nezaket ve adaletli rekabet kurallarını yerleştirecektir. İyi bir öğretim üyesi, doktor, iş insanı, avukat ve hâkim olan kadınlarımız aynı zamanda kuşkusuz başarılı bir siyasetçi, milletvekili ve bakan da olacaktır.
- Kadına karşı şiddet önlenerek, aile içi şiddeti doğuran ve pekiştiren olumsuz tutum ve davranışların ortadan kaldırılması amacıyla, toplumumuzda zihniyet dönüşümünü sağlayacak tedbirler geliştirilecektir. Başta eğitim ve mevzuat değişiklikleri olmak üzere, gerekli her türlü önlemler alınacak, bu bağlamda, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü yeniden yapılandırılarak uygulayıcı birim olarak güçlendirilecektir.
- Kadınların çalışma hayatına katılımı sağlanacak, sosyal güvenlikleri, eğitimleri, meslek edinmeleri ve analık görevlerini yeterince yapabilmeleri konusunda yeni düzenlemeler yapılacaktır.
- Kürtaj bir doğum kontrol aracı asla olmayacaktır. Evlilik dışı olan çocuklar ile ilgili kanuni boşluklar giderilerek toplumda problem olmalarının önüne geçilecektir.

Çocuk

Türkiye Cumhuriyeti'nin de onayladığı, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi doğrudan ya da dolaylı olarak çocukları ilgilendiren bütün etkinliklerde “çocuğun yüksek yararının” temel alınmasını şart koşar. Bu nedenle toplum yaşamı içindeki tüm faaliyetlerin ve toplumsal düzenin, çocuğun yüksek yararı gözetilerek yapılandırılması, çocuğun yüksek yararı temelinde; Yaşama ve Gelişme, Korunma, Ayrım Gözetmeme, Çocukların Katılımı, İlkelerini benimseriz.

Her çocuk kaç yaşında olursa olsun bireydir. Çocukluk dönemi birey olma yolunda karşılaşılan fırsatlar dönemidir ki, devletin ve toplumun görevi çocuğun birey olma yolundaki tüm engelleri kaldırması ve bu yoldaki fırsatları en iyi şekilde değerlendirerek kendini gerçekleştirebilmesi için önünü açmasıdır. Türkiye'deki

23 milyona yakın çocuğun en önemli sorunu bütüncül bir çocuk politikası yapılamamış, siyasi partilerin politikalarında kendine yer bulamamış olmasıdır.

Siyasi partiler; ülkemizde yer alan çocukların “nasıl bir yerde yaşamak istediklerine” dair herhangi bir soru yöneltmemiş, araştırma ya da çalışma ortaya koymamışlardır.

Bu amaçla,

- Çocuk haklarının yaşama, gelişme, koruma ve çocuğun görüşünün alınması temel yaklaşımı ile çocuğun yüksek yararı ve çocuğa karşı her türlü ayrımcılığın önlenmesi ilkeleri çerçevesinde, aile odaklı ve çocuk merkezli bir çocuk politikası oluşturulması sağlanacaktır.
- Tek tek her çocuğun sorunlarının çözülmesine yönelik önlemlerin alınmasından çok, çocuk hakları ve ilkeleri çizgisinde kapsayıcı bir çocuk politikası geliştirilecektir.
- Çocukların en iyi bakılıp büyütüldüğü, sevgi ve şefkat ortamının ailesinin yanı olduğundan hareketle; aile yanında bakım hizmetlerine yönelik çalışmalara öncelik ve ağırlık verilecektir.
- Çocukların eğitim hakkından en etkin biçimde yararlanması için sosyal, ekonomik, kültürel sebepler belirlenerek bunlara yönelik tedbirler alınacaktır.
- İlk ve orta öğretimde başta kız çocukları olmak üzere tüm çocukların okula erişimi sağlanacak, sınıf tekrarı ve okul terki azaltılacaktır.
- Çocuklara yönelik koruyucu ve önleyici hizmetler geliştirilerek; çocuklara yönelik sorunlar zamanında tespit edilerek çözüm odaklı modeller oluşturulacaktır. Çocukların karşılaşılabileceği ihmal ve istismar riskleri önceden tespit ederek talep ya da müracaata gerek kalmadan yerinde, zamanında müdahalelerde bulunarak sorunlar kaynağında çözülecektir.
- Çocukların yoksulluktan kaynaklanan sorunlarının giderilmesi, erken çocukluk gelişiminin desteklenmesi sağlanacaktır.
- Suça sürüklenen ve suç mağduru çocuklara yönelik, yaşına, cinsiyetine, mağduriyet veya suça sürüklenme türüne göre bireyselleştirilmiş rehabilitasyon programları oluşturulacak ve hizmet veren kuruluşlar ihtisaslaştırılacaktır.
- Devlet korumasından ayrılan gençlere; kişisel gelişimleri, iş arama becerilerinin geliştirilmesi ve ihtiyaç duydukları diğer konularda rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilerek topluma uyumlu, kendi kendilerine yeterli duruma gelebilmeleri için çalışmalara devam edilecektir.

- Türk Hukuk Sistemi'nde yer alan çocuk tanımı içerisindeki çelişkiler giderilecek, ülkemizin mevcut durumu göz önünde tutularak istismarı engelleyici yeni bir tanımlama yapılacaktır.
- Çocuk koruma ve adalet sistemleri koordineli olarak, önleyici mekanizma ve uygulamalara sahip, risk takibi ve erken uyarı sistemini içeren bir yapıya kavuşturulacak, altyapı ve personel ihtiyaçları giderilecek, bu alandaki hizmetlerin kalitesi artırılacak, korunmaya muhtaç çocuklara yönelik hizmetler çocukların sosyal ve kişisel gelişimlerini destekleyecek bir yapıda sunulacaktır.
- Başta korunmaya ihtiyacı bulunanlar olmak üzere tüm çocuklarımızın evrensel değerlere saygılı, insan ve toplum sevgisiyle dolu, mutlu ve huzurlu, kendisine her bakımdan güvenen, mesleki ve teknik açıdan donanımlı, milli kültürümüzü ve ahlaki değerlerimizi özümsemiş şekilde yetiştirilmelerini, korunmalarını, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınması sağlanacaktır.
- Çocuklarımızın ve gençlerimizin sportif, kültürel ve sanatsal başarılarını artırmalarını destekleyici projeler ve uygulamalar geliştirilecektir.
- Çocuklarımıza yönelik şiddet ve her türlü istismarı engellemek için toplumsal duyarlılığı artırıcı çalışmalara öncelik verilecek, bu suçu işleyenlere ağır cezai yaptırımlar uygulanacaktır.
- Suça karışmış veya kendilerine karşı suç işlenmiş çocukların topluma kazandırılması için, yeni ve çağdaş uygulamalardan yararlanılarak iyi işleyen sosyal hizmet modelleri oluşturulacaktır.
- Sokakta yaşayan/çalıştırılan çocuklar sokaktan çekilecek, rehabilite edilecek ve topluma yeniden kazandırılacaktır.
- Çocuk ticareti, organ ve çocuk kaçakçılığı, işçiliği önlenecek, bu maksatla her türlü kontrol ve denetim faaliyetleri aktif olarak hayata geçirilecektir.
- Çocuklarımız ve gençlerimizi tehdit eden uyuşturucu madde ticareti ile mücadele etkinleştirilecek, onları diğer kötü alışkanlıklardan uzak tutacak etkili eğitim programları geliştirilecektir.

Yaşlı

Yaşlılarımızın toplumsal yaşamın tüm alanlarına aktif olarak katılımlarını sağlamak ve ayrımcılığa uğramadan insan haklarından yararlandırılması ve toplumsal hayata katılmaları için;

Yaşlılara yönelik sosyal hizmet faaliyetlerine ilişkin yöntem ve standartlar belirlenecek, mimari açıdan yaşlılara daha kolay hizmet sunumu sağlayacak yaşam ortamları oluşturulacak, bu alanda faaliyet gösteren kamu birimleri ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyon sağlanacaktır.

Yoksul veya kimsesiz yaşlılar için “mutlu yaşam merkezleri” kurulacak; onları mümkün olan ölçüde evinden ve sosyal çevresinden ayırmadan; beslenme, barınma, sağlık ve temizlik hizmetleri periyodik olarak yürütülecektir.

Miras hukuku, yaşlının bakımını “kaydı hayat şartıyla” üstlenecekleri de kapsayacak şekilde yeniden düzenlenecek ve takibi yapılacaktır.

Engelli

Engelli; doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duysal ve sosyal yetilerini çeşitli derecelerde kaybetmeleri nedeniyle, toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük ihtiyaçlarını karşılama güçlükleri olan kişilerdir. İnsanın işlevselliği ve kısıtlılıklarla ilgili durumlarının tanımlanmasını sağlayan kapsamlı uluslararası bir sınıflandırma sistemi olan “işlevsellik yeti yitimi ve sağlığın uluslararası sınıflandırması” esas alınmaktadır.

Ülkemizde, engelli olan nüfusun, toplam nüfus içindeki oranı %12 seviyesindedir. Engellilerimizin toplumsal yaşamın her alanında yer alabilmesi için “hak temelli” bir bakış açısı ile engellilerin istihdam hakkının sağlanması için fırsat eşitliği oluşturulacak, eğitim hakkından her engelli çocuğun eşit ölçüde yararlandırılması ve hizmetlere erişimde ve sosyal hayata katılımında pozitif ayrımcılığın sağlanması temel politikamız olacaktır.

Bu amaçla,

- Engelliler ve yaşlılar öncelikli olarak, ailelerinin yanında ve buldukları sosyal ortamda desteklenecektir.
- Bakım hizmetlerinin kalitesi arttırılacak, aktif yaşlanmanın sağlanması için gerekli tedbirler alınacaktır.
- Engellilerin toplumsal hayata katılımı önündeki engelleri kaldırmak üzere, kamuya açık her türlü yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile binaların ve toplu taşıma araçlarının engellilerin kullanımına uygun hale getirilmesi bir kanuni yükümlülüktür. Erişilebilirlik her alanda ve istisnasız uygulanacaktır. Bu amaçla gerekli eğitimlerin yapılmasına, izleme ve denetlemenin

sağlanmasına yönelik, yeni sistemler oluşturulacak, var olan ve uygulamada olumlu sonuçlar alınan sistemler geliştirilecektir.

- Engellilere yönelik eğitim, istihdam ve bakım hizmetlerinin etkinliği ve denetimi artırılacak, bu kapsamda kaynaklar daha verimli kullanılacak ve fiziksel çevre şartları engellilere uygun hale getirilecektir.
- Engellilere ve yaşlılara yönelik hizmetler için etkin veri tabanı oluşturulacak; bu hizmetlerin izleme ve değerlendirmesi yapılacaktır.
- Engelli vatandaşlarımızın bağımsız yaşayabilmelerini ve hayatın tüm alanlarına etkin katılımını sağlamak, diğer bireylerle eşit koşullarda fiziki çevreye, ulaşım, bilgi ve iletişim olanaklarına, hem kırsal hem de kentsel alanlarda halka açık diğer tesislere ve hizmetlere kolayca erişimi sağlanacaktır.
- Engellilerimizi mümkün olduğu kadar toplumla bütünleştirerek sosyal açıdan dışlanmaları önlenecek, hayatın her alanında (sosyal, kültürel, ekonomik, politik) aktif görev üstlenmeleri sağlanacaktır.
- Ulaşım hizmetlerinden en kolay yararlanacakları sistem kurulacak, özellikle toplu taşıma araçları artırılarak hareket serbestisi imkânı sağlanacaktır.
- Güvenli ve uygun bir iş ortamı yaratarak, iş kapasitelerini tam olarak kullanabilmelerine imkân sağlanacaktır.
- Günlük hayatını idamede zorlanan engellilere yönelik, bakım güvence sistemi oluşturulacaktır. Engellilerin ev içinde ve dışında sömürüye uğramasını, şiddete ve istismara maruz kalmasını önlemek için yasal, idari, sosyal, eğitsel her türlü tedbir alınacaktır.
- Genel olarak sosyal hayatın her alanında, özelde ise ev ve iş hayatında bağımsız bir biçimde yer almaları özendirilecektir.
- Kamuya açık binalar ve diğer tesislerde engelli alfabetesi ve anlaşılması kolay nitelik taşıyan işaretlemeler yaptırılacaktır.
- Engellilerin internet dâhil yeni bilgi ve iletişim teknolojilerine ve sistemlerine erişimi desteklenecektir.
- Engelliler toplu konut programlarından öncelikli olarak yararlandırılacaktır. Engellilerin emeklilik fırsatları ve programlarına eşit erişimi sağlanacaktır.

Çalışma Hayatı

Partimizin çalışma hayatına ilişkin temel amacı; iş barışını sağlamak, işçinin mutlu ve işverenin huzurlu olduğu bir üretim ortamını oluşturmaktır.

Çalışma hayatına ilişkin temel hedefimiz; kaynağını milli kültürümüzden alan, sosyal tarafların birbirine karşı sorumluluklarını unutturmadan, çalışma barışını sağlamak ve hedeflenen üretim artışını gerçekleştirmektir.

- Bir ülkenin kalkınmasında ve gelişmesinde en önemli unsurlardan biri de nüfustur. Ülkemiz, bu potansiyel güce fazlasıyla sahiptir. Bu gücün tam kapasite ile ekonomiye kazandırabilmesi için istihdamda kadın ve erkek için eşit şartları sağlayan “çalışma mevzuatı” hazırlanacaktır.
- Yeraltı ve yerüstü tabii kaynaklarımız ve dinamik genç nüfus yapımız, kalkınma hamlemizin en büyük gücü olduğun bilinciyle, bu dinamik gücün “eğitim-istihdam” ilişkisi güçlü bir şekilde kurulacaktır.
- Ülkemizin sahip olduğu insan kaynağının etkin bir biçimde değerlendirilebilmesi için yeni bir yapı oluşturulacak, istihdam politikaları tek çatı altında birleştirilecektir.
- İnsan gücü ve işgücü planlaması süratle yapılacak, eğitim hedefleri bu plana göre gerçekleştirilecek ve özellikle genç işsizlik oranlarının düşürülmesi hedeflenecektir.
- İstihdama yönelik büyüme politikası ve istihdam artışı sağlayacak yatırımlar teşvik edilerek, işgücü piyasasının dinamiklerine uygun beşeri sermaye yatırımı ile ekonomik verimlilik sağlanacaktır.
- Ülkenin demografik fırsat penceresi kapsamında gençlerin ve kadınların işgücü piyasasına katılım oranı artırılacaktır.
- İşsiz gençlerimize kamu ve özel sektörde ücretli staj ve mesleki eğitim olanakları sağlanacak ve onların ekonomiye en kısa zamanda verimli ve donanımlı birer çalışan olarak kazanılmasının alt yapısı hazırlanacaktır.
- Ülkenin sanayi potansiyeli, dördüncü sanayi devriminin fırsatları analiz edilerek geliştirilecek, nitelikli işgücüne yatırım yapılarak güçlü ve deneyimli işgücü oluşturulacaktır.
- Yaygınlaşan otomasyon karşısında, atıl kalan işçi kapasitesi yüksek katma değerli işlere yönlendirilecek, işgücünün değişen yapısı nedeniyle AR-GE ve BT yetkinliklerine sahip işgücü yetiştirilecektir. Eğitim ve sanayi işbirliğinin geliştirilmesi için politikalar üretilecektir.
- Kayıtdışı ekonomi ile mücadele edilecek, bunun için işgücü maliyetleri azaltılacaktır. Kayıt dışı istihdamın sektörel analizi yapılacak, kayıtlı sektörün güçlendirilmesi ve kayıtlı sisteme giriş için teşvikler verilecektir.
- Sektörel, yerel, bölgesel işgücü piyasası dinamikleri belirlenecek, sektörler arası kapsayıcı politikalar oluşturulacaktır.

- İşgücünün niteliği ve niceliği tespit edilecek, düzenli ihtiyaç analizleri yapılacak ve ortak veri tabanı oluşturulacaktır.
- Çalışma hayatı ve istihdam kurumlarının yapısı, değişen toplumsal hayatı da kapsayacak şekilde günümüz ihtiyaçlarına göre yeniden yapılandırılacak, gerçekçi ve gelişen işgücü piyasasına uyum sağlayabilecek bir sisteme kavuşturulacaktır.
- Ekonomik ve Sosyal Konsey etkin ve işlevsel hale getirilecek, Konseyin ilgili bütün tarafların katılımı ile sürekli toplanması sağlanacaktır. Çalışma hayatında, çalışma barışı ve sosyal diyalog önceliğimiz olacaktır.
- Demokrasilerin vazgeçilmez unsurlarından olan sendikaların güçlenmesi için örgütlülük teşvik edilecek, sendikaların işçinin ve emeğin gerçek temsilcisi olması sağlanacak, “sarı sendika” kavramı ortadan kaldırılacaktır. Toplu iş sözleşmesi sistemi basitleştirilecek, yararlananların kapsamı genişletilecektir.
- Çalışma hayatını ilgilendiren mevzuat, Uluslararası Çalışma Örgütü sözleşmelerinin çalışanlar için önerdiği hakları sağlayacak, işletmelerimizin uluslararası rekabet gücünü artıracak şekilde yeniden ele alınacaktır.
- Ülkemizde amacından sapan taşeronluk sistemi tekrar düzenlenecek, taşeronluk uygulamaları siyasi çekişmelere ve seçim kampanyalarına malzeme yapılmayacaktır.
- Kıdem tazminatı konusu çalışanları mağdur etmeyecek şekilde tüm sosyal tarafların katılımı ile çözülecektir.
- Kamu görevlilerine, genel sağlığı, milli güvenliği ve kamusal hayatı etkilemeyecek şekilde grev hakkı sağlanacaktır. Kamuda alt işveren uygulamaları gözden geçirilerek yaşanan mağduriyetleri önleyecek düzenlemeler yapılacaktır.
- Asgari ücret, ilgili bütün tarafların katılımı ile sosyal diyalog içerisinde belirlenecektir. Asgari ücretin, çekirdek ailenin geçimini sağlayacak seviyede olması sağlanacak, asgari ücret üzerindeki vergi yükü kaldırılacaktır.
- Başta iş ve trafik kazaları olmak üzere her türlü kazanın önlenmesi için sistemi piyasalaştıran iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı yeniden düzenlenecek, iş sağlığı ve iş güvenliği kültürü ve bilinci toplumun tüm kesimlerine yaygınlaştırılacaktır.
- Göçün kalkınmaya katkısı kuvvetlendirilecektir. Uluslararası işgücü göçü strateji belgesi oluşturulacaktır. Yabancı kaçak işçilik ve düzensiz göçle mücadele eylem planları hazırlanacaktır.

Sosyal Güvenlik

Sosyal güvenlik, insanların yaşamları boyunca her yaşta kendilerini devletin güvencesinde hissettiği, devletin sistem kurmak ve yürütmekle yükümlü olduğu en temel görevlerinden birisidir. Devlet kurduğu sistemle kişilerin gelirlerine bakılmaksızın vatandaşlarını her türlü ekonomik ve sosyal risklere karşı korumakla yükümlüdür. Düzgün işleyen bir sosyal güvenlik sistemi aynı zamanda sosyal adaleti ve sosyal dayanışmayı da sağlar.

Ülkemizde yapılan tüm reform çalışmalarına rağmen, sosyal güvenlik sisteminin gelirleri ve giderleri arasındaki fark, diğer bir ifadeyle açık kapatılamamıştır. Devlet bütçesinden yapılan yardımlar ve transferler, genel bütçe üzerinde ciddi bir yük olmaya devam etmektedir. Sosyal güvenlik sisteminin sürdürülebilirliği için kayıtdışı istihdamın önlenmesi öncelikli mücadele alanlarımızdan birisi olacaktır. Süresiz işsizlik ücreti verilecek olup, böylece vatandaşlarımız evine yardım paketi yerine bankadan doğrudan adına gelen hakkı olan maaşı alacaklardır. Bu şekilde yardımların siyasi araç olarak kullanımı önlenecektir.

Geleneksel yardım ve dayanışmaların çok büyük ölçüde ortadan kalktığı günümüzde sosyal güvenlik sistemi sosyal barışın sağlanması ve sosyal dayanışmanın kuvvetlenmesi açısından önemlidir. Bu bakımdan sosyal yardım ve istihdam politikaları arasında güçlü bir koordinasyon kurularak, sosyal yardımlar işsizlik yardımları ile birbirini takip eden bir süreçte planlanarak koordineli şekilde yürütülmek zorundadır.

Sosyal güvenlik, sosyal devletin en önemli aracıdır. Anayasal bir hak olan sosyal güvenlik hakkından prim ödeme şartına bakılmaksızın herkesin faydalanması temel politikasından hareketle;

- Sosyal güvenlik; insan odaklı, insanımıza en etkin ve kolay ulaşılabilir sosyal güvencenin, mevcut sınırlı kaynaklarla ne şekilde daha iyi sağlanabileceği ilkesi çerçevesinde yeniden yapılandırılacaktır.
- Sosyal güvenlik yönetim sistemi, ilgili bütün kesimlerin katılımı ile yeniden oluşturularak, Sosyal Güvenlik Kurumu idari açıdan özerk bir yapıya kavuşturulacaktır.
- Kurumsal olarak tek çatı altında birleştirilen SSK, Emekli Sandığı ve Bağkur, işlev olarak da tek yapıya kavuşturulacak. Ülkede tek emeklilik sistemi geçerli olacaktır.
- Sosyal güvenlik sisteminin yönetimine sosyal tarafların tam katılımı sağlanacaktır. Sosyal güvenlik sisteminin birer parçası olan sosyal hizmet ve sosyal yardımlar sistemi birbirine bütünleşmiş hale getirilecektir.

- Sosyal güvenlik ve sosyal hizmetlerin tabanı genişletilerek vatandaşlarımızın sosyal yardımlara muhtaç olması önlenecektir.
- Emeklilik aylıkları, yaşlılık ve emeklilik olmak üzere ikiye ayrılacak, yaşlılık sigortası primini ödeyemeyecek durumda olanların primleri devlet tarafından ödenecektir.
- Sosyal güvenlik sistemi yeniden düzenlenerek herkesin geçimini sağlayacağı miktarda, garanti bir yaşlılık aylığına kavuşması sağlanacak, sosyal güvenlik sisteminde ikinci ayak olacak emeklilik aylığı için çalışanların kendilerinin karar vereceği bir yapı kurulacak, emeklilik aylığı ile ilgili kısıtlamalar kaldırılacaktır.
- Sosyal sigorta kapsamında “bakım sigortasının” hayata geçirilmesi suretiyle yaşlı emeklilerimize bakım hizmeti sağlanacaktır.
- Emekli aylıklarının artırılmasında enflasyonun yanısıra ülkemizdeki refah artışı mutlaka dikkate alınacaktır. Sosyal güvenlik destekleme primi ödeyenlerin emeklilik aylıklarının artırılmasına yönelik düzenleme yapılacaktır.
- Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın sosyal güvenlik sistemine uyumları ve yararlanma koşulları kolaylaştırılacaktır.
- Vatandaşlarımızın aldığı sağlık hizmetlerinin kalitesinin artırılması sağlanacak, sağlık harcamalarındaki usulsüzlükler ortadan kaldırılacaktır.
- İşletmeler üzerindeki sosyal yükler özendirici anlayışla yeniden düzenlenecek ve sosyal güvenlik prim oranları OECD ortalamasına indirilecektir.
- Sosyal güvenlik prim teşvik sistemi, istihdama kalıcı destek sağlayacak şekilde, basit, uygulanabilir ve sürdürülebilir bir yapıda yeniden kurgulanacaktır. Çalışanların vergi ve sosyal güvenlik primleri dâhil mali yüklerinin azaltılması sağlanarak bir yandan işveren üzerindeki yük azaltılacak bir yandan da kayıt dışılığın önüne geçilecektir.
- Tarım işçilerinin sosyal güvenlik hakları adil ve sürdürülebilir bir şekilde yeniden düzenlenecektir.

Sosyal Hizmetler ve Yardım

Binlerce yıldır kültürümüzün bir parçası olan; “açları doyurmak ve çıplakları giydirmek” sözleri ile hayat bulan Türk sosyal devlet geleneği, Cumhuriyet döneminde Atatürk’ün “kimsesizlerin kimsesi” olma düsturu, Anayasada da ifade edildiği gibi yeniden canlandırılacaktır.

Sosyal devletin görevi; Sosyal adaleti, sosyal refahı ve sosyal güvenliği sağlamak olarak belirlenmiş olup, geniş anlamda, toplumda sorunlu ve muhtaç kişilere, maddi ve manevi destek ve danışmanlık hizmetleri sunmaktır.

Sosyal devletin görevi; Sosyo-ekonomik yönden zayıf olan insanların durumlarını sürekli iyileştirmek, sosyal barışı ve adaleti temin etmek, sosyal gelişmeyi sağlamak, akla gelebilecek bütün sosyal risklere ve bunların doğurabileceği her türlü zararlara karşı toplumun bütün üyelerini sosyal güvenlik kapsamına almak, sosyal bütünleşmeyi sağlamak, dayanışma ve sorumluluk duygusunu geliştirmek ve sivil toplum örgütlerine katılımcı imkânlar tanımaktır.

Partimizin, bu açıdan çok boyutlu ve kapsamlı bir bakış açısı gerektiren sosyal devlet anlayışı, devlet ve vatandaş ilişkisinin boyutlarını da belirlemektedir.

Partimiz, sosyal hizmetleri; Vatandaşlarımızın yaşam kalitelerini geliştirmeleri, kendi kendilerine yeterli hale gelmeleri, aile bağlarını güçlendirmeleri, toplumsal gruplar veya toplulukların sosyal yaşama katkıda bulunabilmeleri olarak kabul etmekte, bu kapsamda sosyal hizmetleri toplum vicdanının harekete geçirilmesi olarak görmektedir.

Partimiz: Fertlerin veya ailelerin yaşadıkları fiziki ve sosyal çevrede, kendi kontrolleri dışında gelişen sorunlarının önlenmesine ve çözümüne yardımcı olunmasını, bunların maddi ve manevi her türlü ihtiyaçlarının mevcut imkânlar ölçüsünde azami şekilde karşılanmasını, sosyal refahın ve yaşam kalitesinin iyileştirilmesini çok kutsal bir görev olarak benimsemektedir.

Devlet hangi siyasi parti tarafından yönetilirse yönetilsin; bu hakların “devlet” tarafından güvence altına alındığı, sosyal yardımların bir sadaka ve lütuf olmadığı, toplumun her kesiminin, emekçinin, kadınların, yaşlıların, engellilerin, çocukların, dulların, yetimlerin en temel ve yurttaşlık hakkı olduğu bizim sosyal hizmet ve yardımlarda temel ilkemizdir.

Sosyal güvence, bireyin kendisinin ve çocuklarının beslenme, barınma, ısınma, sağlık ve eğitim gibi temel hizmetlere ulaşması ve sosyal sigorta ile sosyal güvenlik sistemi kapsamına alınmasıyla mümkündür. Sosyal devlet olmanın ana unsuru olan sosyal güvence, tüm vatandaşların sosyal güvenlik ve sosyal yardım sistemi içine dâhil edilerek sağlanacaktır.

İnsanı merkeze alan, temel ihtiyaçların karşılanarak, ayrıştırmadan tüm sosyal hizmetlere ulaşımı istisnasız her vatandaş için garantileyen, konusunda donanımlı, kararlı uzman kadrolar tarafından geleceğe yönelik katılımcı yaklaşımla hazırlanmış sosyal yardım ve sosyal hizmet programları uygulanacaktır.

- Esas olan çalışabilir her bireyin onurlu bir yaşam sürececek bir işe sahip olmasını sağlamak olmakla birlikte, konjonktürel olarak işsiz kalan veya çalışamayacak durumda olan vatandaşlara yapılan sosyal yardımlar artırılacaktır.
- Sosyal yardımların kapsamı genişletilerek, akılcı, sürdürülebilir, şeffaf ve erişilebilir bir yapıya kavuşturulacaktır. Sosyal yardımlarda himayecilik ve kayırma ortadan kaldırılacak, muhtaç kişilerin belirlenmesi ve hangi yardım ya da yardımlardan faydalanacağını belirlemede tamamen açık - yazılı kurallar ve yansız ölçütler belirlenecektir.
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarında yeniden yapılanmaya gidilecektir. Bu kurumlar, faydalanması gereken vatandaşların başvurularına gerek kalmadan sosyal yardım kapsamına alınmasını sağlayacak teknolojik altyapı ile güçlendirilmiş kurumlara dönüştürülecektir.
- Sosyal yardım ve sosyal hizmet kurumlarında ivedilikle liyakat ve uzmanlık temelli personel politikası oluşturulacak, toplumumuzun en hassas, en kırılgan kesimi ile hassasiyetle ilgilenen profesyonel hizmet ordusu meydana getirilecektir.
- Sosyal yardım ve hizmetler alanında yürütülen program ve projeler arasında koordinasyon sağlanacak, birbirini tamamlayan programlar yürütülecek, kurulacak sistemle vatandaşlarımıza daha iyi ve daha çok güvence sağlanacaktır.
- Ülkemizin maruz kaldığı zorunlu göç olaylarının ülkemizdeki etkileri göz önünde bulundurularak yeni ve kapsamlı hazırlanacak kentsel ve kırsal yoksullukla mücadele programları kararlılıkla uygulanacaktır.
- Ekonomik eşitsizliği ortadan kaldıracak birbirini tamamlayan özgün bölgesel projeler geliştirilerek uygulanacaktır. Bu proje ve programlar diğer kamu kurum ve kuruluşları, özel kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşları (STK) ile birlikte hazırlanacak ve uygulanacaktır.
- Yoksulluğun şiddetinin daha yoğun hissedildiği kırsal alanda, büyümeyi ve geliştirilmiş kırsal geçim kaynaklarına ulaşmayı hedefleyen eğitim içerikli sosyal hizmet projelerine öncelik verilecektir.
- Kırsalda yaşayan yoksul vatandaşlarımızın ulusal ekonomiye tam entegrasyonu sağlanarak günümüz ekonomisinin kazanımlarından faydalanmaları sağlanacaktır.
- Kentlerde yoksullara yönelik istihdam yaratıcı politikalar ve programlar hazırlanacak, yoksulların insanca ihtiyaçları karşılanırken, kendilerine

yeterli hale gelmesi, çocuklarının okuması, işe girmesi, dezavantajlı gruplarının özgün sorunlarına yönelik sosyal proje ve programlar uygulanacaktır.

- Yaşlılara, kimsesizlere, engelliye bakan ailelere, dul kadınlara, asker ailelerine, yoksul çocuklara ve dezavantajlı grupta yer alan tüm vatandaşlarımıza yönelik olan sosyal yardımlar, bu grupların ihtiyaçları doğrultusunda mutlaka sosyal hizmet programları ile birlikte uygulanacaktır.
- İhtiyaç sahibi aileler sosyal yardımlar ve hizmetler kesilmeksizin sosyal sigortalar kapsamına alınarak, Aile Sigortası'na geçirilecektir.
- Evrensel değerleri benimseyen bir yaklaşımla ülke ihtiyaçlarımıza öncelik vererek çalışılacak, sosyal iyileştirme ve toplumsal örgütlenme sağlanacak, sosyal kurumların ve sosyal politikaların gücünü ortaya koyulacak, ihtiyaç duyulan kaynaklar oluşturulacak ve etkili bir şekilde yönetilecektir.
- Mevcut sosyal hizmet kurumlarının daha etkili bir şekilde görev yapabilmeleri ve sorun çözme kapasitelerini artırmak için ihtiyaçlara göre yeniden yapılandırılacak, toplumun her kesiminin devletin tüm gücüyle kucaklanması sağlanacaktır.
- Partimiz, öncelikle engelliliğin önlenmesine önem verecektir. Bu amaçla, anne ve baba sağlığı korunacak, hamilelik döneminde, doğumda ve sonrasında önleyici ve koruyucu tedbirler alınacak, bebeklik ve çocukluk dönemi koruyucu önlemler uygulanacak, aşılar eksiksiz yaptırılacak ve sakatlık bırakıcı hastalıklar tedavi edilecektir.
- Meslek ve iş kazaları ile trafik kazalarının olmaması için evde, sokakta ve okul ortamında önleyici tedbirlerin alınmasına önem verilecek, ihtiyaç duyulan bilinçlendirme ve eğitim programları başlatılacaktır.
- Engelli insanlarımızın yaşam koşulları toplum standartlarına uygun hale getirilecek, meslek edinmeleri için sosyal ve psikolojik destek kurumları oluşturulacaktır. Beceri kazandırılmış, sanat öğretilmiş bedensel ve zihinsel özürsüz insanlarımıza durumlarına uygun istihdam imkânları geliştirilecektir.
- Engelli çocuklarımız için uygun eğitim kurumlarının sayısı artırılacak ve ülke geneline yayılacaktır.
- Engellilerimizin günlük yaşamlarında karşılaştıkları yol, geçit, asansör, tuvalet, spor salonu vb. alt yapı yetersizlikleri giderilecek, ihtiyaç duydukları ilaç ve araç gereçlerin temini kolaylaştırılacaktır.
- Engelliler için daha etkili "toplumla kaynaştırma" sosyal hizmet projeleri geliştirilecektir.

- Yoksul engellilerin ve ailelerinin uygun eğitim, danışmanlık, mali yardım ve süreli bakım gibi harcamaları, oluşturulacak ayrı bir sigorta sisteminden karşılanacaktır.
- Bakıma muhtaç yaşlı ve engelli vatandaşlarımızın tamamen ailelere bırakılan bakım sorumluluğu, ailelerinin omuzlarından alınarak onların sevgisinden ve ilgisinden mahrum edilmeden ve kendi sosyal çevrelerinde, her türlü teknik donanım ve profesyonel bakım elemanları tarafından çalıştırılan “Mutlu Yaşam Merkezleri”nde devlet koruması altına alınacaktır.
- İhmale ve istismara uğrayan veya sokakta yaşamak zorunda bırakılan her yaşlı, devlet korumasına alınacak; onların bu duruma düşmesinden sorumlu olanlara ağır cezai yaptırımlar uygulanacaktır.
- Sosyal yardımlar ve sosyal hizmetlerde yaşlılara özel bir önem verilecek; acil bakıma muhtaç olanların bakımı devletçe üstlenilecektir.
- Yaşlıların ucuz seyahat imkânları artırılacak ve turizm etkinliklerinden daha fazla yararlandırılmaları sağlanacaktır.
- Adli sicili olan vatandaşlarımızın rehabilitasyonunda en önemli konu iş fırsatıdır. Bu amaçla gerekli kamusal düzenlemeler ile kamu kurum ve kuruluşlarında revizyonlar yapılarak bu bireylere ihtiyaç duyulan eğitimler verilecektir.
- Terörle bütüncül mücadelede silahlı mücadelenin yanında, terör ve terörle mücadele yüzünden mağdur ve muhtaç durumda olan vatandaşlarımıza yönelik sosyal içerme projeleri hayata geçirilecektir.

Hayvan Hakları

Hayvanlarında, insanlar kadar dünyada yaşama hakkına sahip oldukları gerçeğinden hareketle, hayvan haklarının güvence altına alınması, avlanma ya da eğlence amacıyla hayvanlara eziyet veren yarış ve gösteri faaliyetlerinin yasaklanması ve bunun yasal bir çerçeveye oturtulması gerekmektedir.

- Yabani hayvanların kendi doğal ortamlarında rahatsız edilmeden yaşamaları güvence altına alınacaktır.
- Hayvan yetiştiricileri, hayvanları uygun ortamda yetiştirmeleri konusunda bilgilendirilecek ve bilinçlendirileceklerdir.
- Hayvan haklarının ihlaline yönelik suçlar belirlenecek, suçlular, yeniden düzenlenecek cezai yükümlülüklerle cezalandırılacaktır.
- Partimiz, UNESCO tarafından yayınlanan Hayvan Hakları Bildirgesi’ndeki metni aynen benimsemektedir.

Afet Yönetimi

Partimizin, afet yönetim politikası, tabi afet sonrası “yara sarma” anlayışının dışında, bilimin, tekniğin, mühendisliğin ve aklın gerektirdiği işlerin öncelikle yapılması gereği üzerine geliştirilecektir. Yapılarımızın deprem riski taşıması değil deprem güvenliği olacak şekilde üretilmesi gerekmektedir. Bu anlayış doğrultusunda alınacak önlemlerle deprem ve tabi afetlerin, zararlarını kabul edilebilir sınırlara indirmek için gerekli olan çalışmalar yapılacaktır.

Afet yönetim anlayışımız şehirleşme ve yerel yönetimler tarım ve kırsal alan politikalarıyla bütünsellik içinde, bilimin ve bilimsel bir planlamanın gerekleri yapılarak çarpık, düzensiz ve kaçak olarak üretilen yapıların güvenli ve yaşanabilir bir çevreye dönüştürülmesi, su havzalarının, orman alanlarının, dere boylarının ve dolgu alanlarının yapılaşmaya açılması önlenerek tabi afet risklerinin ortadan kaldırılması öncelikli politikamızdır.

Bu amaçla,

- Afetlerin insanlar ve yerleşim alanları üzerindeki etkilerini azaltmak, vatandaşlarımızı muhtemel afetlerin risklerine karşı korumak, yerleşimleri daha güvenli ve sağlıklı hale getirmek için kırsal alan ve şehir yerleşme politikaları yeniden düzenlenecektir.
- Afete maruz kalan vatandaşlarımıza yönelik arama kurtarma hizmetleri en hızlı ve etkili şekilde sunulacak, maddi ve manevi yaralarının kısa sürede sarılması için her türlü çözüm üretilecektir.
- Ülkemizi etkileyen doğal afet ve risk (deprem, heyelan, sel baskını, çığ vb.) alanları tespit edilecek; bunlara yönelik risk haritaları hazırlanacaktır.
- Yerleşime uygun olmayan alanlar, kentsel sosyal donatı alanları olarak kullanılacak; yapılaşma açısından uygun alanlar ise doğa ile uyum içinde insan yerleşimlerine izin verecek şekilde planlanacaktır.
- Akarsuların doğal yataklarındaki akışını engelleyen yapılaşmalar tespit edilecek ve afet tehlikesi yaratanlar için alternatif çözümler üretilecektir.
- Doğal drenaj alanları olan dere ve çay yatakları ile yüksek eğimli alanlarda yerleşime izin verilmeyecektir.

Göç

Ülkemizin, gerek coğrafi konumu ve gerekse politik ve ekonomik açıdan, gelişmekte olan ülkeler ile zengin batı ülkelerinin arasında bir köprü niteliğinde

bulunması dolayısıyla, düzensiz göçmenler tarafından transit güzergâh olarak kullanılmaktadır.

Son yıllarda bölgemizde ve komşu ülkelerde yaşanan politik çalkantılar ve silahlı çatışmalar sebebiyle Türkiye'ye yönelmiş büyük göç dalgası, kontrol edilebilecek ve ilgili ülkeleri daha büyük bir sorumluluğun altına itebileceken yanlış politikalarla ülkemizin içine akıtılmıştır. Türkiye adeta uluslararası bir göçmen kampına dönmüştür. Bu kadar göçmeni bünyesinde barındırarak refah ve medeniyetini sürdürebilecek bir ülke yoktur. Bu itibarla ülkemiz göç meselesini, milli eksenli bir strateji kapsamında ele almak ve politikalarını bu yönde oluşturmak zorundadır.

Bu amaçla,

- Ülkemizin göç politikasını ve stratejilerini belirleyen milli bir politika oluşturmak ve bu politika çerçevesinde ilgili kurum ve kuruluşların yetki ve sorumluluklarını belirleyen Ulusal Eylem Planı hazırlanacaktır. Özellikle son yıllarda ülkemizin maruz kaldığı göç akını da dikkate alınarak, uluslararası mülteci ve göçle ilgili kurumların da desteği alınarak, politikaların uygulanmasında, ilgili kurumlar arasında koordinasyonun sağlanacak, güçlü ve yeni bir yapı oluşturulacaktır.
- Göçün önlenmesi amacıyla ülkemizin sınır güvenliği için kapsamlı güvenlik tedbirleri alınacak, günlük duruma göre belirlenen sınır güvenliği politikaları terk edilecektir. Tüm geçişlerin kontrollü sınır kapılarından yapılması sağlanacak, sınır kapıları haricinde sınır geçişlerinin önlenmesi için emniyet tedbirleri artırılacaktır.
- Göçmenlerin geri dönüşlerini sağlamak amacıyla dış politika sınırlılıkları çerçevesinde karşı muhataplarla iletişim kanalları geliştirilecektir.
- Zorunlu göçe maruz kalan göçmenlere karşı uygulanan açık kapı sınır politikasında ıslah edici tedbirler alınacak ya da terk edilecektir. Bu politikanın neden olduğu ekonomik ve sosyal sorunlar geliştirilecek kapsamlı uyum programları ile çözüme kavuşturulacaktır.
- Uluslararası koruma ve geçici koruma altındaki göçmenlere yönelik kayıt sistemi güçlendirilecek, ayrıntılı bir çalışmayla sosyal, kültürel nitelikleri ve mesleki becerileri de dikkate alınarak kısa, orta ve uzun vadeli özel uyum programları planlanacaktır.
- Suriyelilere vatandaşlık hakkı verilmesi uygulaması durdurulacak ve gündemden çıkarılacaktır.

DIŞ POLİTİKA VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

Türkiye Cumhuriyeti, insanlık tarihinin her dönemde en derin çatıŐmalarının yaşandığı ve devletlerin çok ağır sorunlarla karşı karşıya kaldığı bir coğrafya üzerinde yaşamaktadır.

Türkiye'nin milli Őura dayalı, Türk Devletinin ve Milletinin menfaatlerini önceleyen bir dış politikaya ihtiyacı vardır.

Partimizin dış politikası, Türkiye'nin tarihten gelen kazanımları, coğfyasının zenginlikleri, stratejik ve jeopolitik konumu siyasal gerçekçilik zemininde değerlendirilerek hazırlanan Partimizin dış politika anlayışı Türkiye'nin egemenlik haklarını ve çok boyutlu menfaatlerini korunması esasına dayanmaktadır. Gerçekçi dış politikanın Őekillenmesinde ve uygulanmasında Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün "Yurtta sulh, cihanda sulh" ilkesi yol göstericimizdir.

Partimiz uluslararası hukuku esas alan, caydırıcı, dengeli, barışçı, etkin, akıllı, kararlı, saygın, güvenilir, istikrarlı, gerçekçi, çözüme odaklı, sonuç alıcı çok yönlü bir dış politika izleyecektir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu ikili ve çoklu uluslararası antlaŐmalara uygun hareket edecek ve üyesi olduğu uluslararası kuruluşlardaki sorumluluklarını yerine getirmeye devam edecektir. Sorumluluklarını yerine getirirken, müttefik ve ortaklarının Türkiye'ye karşı yükümlülüklerini yerine getirmesi konusunda kararlı ve ısrarlı bir tavır içinde olacaktır.

Bölgesel ve küresel krizlerin çözümlünde bölgesel ve küresel ittifakları, kuruluşları faydalı ve gerekli görmektedir. Bu çerçevede, güçlü ordusu ve savunma politikasıyla desteklenecek bir dış politikayla çevre komŐularımızla, bölge ülkeleriyle işbirliği ve ittifaklar halkası oluşturulacak, bu yapı bölge ve dünya barıŐına katkı sağlayacak yönde etkili mekanizmalara dönüştürülecektir.

Türkiye'nin Avrupa ve Asya arasındaki köprü konumunu esas alarak 21. Yüzyıl Türk dış politikasını Őekillendirecektir. Batı ile köklü ve kurumsal ilişkileri olan ülkemizin bu ilişkileri daha da ileri götürürken; politik, ekonomik, finansal, kültürel ve askeri olarak dünyanın yeni sıklet merkezi haline gelen Asya-Pasifik bölgesi ülkeleriyle de ilişkilerini çok boyutlu olarak geliştirmesi kaçınılmazdır.

Milli bir dış politikanın izlenmesinin ön şartı kurumsal kimliği, gelenekleri, profesyonel yapısı güçlü bir Dışişleri Bakanlığı kadrosu yeniden kurulacaktır. Türk Dışişleri Bakanlığı ehliyetli bir kadroya kavuşurken, diplomat sayısı da bugün olduğunun en az üç katına çıkarılacaktır. Dış politikamızın daha etkili bir hale gelmesinin ön şartlarından birisi de Dışişleri Bakanlığı kadrolarının kariyerlerinin bölge ve konu uzmanlığına sahip olacakları şekilde yeniden yapılandırılmasıdır.

Güçlü ve sağlam bir “iç cephe” oluşturmak milli dış politikanın temeli olacaktır. Kendi milli gücüne, kendi kuvvetine dayanarak oluşturulacak “iç cephe”, dış politikanın da güçlü ve milli olmasını sağlayacaktır. Bu bağlamda partimiz, ülkemizin yeniden milli güç unsurlarının farkına varıp milli bir dış politikanın uygulamaya geçirilmesini sağlayacaktır. Ayrıca akademisyenlerin, düşünce kuruluşların, sivil toplum örgütlerinin dış politikaya yönelik katkılarının alınmasını sağlayacak mekanizmalar hayata geçirilecek böylece sağlam bir “iç cepheyle” birlikte millet destekli bir dış politikanın oluşturulması sağlanacaktır.

Amerika Birleşik Devletleri

Amerika Birleşik Devletleri, Türkiye'nin önemli müttefiklerinin arasında yer almaktadır. ABD ile ülkemiz arasında derin, çok yönlü ve köklü bir işbirliği mevcuttur. Partimiz bu iş birliğinin eşit, saygın, egemen iki ülke ilişkileri olarak geliştirilerek devam etmesini arzu etmektedir.

ABD ve Türkiye'nin birbirleri için güvenilir ortaklar ve müttefikler olduğunu düşünüyoruz. Türkiye ile ABD'nin önemli ikili işbirliği projelerini gerçekleştirebileceği, her iki tarafın güvenliğine katkı sağlayacak bir ortaklık oluşturabileceğine inanmaktayız. İlişkilerin de bu yönde gelişmesi için samimi ve somut çabalarımızı ortaya koyacağız.

Ortadoğu'da sınırların sarsıldığı, devletlerin çöktüğü, toplumların dağıldığı bir dönemde jeopolitik ve demografik kara deliklerinin oluşmaması için Türkiye ve ABD ortak politikalar geliştirmek durumundadırlar. Aksi bir süreç ve gelişme her iki tarafın da yüksek menfaatlerine ağır zararlar verme potansiyeline sahiptir.

ABD ile ikili ilişkilerimizin yanında NATO çerçevesinde de yakın ilişkilerimiz vardır. Birimize yapılmış saldırı hepimize yapılmış anlayışını temel alan NATO bünyesindeki ilişkiler Türkiye'nin savunma-güvenlik ve dolayısıyla dış politikasını etkileyen bir unsur olduğunu, bunun Türk-Amerikan ilişkilerine olumlu katkı yapması gerektiğini düşünmekteyiz.

Avrupa Birliği

Partimiz Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinin Türkiye için olduğu kadar Avrupa Birliği içinde hayati öneme sahip olduğunu düşünmektedir. Ancak, Birlik ile Türkiye arasında devam eden sözde tam üyelik süreci hem Türkiye hem AB'nin karşılıklı çıkarlarına çok boyutlu zarar vermektedir. Tam üyelik sürecinin sözde bir sürece dönüşmesinin nedeni Türkiye'nin tam üyelik şartlarını yerine getirmemesinden çok AB'nin iç sıkıntılarından kaynaklanan politikalarıdır. Oysa sağlıklı bir ilişki zeminine oturmuş Türkiye-AB ilişkileri, sadece Türkiye-AB açısından değil, Ortadoğu, Kafkasya, Balkanlar ve Doğu Akdeniz için de önem taşımaktadır. Partimiz sonuçsuz, tüketici, yıpratıcı mevcut sözde AB tam üyelik sürecinin eksenini yeni bir ilişki zemininde tanımlanması gerektiğine inanmaktadır.

Rusya

Türkiye-Rusya ilişkileri uzun bir geçmişe sahiptir. Türkiye, Soğuk Savaş döneminde karşı ittifakın bir üyesi olmasına rağmen Sovyet Rusya ile dengeli ilişkiler geliştirmeyi başarmış, Soğuk Savaşın en keskin dönemlerinde bile sıcak çatışmaya yol açabilecek gelişmelere fırsat vermemiştir.

Rusya ile Soğuk Savaş sonrasında gelişen çok boyutlu ilişkileri partimiz sürdürme ve daha da ileri götürme kararlılığı içindedir. Partimiz, ikili ilişkilerimizi politik, ekonomik ve kültürel açılardan daha da ileri seviyelere götürmeyi hedeflemektedir. Her iki ülke ekonomileri birçok alanda birbirlerini tamamlayabilecek niteliğe sahiptirler. Bu potansiyel sonuna kadar değerlendirilmelidir. Türk-Rus işbirliğinin gelişmesi Asya ve Ortadoğu'da barış ve demokratik gelişimi teşvik edecektir.

Türk Dünyası

Türk Milleti, Orta Asya'dan gelerek Avrupa başta olmak üzere yeryüzünün her bir köşesine dağılmış olup, tarihin kendisine yüklediği misyonu, yerleştiiği her toprak üzerinde sürdürmektedir.

Türk Dünyası ve Akraba Topluluklarımızın yanı sıra, ortak inanç, tarih ve kültürü paylaştığımız, çoğunluğunu mağdur ve mazlum insanların oluşturduğu ve adına "Gönül Coğrafyamız" dediğimiz topraklarda da, milyonlarca insanın kalbi, aklı ve fikri, Türkiye ve Türk Milleti ile birliktedir.

Türkiye, Türk Dünyasını, Akraba Topluluklarımızı ve "Gönül Coğrafyamızı"; ırk, din, dil, mezhep, etnik ve diğer tür farklılıkları göz etmeden kucaklayacaktır. Bu kucaklama siyasi sınırların ötesinde bir "kardeş kucaklaşması" olacaktır.

Partimizin dış politikasında Türk Dünyası hak ettiği öneme sahip olacaktır. Balkanlardan başlayıp Anadolu ve Kafkaslar üzerinden Orta Asya'ya uzanan

coğrafyanın ana unsurları olan kardeş Azerbaycan, Kazakistan, Türkmenistan, Özbekistan ve Kırgızistan ile politik, ekonomik, kültürel ilişkilerimizin büyük ve sürekli bir atılım içinde olması partimizin hedefleri arasındadır. Keza Balkan coğrafyasındaki Osmanlı bakiyesi soydaşlarımız partimiz açısından dostluk köprüsü olarak görülecektir. Ortadoğu Türklüğüne büyük bir önem verilecek, bu çerçevede başta Irak ve Suriye Türklüğü olmak üzere ilişkilerimiz geliştirilecektir. “Avrupa Türkleri” başta olmak üzere dünyanın her yerinde yaşayan vatandaşlarımızın, eğitim, kültür, din, sosyal ve ekonomik sorunları ile yakından ilgilenilecek ve bunların çözümü konusunda destekler verilecektir. Türk Dış Politikası, Türk vatandaşlarının ikamet ettikleri ülkelerde sorun yaşamaları üzerine değil, sorunların çözümü üzerine kurulacak ve Avrupa Türkleri başta olmak üzere Türk Dünyası’nda “toplumsal birliktelik” oluşturulacaktır ve TBMM’de temsili sağlanacaktır

Asya-Pasifik

Dünyanın ekonomik ağırlık merkezi Asya-Pasifik bölgesine kaymaktadır. Önemli bir üretim merkezi olmanın yanında yatay ve dikey düzenlemeler açısından Asya-Pasifik ulaştırmanın can damarı ve düğüm noktasıdır. Ayrıca ticaret ve üretimin en önemli merkezi konumundadır. Ekonomik gelişmelerle birlikte orta sınıf nüfus seviyesindeki insan sayısı hızla artmakta, bu durum Asya-Pasifik bölgesini Batı için önemli bir pazar konumuna getirmektedir. Asya-Pasifik bölgesi Partimizin uygulayacağı dış politikada önemli bir yer tutacaktır.

Ortadoğu

Ortadoğu değişik nedenler ile küresel istikrarsızlığın ana merkezidir. Ortadoğu kaynaklı istikrarsızlık, 11 Eylül’de ABD’de, patlayan otobüsler ile Londra’da veya Paris, Berlin’de ortaya çıkmaktadır. Küresel istikrarsızlığın ana merkezi Ortadoğu’nun sınırları Türkiye’nin içinde sona ermektedir. Ayrıca ülkemiz Ortadoğu’da tarihten gelen bağlara sahiptir. Bütün bunlar Ortadoğu’daki gelişmeleri Türkiye için hayati hale getirmektedir. Dünya’nın ve Türkiye’nin ortak çıkarı, Ortadoğu’da istikrar, ekonomik refah, bölgesel işbirliği ve bölge gerçeklerinden hareket eden bir demokratik anlayışın gelişmesidir.

İstikrarsızlığının sürmesi bölge ülkelerinin ve halklarının dünya ile entegrasyonunu zorlaştırmaktadır. Kendi topraklarına ve halklarına hâkim olamayan devletlerin kontrol edemedikleri bu bölgeler terör örgütlerine güvenli sığınak haline gelmektedir. Ortadoğu’nun sahip olduğu kaynaklar kendi halklarına değil küresel güçlere zenginlik sağlamaktadır.

Ortadoğu ile tarihsel bağları olan ülkemiz gerek ekonomik gerekse güvenlik açısından bu istikrarsızlık ortamından olumsuz olarak etkilenmekte ve bölgesel bir güç olarak kendi ulusal çıkarlarına tehdit oluşturan bir güvenlik ortamı ile karşı karşıya kalmaktadır.

Özellikle 11 Eylül saldırıları sonrasında İslam ile özdeşleştirilmeye çalışılan küresel terör ile mücadele konusunda ikili işbirliği mekanizmalarının kurulması, çoklu işbirlikleri için var olan yapıların etkin hale getirilmesi için çalışma yapılacaktır. Yeraltı kaynakları konusunda bölge ülkeleri ile birlikteliklere gidilecek ve arz güvenliği konusunda ulusal çıkarlar çerçevesinde ortak hareket edilecektir.

Bölgede barışı korumak, iş birliği fırsatlarını artırmak, saldırmazlık ve iyi komşuluk ilişkilerini geliştirmek, bölgenin sorunlarına sahip çıkarak dışarıdan müdahale olmadan bölge ülke ülkelerinin kendi çözüm süreçlerini oluşturmak, bölge ülkelerine yönelik dış müdahaleleri önlemek, barış güven ve huzur ortamını sağlamak üzere bölge ülkeleri ile yakın işbirliği içinde çalışılacaktır.

Kıbrıs-Doğu Akdeniz

Partimiz, Kıbrıs Türklüğünün ve onun devleti olan KKTC'nin varlık ve menfaatlerinin arkasında kararlı bir şekilde duracaktır. Yunanistan ve Kıbrıs Rum kesiminin Ada'da ortak değil, ilhak aradıkları defalarca ortaya çıkmıştır. Bu faydasız sürecin devamında dünya ve bölge barışı açısından herhangi bir fayda görülmemektedir. Kıbrıs'ın tarihine ve kültürüne, Kıbrıslı Türklerin ve Türkiye'nin bekasına ve güvenliğine en uygun hal tarzının KKTC'nin bağımsız bir Türk devleti olarak devamını sağlamak olacaktır. Dolayısıyla KKTC'nin uluslararası alanda tanınması, uluslararası kuruluş ve örgütlere üyeliğinin sağlanması, ekonomisinin güçlendirilerek refah seviyesinin yükseltilmesi partimizin dış politikasının en önemli ve öncelikli gündem maddelerinden birisi olacaktır.

Bunu yaparken KKTC ile Türkiye Cumhuriyeti'nin ana-yavru kadar yakın, samimi, saygın ilişkiler geliştirerek tek millet iki devlet parolasıyla yola devam edilecektir. Bu süreçte Ada'daki barışı idame ettirmek için halen Ada'da bulunan Türk askerinin KKTC ile yapılacak bir savunma-güvenlik işbirliği anlaşması çerçevesinde daimi olarak Ada'daki Türk üssünde görevine devamı sağlanacaktır.

Ege-Yunanistan

Yunanistan aynı uluslararası kuruluş ve ittifaklar içinde olunmasına rağmen ülkemize karşı maalesef iyi niyetli ve barışçıl politikalar izlemeyen müttefikler arasında yer almaktadır. Bunun yanında Yunanistan uluslararası anlaşmaların temel hükümlerine aykırı davranışlarla Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin egemenliğini ve bağımsızlığını ihlal eden bir pozisyondadır. Yunanistan'ın taciz, tehdit ve ülkemizin egemenliğini ihlal eden davranışlarını sürdürmesi kabul edilemez.

Yunanistan'ın bu tutumunu devam ettirmesi halinde Türkiye'nin tam bağımsız, egemen, kararlı savunma/güvenlik merkezli dış politika kararlarıyla tek taraflı da olsa uluslararası anlaşma hükümlerinin Yunanistan'ın yarattığı sorunlu alanlarda yeniden tesis edilmesi gecikmeksizin sağlanacaktır.

Partimiz, Trakya, Ege ve Kıbrıs'ta yaşanan sorunları Yunan tarafının uluslararası antlaşma hükümlerine aykırı davranışları nedeniyle Yunanistan'ın yarattığı sorunlar olarak görmektedir.

Ayrıca, Ege ve Doğu Akdeniz'deki zengin doğal kaynaklar Yunanistan'ın yarattığı sorunlar nedeniyle her iki ülkenin refahına, ortak menfaatlerine yöneltilecek şekilde işletilememektedir.

Yunanistan'ın Lozan Barış Anlaşması başta olmak üzere uluslararası anlaşmalardaki hükümlere uyması halinde mevcut sorunların yaşanmayacağını, Ege Denizi'nin iki yakasındaki konumlarıyla tarihi kültürel coğrafi yakınlıkları da dikkate alındığında her iki ülkenin refahını artıracak önemli projelerin hayata geçirilebileceğini düşünmekteyiz. Bu haliyle Ege Denizi'nin Türkiye ile Yunanistan arasında bir barış ve huzur havzası haline getirilebileceğine inanmaktayız.

Karadeniz

Partimiz, Karadeniz'i coğrafi konumu itibarıyla çevresindeki ülkelerin iş birliğine imkân sağlayan bir bölge olarak görmektedir. Bu bağlamda Karadeniz Ekonomik İşbirliği (KEİ) örgütünün uygun bir platform olacağını düşünmekteyiz. Karadeniz'e çevre ülkelerin oluşturduğu askeri-sivil diğer mekanizmaların da KEİ ile bütünleşmesini sağlayacak projeler geliştirilecektir. Bu anlamda KEİ, Türkiye'nin çevresindeki güvenlik-işbirliği ittifaklar zincirinin en önemli halkalarından biri olacaktır.

Yumuşak Güç Unsurları

Türkiye kalkınma ve gelişme yolundaki tecrübelerini benzer süreçlerden geçen ülkelerle paylaşmalı ve onlara yol gösterici olmalıdır.

TİKA, Yurt Dışı Türkler Başkanlığı, Yunus Emre Vakfı, Kızılay vb. kuruluşlarımız emsalleri Batılı kuruluşların tecrübeleri istikametinde yeniden düzenlenmelidir.

Dış Politika ve Terör

Küresel anlamda terörle mücadele bugün uluslararası ilişkilerde ve ülkelerin dış politikalarında çok önemli bir yer oluşturmaktadır. Savaş ve iç çatışmalar nedeniyle yaşanan dış göçler de terörizm gibi bir uluslararası tehdit haline gelmiştir.

Partimiz, terörle mücadelede terör nerden gelirse gelsin terör örgütleri arasında ayırım yapmadan etkin rol alan yaklaşımı hayata geçirecek, diğer ülkeleri de aynı şekilde davranmaya çağıracaktır.

Dış göçlerin önlenmesinde de aynen terörle mücadelede olduğu gibi sorunu kaynağında çözecek çözüm önerilerini destekleyecektir.

Günümüzde en fazla dış göçe maruz kalan ve bununla mücadelede uluslararası platformlardan hiç destek alamayan ülkemizdeki göçmenlerin kendi ülkelerine dönmesini sağlayacak çözümlere ağırlık verecektir. Bununla birlikte yasa dışı göçlerin önlenmesi için uluslararası mekanizmaların harekete geçirilmesi sağlanacak, işbirlikleri desteklenecektir.

Savunma Politikası ve İttifaklar

Türkiye, İkinci Dünya savaşından sonra kurulan dünya düzeni içinde Batı kurumları içinde yer almıştır. Ülkemizin savunma politikası da Batı güvenlik sistemine entegre olmuştur. Savunma politikasında en üst şemsiye olarak NATO bulunmaktadır. Türkiye'nin NATO şemsiyesinde olması milli politikalar ve stratejiler uygulamasına engel değildir. NATO bir askeri-siyasi yapılanma olup aynı zamanda üyelerinin savunma ihtiyaçlarını da karşılamaktadır. Türkiye'nin bu ittifaka üyeliği diğer ittifak ve mekanizmalardaki ülkelerle kendi milli çıkarları ve ulusal güvenliğinin gereği kuracağı ilişkilere ve işbirliği çabalarına aykırı değildir.

SAVUNMA VE GÜVENLİK

Türkiye jeopolitik konumunun sonucu olarak tarihinin her döneminde çok taraflı ve boyutlu saldırılar ile karşı karşıya olmuştur. 21. Yüzyılın başında ülkemize yönelik tehditler her zamankinden daha fazla artmıştır. Özellikle bir yandan Ortadoğu'da rejimlerin yıkılması ve devlet yapılarının sarsıntı geçirmesi, diğer yandan Türk Silahlı Kuvvetleri'nin içinden geçtiği kurumsal kriz ülkemizin karşı karşıya olduğu tehdit seviyesini beka tehdidi seviyesine tırmandırmıştır.

Bu durumun bilincinde olan partimiz Türkiye'nin bekasına yönelik tehdidin aşılması, Türk Milletinin güvenlik ve refahının güvence altına alınması için Türk savunma ve güvenlik sistemini hızla ve yeniden inşa etmek kararlılığı içindedir.

Bu amaçla mazisi insanlık tarihiyle başlayan, ebedi başkomutan Atatürk'ün milli mücadeleyle birlikte yeniden kurduğu Türk ordusu 21. Yüzyılın askeri ihtiyaçları göz önünde tutularak yeniden teşkilatlandırılacaktır.

21. yüzyılın çok fazla tehdidin aynı anda ortaya çıkabildiği yeni savunma-güvenlik ortamında, yeni bölgesel ve küresel ittifakların kurulduğu, teknolojik gelişmelerle iletişim alanında neredeyse sınırların kalktığı, askeri sistemlerin tespit ve etki alanlarının genişlediği bir ortamda ülkelerin savunma ve güvenliklerinin sınırlarından başlayarak sınırları içindeki teşkilatlanma, örgütlenme ve konuşlanmalarla sağlanamayacağını göstermektedir.

Siber alanda, dijital ve uydu/uzay teknolojilerindeki gelişmeler elektronik harbin sınırlarını ortadan kaldırmış, yeni bir harp alanı yaratmıştır. Terörden belki de daha da büyük ve bilinmezliklerle dolu bir tehdit olarak siber tehdit ve siber savaş gerçeği bütün dünyanın önünde durmakta, mücadeleyi daha da karmaşılaştırma ve zorlaştırmaktadır.

Ekolojik sistemdeki değişimler, mevsim şartlarındaki dengesizlikler, çevre şartlarının bozulması artık olağanüstü doğa olaylarının olağanlaştığı bir güvenlik ortamının da dikkate alınmasını gerektirmektedir.

Dolayısıyla silahlı kuvvetlerin, güvenlik güçlerinin, afet ve acil müdahale birimlerinin ülke içinde ve dışında aynı anda birden fazla tehditle ve olayla mücadele edebilecek kapasitede olması zorunlu hale getirmektedir. Bu durum konvansiyonel tehdit ve olayların yanı sıra asimetrik tehditler ve olaylara müdahale ve mücadele için gerekli yetenek ve donanımda, müşterek/birleşik sivil-asker iş birliği mekanizmaları içinde hareket edebilmeyi zorunlu kılmaktadır.

Nükleer ve siber tehdide karşı tek bir ülkenin tam anlamıyla karşılık vermesi, savunma ve güvenliği sağlaması mümkün değildir. Bu durum ikili/çoklu, bölgesel veya küresel iş birliği mekanizmalarını zorunlu kılmaktadır. Dolayısıyla artık

Ülkelerin savunması ve güvenliği sınırlarının çok ötesinden başlamaktadır. Bu durum ülkelerin gclerini değişik mekanizmalar ve ittifaklar altında birleştirmesini gerektirmektedir.

İki kutuplu dünya düzeninin sona ermesinden sonra terör hem asimetrik bir tehdit olarak ortaya çıkmış hem de ülkelerin diğer ülkelere karşı kullandığı bir dış politika aracı haline gelmiştir. Terör, savaş ve barış arasındaki çizgiyi adeta ortadan kaldırmıştır. Bu kapsamda değişik yöntemlerle ve gerekçelerle terör örgütleri perde arkasından desteklenerek başka ülkelere karşı kullanılmaktadır.

Terör dünya barışını tehdit etmektedir, terörle mücadele konusunda tüm ülkelerle ortak hareket edilmesi, özellikle dost ve müttefik ülkelerin bu konudaki tutum ve davranışlarının yeniden sorgulanması gerekmektedir.

İçte böyle bir ortamda Türkiye Cumhuriyeti'nin geleceğini güvence altına alacak, bekasını ve güvenliğini garanti edecek bir savunma-güvenlik mimarisi oluşturmak hayati önem kazanmıştır.

Bu esaslar dikkate alınarak Partimizin savunma ve güvenlik politikası bağlamında yapılacaklar aşağıdaki gibi Őkillenecektir.

Türk Silahlı Kuvvetleri

Türk Silahlı Kuvvetleri hkmetlerin değil Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin ordusudur. Türk Ordusu'nun, Türk Milleti'nin ve Atatürk'ün ordusu olmaktan çıkarılmasına, milli ordu kimliğinden uzaklaşıp silahlı bir parti ordusuna dönüştürülmesine asla izin verilmeyeceği gibi, TSK içinde herhangi bir grubun, nedeni ne olursa olsun, örgütlenmesine müsaade edilemez. TSK, siyasetin dışında tutulacaktır

- Yeniden tesis edilecek laik, demokratik, sosyal, hukuk devleti ve parlamenter rejimle birlikte Genelkurmay Başkanlığı Millî Savunma Bakanlığına, Kuvvet Komutanlıkları da Genelkurmay Başkanlığına bağlanacaktır. Başkomutanlık TBMM'nin uhdesinde olacaktır. Barış döneminde Başkomutanlık Cumhurbaşkanı tarafından temsil edilecektir. Savaş döneminde Başkomutanlık görevini fiilen Genelkurmay Başkanı yürütecektir.
- Genelkurmay Başkanı ve kuvvet komutanlarının başkomutanlığı uhdesinde bulunduran gazi meclis TBMM'ye bizzat bilgi vermesi, milli savunma komisyon çalışmalarında etkin ve sorumlu bir Şekilde katılmasına ilişkin düzenlemeler yapılacaktır.
- Değişen tehdit ortamı ve artan asimetrik tehditler orduların içinde bulunduğumuz dönemden itibaren savaş organizasyon ve metotlarını da

keskin değişiklere yönlendirmiştir. Bu gelişmeler göz önünde tutularak TSK'nın Genelkurmay-Kuvvet-Ordu-Kolordu yapılanması tekrar ve hızla yeniden yapılandırılacaktır.

- Türk ordusu kendi ihtiyaçlarının karşılanması bağlamında kendi kendine yeterli bir konuma getirilecektir. Bu bağlamda Türk ordusunun bünyesinden ayrılan askeri hastaneler ve askeri fabrikalar/tersaneler yeniden Türk Ordusunun bünyesine alınacaktır. GATA merkezli olarak askeri sağlık sistemi yeniden kurulacaktır. Ayrıca, askeri yargı tekrar tesis edilirken, Yargıtay ve Danıştay içinde askeri alanda uzman daireler oluşturulacaktır.
- Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde bulunan istihbarat ve istihbarata karşı koyma birimleri yeni yasal düzenlemelerle görev ve yetkileri FETÖ ve benzeri terör örgütleriyle organize suç örgütlerinin askeri personele karşı faaliyetlerinin tespit ve önlenmesine yönelik olarak yeni bir askeri iç istihbarat teşkilatı kurulacaktır.
- Son dönemde orduyu siyasetin içine sokabilecek şekilde dizayn edilen Yüksek Askerî Şûra (YAŞ), orduyu siyasetin dışında tutmak prensibinden hareketle ve adının gerektirdiği hale getirilecektir. Demokratik bir ülkede olması gereken siyasi iradenin yetki ve sorumlulukları esas alınarak, Komutanların beraber çalışacakları, gelecekte Ordu'yu yönetecek makamlara gelecek kişilerin belirlenmesinde gereken oranda söz sahibi olmaları sağlanacaktır. Şuranın terfi ile ilgili aldığı kararların şeffaf ve hesap verilebilir olması sağlanacaktır. TBMM'nin YAŞ'ta temsili sağlanacak, bu kapsamda TBMM Başkanı ve Milli Savunma komisyonu Başkanı YAŞ üyesi olacaktır.
- Kapatılan astsubay sınıf okulları, askeri liseler ve Harp Akademileri yeniden yapılandırılarak açılacaktır.
- Son yıllardaki düzenlemelerle askeri kuvvet olma konumundan çıkarılıp silahlı güvenlik gücü haline dönüştürülmek istenen Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı yeniden Genelkurmay Başkanlığı teşkilat yapısı altına alınacaktır. Ancak Jandarma ve Sahil Güvenlik mülki görevleri kapsamında İçişleri Bakanlığına bağlı çalışması sağlanacaktır.

Savunma Sanayi

Milli ordunun en önemli dayanağı milli savunma sanayidir. Günün şartlarına uygun olarak teçhiz edilmedikçe milli ordunun milli menfaatler doğrultusunda bağımsız hareket etmesi mümkün değildir.

Ordunun tüm ihtiyaçlarının milli imkânlarla karşılanması için savunma sanayi teşvik edilecek ve her türlü destek verilecektir. Öncelikle komuta kontrol ve atış sistemleri gibi yazılım ağırlıklı teknolojiler başta olmak üzere kritik teknolojilerin ülke içinde tasarlanıp üretilmesi teşvik edilecektir.

Endüstri 4.0 temel alınarak oluşturulacak savunma sanayi politikası, Türk ordusunun en kısa sürede bölgesel gücünü hissettirecek konuma gelmesi sağlanacaktır.

Uzun vadede savunma sanayinin kendi ihtiyaçlarını karşılayan değil uluslararası rekabet ortamında varlığını sürdürebilen ve ekonomimize de katkı sağlayacak şekilde sürekliliği esas alacak şekilde yapılandırılacaktır.

Askeri fabrikalar ve tersanelerin tecrübelerinin özel sektörle bütünleştirilmesi için gerekli tedbirler alınacaktır.

Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği

Milli Güvenlik Kurulu ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği günün ihtiyaçlarına uygun olarak yeniden düzenlenecek; Sekreterlik çalışmalarına sivil toplum örgütleri, düşünce kuruluşları ve üniversitelerin de katkı ve katılımları sağlanacaktır. Böylece MGK'nın bir milli güvenlik danışma kurulu hüviyetine kavuşması da sağlanmış olacaktır.

Milli güvenlik siyasetinin belirlenmesinde kamu güvenlik bürokrasinin farkındalığının artırılması gerekmektedir. Milli Güvenlik Akademisi tekrar faaliyete geçirilerek kamu güvenlik bürokrasisi ve gerektiğinde özel sektör temsilcileri ile STK temsilcilerinin ulusal güvenlik ve milli çıkarlar konusunda bilgilendirilmesi sağlanacaktır.

İstihbarat Yapılanması

Hem savunmada ve iç güvenlikte hem de dış politikada başarılı olabilmek, sonuç alabilmek, verilen görevi yapabilmek için bu görevdeki kurumları ve birimleri destekleyecek etkin bir istihbarat organizasyonu gereklidir. Savaşta ve terörle mücadelede başarılı olmanın yüzde ellisi kendini tanımaksa yüzde ellisi de karşı tarafı (düşmanı, tehdidi) tanımaktır. İstihbarat da bu bağlamda en önemli işleve sahiptir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti kendisine yönelen tehditlere karşı kendi istihbaratını oluşturarak dışarıdan istihbarat ithal eden bir ülke konumundan kurtarılacaktır. Bu kapsamda dış istihbarat ve iç istihbarat için ayrı teşkilatlanmalar oluşturulacaktır.

Millî İstihbarat Teşkilâtı dış istihbarattan sorumlu olacak şekilde yeniden teşkilatlandırılacak ve yeniden Başbakanlığa bağlı olarak çalışmaya devam edecektir.

Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı ise iç istihbarattan sorumlu müsteşarlığa dönüştürülecek ve İçişleri bakanlığına bağlı olacaktır.

Her iki müsteşarlığın çalışmalarının koordinasyonu bağlamında iç ve dış istihbaratın koordinasyonu ve paylaşımı için Başbakanlık altında Ulusal İstihbarat Başkanlığı tesis edilecektir.

Ulusal İstihbarat Başkanlığı bünyesinde ülkemizin temel istihbarat ihtiyacını karşılayacak kadroların yetiştirilmesi amacıyla Ulusal İstihbarat Akademisi teşkil edilecek, bu Akademiye belirlenen doktrine uygun olarak tüm kurum ve kuruluşların istihbarat personeli eğitim görecektir.